Ч. 66 (14.898). Львів, субота 26. березня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-11
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
Четвертьрічно . . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . . 30.00 „
Річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

В Басарабії заборонено богослуження у старославянській мові.

Як подає черновецький „Екстрапост", басарабська православна епископська рада наказала правити богослуження в церквах і каплицях виключно в румунській мові.

Богослуження у старославянській мові можна правити лиш у приватних домах.

Зміна литовського уряду.

НАЧАЛЬНИЙ КАПЕЛЯН — ПРЕМІЄРОМ.

Литовський президент Сметона приняв учора вечором димісію уряду Тубеліса і заіменував новий уряд у такому складі: премієр: о. Міронас (начальний капелян); закорд. справи: Лозорайтіс (тимчасово); внутрішні справи: полк. Леонас (президент военного суду); війна: ген. Рашшікіс (тимчасово); рільництво: Тубеліс (б. премієр); комунікація: Станіставкіс (як дотепер); освіта: Тонкунас (як дотепер); скарб: Індрістунас (б. віцеміністр скарбу); справедливість: Мачуліс (як дотепер); державний контрольор: Шакевіс.

Усі члени уряду належать до партії тавтівінків.

ЯК ДІЙШЛО ДО ЗМІНИ УРЯДУ?

Як це ми згадували, прем. Тубелісові продовжено відпустку до 19. квітня, — значило це, що до того часу відложено зміну уряду. Тимчасом давні президенти і премієри Литви вислали до през. Сметони, уряду та проводу армії меморіял з домаганням нового уряду та радикальних внутрішньо-політичних змін, бо цього вимагає теперішня ситуація. Союз б. комбатантів домагався, щоби премієром став ген. Разтікіс.

През. Сметона відповів, що бере на себе відповідальність за недавні події.

СКЛАД ПОЛЬСЬКОГО ПОСОЛЬСТВА У КОВНІ.

До польського посольства у Ковні приділено як першого секретаря М. Заленського, як аташе — С. Дзерчиковського.

Назначений на становище посла Харват був на авдієнції у през. Мосціцького і марш. Сьміґлого-Ридза.

Чи постачання зброї для червоної Еспанії не противиться засаді неінтервенції?

ДИВНЕ СТАНОВИЩЕ ФРАНЦУСЬКОГО МІНІСТРА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ.

Мін. Поль Бонкур виголосив перший раз перед сенатською комісією закордонних справ свою програму закордонної політики, яку більшість приняла дуже холодно.

Він заявив, що Франція не навяже дипльоматичних переговорів з Бурґосом.

Поголоску про висилку французької дивізії до Катальонії Поль Бонкур заперечив, але на запит у справі висилки французької зброї та муніції до червоної Еспанії він відповів, що це лише питання інтерпретації.

Переможний похід національних військ в Араґонії.

Червоне міністерство оборони повідомляє: на араґонському фронті йшли завзяті бої. Червоні мусіли евакувати Нуено й Араскас (на захід від Гуески). На відтинку Піни національні війська при підтримці літаків і повзів дійшли до перехрестя шляхів до Хельси й Саґасси. На південь від Ебра національні війська пішли вперед коло Алькорізи.

Національний комунікат потверджує ці вістки і додає, що нац. війська заняли крім того ще Нуено, Елеабалле, Апіес, Єкеду, Торремору, Пунту Айре, Полізон та 8 інших сіл, крім того гори Дао.

ЧЕРВОНІ ВТРАТИЛИ 6 ЛІТАКІВ.

Як повідомляють урядово з Барсельони, 2 червоні ескадри заатакували 3 національні бомбові літаки, але тимчасом надлетіло коло сотки національних літаків, що перемогли червоних зістрілюючи 6 їхніх літаків.

Чому Велика Британія не дасть ґарантій Чехословаччині?

ПРОМОВА ПРЕМІЄРА ЧЕМБЕРЛЕНА.

Премієр Чемберлен виголосив у палаті громад велику промову на тему закордонної політики. Підкресливши на вступі, що Англія могла би заанґажуватися у війну лише, якщоб цього вимагав мир і якщо вона буде досить сильна. Премієр занялізував теперішню міжнародню ситуацію. Події в Австрії нарушили міжнародне довіря — тепер необхідно його привернути; до тої справи британський уряд привязує чималу вагу. Під цю пору Англія має військові зобовязання супроти Франції, Бельгії, Портуґалії та Єгипту, крім того є обовязана до участи в акції з ініціятиви Ліґи Націй. Чехословаччині не може дати ніяких ґарантій, бо ця держава лежить поза обсягом безпосереднього британського заінтересування. Зрештою навіть без формального зобовязання Анґлія може бути вмішана у війну. Зрештою годі міркувати, щоби Чехословаччині щось загрожувало, — вонаж дістала запоруку від Німеччини. Британський уряд вдоволений, що праський уряд обіцяв заспокоїти домагання німецької меншини.

Про переговори з Італією висловився прем. Чемберлен оптимістично.

ЗБРОЄННЯ.

Британський уряд скріпив темпо зброєнь; до военного промислу заанґажують 100.000 безробітних; праця йтиме на 2 зміни на добу.

Радикалізація настроїв.

Львів, 25. березня 1938.

Нема ніякого сумніву, що в цілому краю зазначилась радикалізація настроїв і що вона не вгаває, а поступає далі і поглиблюється. Явище сумне, нікому непотрібне, небезпечне для світа конструктивної праці та грізне своїми можливими наслідками, що можуть знову погрясти всім нашим життям. А проте — це явище психольогічно зрозуміле та прагматично льогічне, себто воно стоїть у природному звязку з розвитком загальних обставин, з розвитком політичних польсько-українських відносин.

Пригадаймо, що на весну-літо 1935. року польсько-українські настрої зазнали деякого відпруження. І ті, що були активно заанґажовані в новому „нормалізаційному" курсі, і ті, які стояли збоку та з ним не погоджувались чи мали далекоїдучі застереження, здавали собі справу, що треба почекати, поки не покажуться конкретні висліди тієї зміни політичної тактики. В усякому разі (як це ствердженo вже в пікетних підсумках мин. року) ніхто з української сторони активно новозаініційованій тактиці не шкодив і навіть така небувала в дотогочасній історії польсько-українських взаємин поція, як нпр. поклик голосувати на двох кандидатів, українського і польського, не викликала масового спротиву, дарма, що вже тоді чимало одиниць здавало собі справу з помилковости такої постанови, надовго передтим, заки посол Войцеховський здискредитував її своїм відкликом до „своїх українських виборців". Фактом є, що навіть найбільш неприхильна новій тодішній тактиці українська опозиція, та, яка отверто разом з цілою польською опозицією бойкотувала вибори, займала вичікуючу позицію.

Так було по українській стороні і подібні настрої були й по стороні польській. Польська вулиця була фактом розмов і виборчого компромісу між найбільшою українською політичною партією та урядом заскочена й збентежена. Але міродайний для польських настроїв ввесь бюрократичний апарат стояв під враженням подорожі мін. Косцялковського, рапту у львівському воєвідстві, комунікатів ПАТ-а про наради й конференції, і той бюрократичний апарат був приготований, що це приходить тривкий перелім у цілій національній політиці держави і що в реалізації тієї політики прийдуть обовязуючі закони й розпорядки. І тому по всіх державних установах в краю, головно по установах державної адміністрації, повіяв інший дух: не то, що виразно українцям прихильний, бо цього годі булоб і вимагати, але так само — вичікуючий і „невтральний". Витворилася атмосфера, в якій можливою стала поява і з польського боку — голосувати на українського кандидата, а під відповідними заявами стояли підписи „Стшельца" і інших польських організацій, відомих зі свого підходу до українства. Словом — атмосфера розрідилась, стала легша.

Той стан тривав страшенне коротко. Вже підчас найближчої соймової сесії 1935-6. рр. почали маркантно розхилюватись „ножиці" між українською та польською тактикою: у відповідь на цілу низку українських примирних та просто переломових з політичного погляду заяв — приходила або мовчанка або слова, за якими не йшли діла. Українські слова були політичними подіями, бо створювали нову ситуацію, були великим і поважним ділом, бо українці нічого більше не могли дати польській державі й польському урядові, як інший підхід до засадничих справ держави й уряду. Зате польські слова, за якими не пішли діла, не були ніякою позитивною подією і тому не тільки не викликали у прилюдній опінії додатніх наслідків, але навпаки — прискіпшили реакцію. Українське громадянство було щораз більше опічене розчароване.

Ч. 66 (14.893). Львів, субота 26. березня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . . 15.00 "
Піврічно . . . . . 30.00 "
Річно . . . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

В Басарабії заборонено богослуження у старославянській мові.

Як подає черновецький „Екстрапост", басарабська православна епископська рада наказала правити богослуження в церквах і каплицях виключно в румунській мові.

Богослуження у старославянській мові можна правити лиш у приватних домах.

Зміна литовського уряду.

НАЧАЛЬНИЙ КАПЕЛЯН — ПРЕМІЄРОМ.

Литовський президент Сметона приняв учора вечором димісію уряду Тубеліса і заіменував новий уряд у такому складі: премієр: о. Міронас (начальний капелян); закорд. справи: Лозорайтіс (тимчасово); внутрішні справи: полк. Леонас (президент военного суду); війна: ген. Рашшікіс (тимчасово); рільництво: Тубеліс (б. премієр); комунікація: Станіставскіс (як дотепер); освіта: Тонкунас (як дотепер); скарб: Індрістунас (б. віцеміністр скарбу); справедливість: Мачуліс (як дотепер); державний контрольор: Шакеніс.

Усі члени уряду належать до партії тавтінінків.

ЯК ДІЙШЛО ДО ЗМІНИ УРЯДУ?

Як це ми згадували, прем. Тубелісові продовжено відпустку до 19. квітня, — значило це, що до того часу відложено зміну уряду. Тимчасом давні президенти і премієри Литви вислали до през. Сметони, уряду та проводу армії меморіял з домаганням нового уряду та радикальних внутрішньо-політичних змін, бо цього вимагає теперішня ситуація. Союз б. комбатантів домагався, щоби премієром став ген. Разтікіс.

През. Сметона відповів, що бере на себе відповідальність за недавні події.

СКЛАД ПОЛЬСЬКОГО ПОСОЛЬСТВА У КОВНІ.

До польського посольства у Ковні приділено як першого секретаря М. Заленського, як аташе — С. Дзерчиковського.

Назначений на становище посла Харват був на авдієнції у през. Мосціцького і марш. Сьміглого-Ридза.

Чи постачання зброї для червоної Еспанії не противиться засаді неінтервенції?

ДИВНЕ СТАНОВИЩЕ ФРАНЦУСЬКОГО МІНІСТРА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ.

Мін. Поль Бонкур виголосив перший раз перед сенатською комісією закордонних справ свою програму закордонної політики, яку більшість приняла дуже холодно.

Він заявив, що **Франція не навяже дипльоматичних переговорів з Бурґосом.**

Поголоску про висилку французької дивізії до Катальонії Поль Бонкур заперечив, але **на запит у справі висилки французької зброї та муніції до червоної Еспанії він відповів, що це лише питання інтерпретації.**

Переможний похід національних військ в Араґонії.

Червоне міністерство оборони повідомляє: На араґонському фронті йшли завзяті бої. Червоні мусіли евакувати Нуено й Араскас (на північ від Гуески). На відтинку Піни національні війська при підтримці літаків і повзів дійшли до перехрестя шляхів до Хельси й Сарагоси. На південь від Ебра національні війська пішли вперед коло Алькорізи.

Національний комунікат потверджує ці вістки і додає, що нац. війська заняли крім того ще Нуено, Елеабалле, Апіес, Єкеду, Торремору, Пунту Айре, Полізон та 8 інших сіл, крім того гори Дао.

ЧЕРВОНІ ВТРАТИЛИ 6 ЛІТАКІВ.

Як повідомляють урядово з Барсельони, 2 червоні ескадри заатакували 3 національні бомбові літаки, але тимчасом надлетіло коло сотки національних літаків, що перемогли червоних зістрілюючи 6 їхніх літаків.

Чому Велика Британія не дасть ґарантій Чехословаччині?

ПРОМОВА ПРЕМІЄРА ЧЕМБЕРЛЕНА.

Премієр Чемберлен виголосив у палаті громад велику промову на тему закордонної політики. Підкресливши на вступі, що Анґлія могла би заанґажуватися у війну лише, якщоб цього вимагав мир і якщо вона буде досить сильна. Премієр занапізував теперішню міжнародню ситуацію. Події в Австрії нарушили міжнародне довіря — тепер необхідно його привернути; до тої справи британський уряд привязує чималу вагу. Під цю пору Анґлія має військові зобовязання супроти Франції, Бельгії, Портуґалії та Єгипту, крім того є обовязана до участи в акції з ініціятиви Ліґи Націй. Чехословаччині не може дати ніяких ґарантій, бо ця держава лежить поза обсягом безпосереднього британського заінтересування. Зрештою навіть без формального зобовязання Анґлія може бути вмішана у війну. Зрештою годі міркувати, щоби Чехословаччині щось загрожувало, — вонаж дістала запоруку від Німеччини. Британський уряд вдоволений, що празький уряд обіцяв заспокоїти домагання німецької меншини.

Про переговори з Італією висловився прем. Чемберлен оптимістично.

ЗБРОЄННЯ.

Британський уряд скріпив темпо зброєнь; до военного промислу заанґажують 100.000 безробітних: праця йтиме на 2 зміни на добу.

Радикалізація настроїв.

Львів, 25. березня 1938.

Нема ніякого сумніву, що в цілому краю зазначилась радикалізація настроїв і що вона не вгаває, а поступає далі і поглиблюється. Явище сумне, нікому непотрібне, небезпечне для світа конструктивної праці та грізне своїми можливими наслідками, що можуть знову погрясти всім нашим життям. А проте — це явище психольоґічно зрозуміле та прагматично льоґічне, себто воно стоїть у природному звязку з розвитком загальних обставин, з розвитком політичних польсько-українських відносин.

Пригадаймо, що на весну-літо 1935. року польсько-українські настрої зазнали деякого відпруження. І ті, що були активно заанґажовані в новому „нормалізаційному" курсі, і ті, які стояли збоку та з ним не погоджувались чи мали далекойдучі застереження, здавали собі справу, що треба почекати, поки не покажуться конкретні висліди тієї зміни політичної тактики. В усякому разі (як це стверджено вже в підсумках мин. року) ніхто з української сторони активно новозаініційованій тактиці не шкодив і навіть така небувала в дотогочасній історії польсько-українських взаємин подія, як напр. поклик голосувати на двох кандидатів, українського і польського, не викликала масового спротиву, дарма, що вже тоді чимало одиниць здавало собі справу з помилковости такої постанови, надовго передтим, заки посол Войцеховський здискредитував її своїм відкликом до „своїх українських виборців". Фактом є, що навіть найбільш неприхильна новій тодішній тактиці українська опозиція, та, яка отверто разом з цілою польською опозицією бойкотувала вибори, займала вичікуючу позицію.

Так було по українській стороні і подібні настрої були й по стороні польській. Польська вулиця була фактом розмов і виборчого компромісу між найбільшою українською політичною партією та урядом заскочена й збентежена. Але міродайний для польських настроїв ввесь бюрократичний апарат стояв під враженням подорожі мін. Косцялковського, рауту у львівському воєвідстві, комунікатів ПАТ-а про наради й конференції, і той бюрократичний апарат був приготований, що це приходить тривкий перелім у цілій національній політиці держави і що в реалізації тієї політики прийдуть обовязуючі закони й розпорядки. І тому по всіх державних установах в краю, головно по установах державної адміністрації, повіяв інший дух: не то, що виразно українцям прихильний, бо цього годі булоб і вимагати, але так само — вичікуючий і „невтральний". Витворилася атмосфера, в якій можливою стала поява і з польського боку — голосувати на українського кандидата, а під відповідними заявами стояли підписи „Стшельца" і інших польських організацій, відомих зі свого підходу до українства. Словом — атмосфера розрідилась, стала лекша.

Той стан тривав страшенне коротко. Вже підчас найближчої соймової сесії 1935-6. рр. почали маркантно розхилюватись „ножиці" між українською та польською тактикою: у відповідь на цілу низку українських примирних та просто переломових з політичного погляду заяв — приходила або мовчанка або слова, за якими не йшли діла. Українські слова були політичними подіями, бо створювали нову ситуацію, були великим і поважним ділом, бо українці нічого більше не могли дати польській державі й польському урядові, як інший підхід до засадничих справ держави й уряду. Зате польські слова, за якими не пішли діла, не були ніякою позитивною подією і тому не тільки не викликали у прилюдній опінії додатних наслідків, але навпаки — приспішили реакцію. Українське громадянство було щораз більше огірчене, розчароване.

озлоблене, польська сторона (маємо на увазі польське гал. громадянство й урядничий апарат) переконувалась, що „нормалізація“ зводилась тільки до виборчого компромісу, себто після виборів вже не обовязує. До того долучилось кардинальне непорозуміння з самим поняттям „нормалізація“: українське громадянство уявляло собі, що нарід дістане більше прав, що бодай частинно звернуть йому його давні надбання у ділянці національної культури, зліквідовані за польських часів (шкільництво, поміч науковим установам і т. д.), — польська сторона уявляла собі, що „нормалізація“ означає зречення українців з їхніх прав, аспірацій і амбіцій. Відгук того непорозуміння чули ми навіть у цілком останніх днях, серед буджетової дебати в сенаті, де навіть поважні польські сенатори, далеко не шовіністи, висловлювали здивування, чому то українці не хотять лучитися з поляками у спільних організаціях, себто резиґнувати зі своєї організаційної окремішности, та утотожнювали такий український національний „сепаратизм“ з мало не протидержавною сепаратистичною ірредентою! До відповіди, яку польська сторона дістала на ті свої претенсії, можнаб додати ще цей короткий запит: чомуж поляки тепер у Чехословаччині чи Литві хотять мати власне, окреме, польське шкільництво, окремі польські культурні й господарські організації, чому на цілому світі кожна нація у тому й розуміє свій розвиток, своє природне призначення, щоб виказувати свою конструктивну здібність, свою амбіцію, власною працею на рідному терені?!

Але поруч із ствердженням факту, що національна політика уряду супроти українців залишається та сама, що була й перед „нормалізацією“, польське громадянство, польський місцевий бюрократичний апарат та польська вулиця почали добачувати корисну конюнктуру для кампанії — протиукраїнської. Українці звернули були всю свою увагу на фронт протимосковський, ретельно вірючи, що енергія, витрачувана на польсько-українську боротьбу, має йти на боротьбу зі спільним ворогом — Москвою. Кравців-ж поляки не тільки не виказали для тієї тези найменшого зрозуміння і признання, але — навпаки — протимосковську мобілізацію українців використали для своєї мобілізації — проти українців. Розпочалися відомі герці з „українською небезпекою“, котра акуратно саме тоді виринула, коли українці задеклярували своє позитивне відношення до армії і ФОН-у, почалися масові протиукраїнські збори, віча, протести, нагінка, яка врешті прийняла зорганізовані форми під проводом Комітету Порозуміння Польських Суспільних Організацій. Загострився режім, пішов протиукраїнський наступ на „шляхотському“ й віроісповідному відтинку, попередній політичний регіоналізм, що його мала ліквідувати „нормалізація“, прийняв ще яскравіші форми, загострилась аграрна політика, словом, дійшли ми до того стану, в якому є сьогодні.

Очевидно, що рівнобіжно наступала й радикалізація українських настроїв: соціяльна й національна, при чому обидві ці ділянки тісно зазублювались, творючи неодноократно амальгам — своєрідного націоналістичного „комунарства“ чи комунізуючого націоналізму. У дивоглядних відносинах можливі всякі суспільні диwоглядн! Одночасно зі зростом совітофільських настроїв, для яких найбільшим гамульцем є московсько-большевицьке безглуздя, укоронова не московськими процесами, мусять відроджуватись концепції проросійської орієнтації.

У надзбручанських повітах, найбільш відпорних проти всякого совітофільства і тому, що тамошні люди найкраще знають, що діється по другому боці, і тому, що на тамошньому подільському чорноземі панує ще розмірний добробут, — трапилися — як відомо — випадки перебіжництва на той бік Збруча. У Тернополі — відбувся перший збірний комуністичний процес. Одночасно мали ми в 1936. і 1937. рр. цілу низку актів націоналістичного підпілля.

Для чужинця такий образ відносин зовсім незрозумілий. Чужинець не всилі ніяк второпати, як можна в нинішніх часах витворювати в прикордонних воєвідствах такі обставини, серед яких не меншала би, а зростала ворожнеча між двома національними групами населення, в яких загострювались би щораз більше політичні відносини, а через те й радикалізувались по обох сторонах настрої?! Річ цілком незрозуміла, як можна в часах, коли вся державна верхівка ставить як головне гасло „оборонну силу держави“, робити щонеділі у Львові протиукраїнські віча, виголошувати у соймі провокаційні промови проти голови Церкви, ~~видавати за державні гроші розкладові протиукраїнські часописи~~ та робити безліч інших історій, які викликують як реакцію — радикальні настрої серед міліонових мас українського населення.

Покищо цей процес триває далі. І покищо радістю сповняється душа і серце „того третього“, якому залежить на щораз гірших відносинах у тій частині Польщі і на щораз більшій національній та соціяльній радикалізаці настроїв. Українці від віків мали до діла з дилемою „Польща або Росія“. Провал „нормалізації“ немов автоматично підсуває чимало громадянам думку: як не Польща, то хто?! І знову грозить відродження ери „Ради“, „Праці“ й „Нових Шляхів“. Кому на користь і кому на шкоду?! І чи про це хтонебудь з польської сторони думає? Чи може вважає це щасливим явищем, бо дасть лише притоку до евент. репресій? Але — що далі?!

На всі ці питання нема відповіди, бо живемо в часах, коли найтрудніше дістати відповідь на запит — найпростіший.

ік.

Польський ультимат у дзеркалі чехословацької преси.

(Від нашого кореспондента).

Прага, 22. III. 1938.

Почнемо з крайностей — лівої і правої. Комуністи або свідомо стараються викликати паніку і примусити соціялістів, щоби під впливом переляку створити спільний фронт, або справді ними вже опанував смертельний острах.

Бо ось центральний орган чехословацької комуністичної партії **„Руде Право“** ч. 67. містить вступну статтю під назвою: „В дванацятій годині“, в якій читаємо: „Людство стоїть на самому краю пропасти. Лише крок далі в покотиться до катастрофи — війни. Захоплення Австрії, загострена інтервенція фашистівських держав в Еспанії, ультимат Польщі Литві, загроження Чехословаччини — на всіх цих місцях тліють іскри, що можуть розгорітися у велику пожежу...

„...У проводі мира стоїть СССР і Літвінов. Тов. Літвінов виголосив кілька днів тому промову, в якій підкреслив вірність СССР союзницьким обовязком щодо Франції і Ч. С. Р. Далі тов. Літвінов розвинув сміливу й нову ініціятиву у боротьбі за мир. Запропонував, щоби скликати спільну конференцію всіх (!) демократичних великих держав — Франції, Анґлії, Спол. Держ. Півн. Америки й СССР, котрі створилиб могутній фронт мира на цілому світі. Москва-Париж-Вашинґтон-Льондон є фронтом, до якого кличе тов. Літвінов. Створення такого фронту, зеднання цих могутніх мирових сил, відразу змінило би цілу світову ситуацію, зберіглоб світовий мир у годині дванацятій...“

Далі закликає „Руде Право“ до єдности комуністів і соціялістів, до єдности працюючої кляси Ч. С. Р. Але з сумнівом запитує: „робітники цю правду зрозуміли, але чи зрозуміють соціялістичні провідники, бодай у цій 12-ій годині?“

На щастя, ініціятива Літвінова, як відомо з преси, не зустріла ніякого співчуття ані в Парижі ані в Льондоні. А в німецьких офіційних колах пропозиції Літвінова вважають „кельським жартом“. Японський представник міністерства закордонних справ висловився про ініціятиву Літвінова: „Коли другої групи держав не закличуть, то ця пропозиція безглузда“.

„Народні Політика“ у вступній статті пише: „Усі ознаки вказують на те, що протикомінтерний фронт розпочав боротьбу проти Совітського Союзу. Першою метою є виявити слабість Москви і цим відтягнути від неї союзників та ізолювати її. Другою і головною метою є війна проти Совітів з метою розподілу Росії та скинення совітської влади. Німеччина кинула до Австрії військові сили та велику силу летунства, але метою не може бути сама Австрія, яка взагалі не боронилася, лише під покришкою оборони Мадярщини й Румунії — спільний виступ із цими державами проти кордонів Сов. Союзу. Через те й рішено окружити Чехословаччину, щоб вона не могла ані подумати про свій обовязок допомогти Москві, навіть колиб їй помагала Франція“...

Ультимат Литві вважає автор статті за початок цієї акції. Порівнює цей ультимат з ультиматом Відня Сербії з 1914 р. „За порадою Росії й останньої Антанти приняв тоді Пашіч в основі ультимат. Але для Відня цього не було досить, бо він хотів війни з Сербією. Так і тепер Литва за порадою Москви й західних держав може приняти в основі ультимат Польщі, але для неї цього не вистане або зараз або при дальших переговорах, коли вона хоче викликати війну з Москвою. Бо Польща має бесумніву за собою Німеччину, Японію та Італію. Йде їй про те, щоб не мусіла сама атакувати Совітів, лише щоб Совіти, охороняючи Литву, перші напали на Польщу. Тоді Румунія булаб зобовязана йти на поміч Польщі, формально нападеній Совітами. І коло буде злучене — бо Букарешт не тільки не міг би відхилити військову допомогу Німеччини через Мадярщину й околиці, але й мусів би витати таку поміч“...“

Автор признає, що коли Литва приняла ультимат, небезпека війни віддалена. Однак він усетаки підозріває, що тут іде лише про „передишку“ чи про пересунення терміну війни.

„Венков“, орган республиканців (аграрників), так вияснює польсько-литовський конфлікт:

„Приняття польських вимог Литвою значить заспокоєння над Балтиком. Цей розвиток подій ми передбачали, не вірючи у панічні вісти, немов Польща хотілаб забрати Литву. Це суперечилоб політичній концепції покійного маршала Пілсудського, якої сторожем почуває себе теперішній польський міністр Бек. Польща співпрацює у згоді з балтійськими державами, тому, що хоче витворити смугу невтральних держав між СССР та Німеччиною. Пересунення кордонів між балтійськими державами відхилулоб ці держави до одної з великих держав і то напевне проти Польщі. Через те балтійські держави вплинули на Литву, щоби вона приняла т. зв. „мировий ультимат“ Польщі. Польська нота мала ультимативну рису, але її вимоги не мали цієї риси. З ліквідацією литовського конфлікту можна вважати, що вісти про можливости виміни Данціґу на Литву не відповідають дійсности... Скора ліквідація польсько-литовського випадку сприяла мирові і є передовсім заслугою англійської та французької дипльоматії...“

Подібно висвітлюють ситуацію „Лідове Новіни“, орган поступової інтеліґенції, близький до президента д-ра Е. Бенеша, подібно як „Венков“ до голови ради міністрів д-ра М. Годжі: „...Було давнім бажанням Польщі витворити під своїм проводом пасмо країв від Балтійського до Чорного Моря, яке відділювалоб від Европи Совітський Союз. Польща гадає, що Европа булаб охоронена цим поясом невтральних земель перед большевизмом і таким чином булаб унеможливлена ймовірна війна між Німеччиною та СССР. Зусилля Польщі і досі розбивалися об спротив Литви, що відмовлялася від співпраці з Польщею з огляду на взаємини. Тому Литва взяла таку горечу у балтійському союзі, що обєднує Литву, Латвію й Естонію. З другого боку Польща, невдачею на півночі, продовжувала шукати собі приятелів на півдні. Наважила вкоплі свої союзи з Мадярщиною і скріплювала свої союзи з Румунією. Пояс від Балтійського Моря до Чорного мали творити Естонія, Латвія, Литва, Польща і Румунія. У звязку з цими планами згадувала польська й мадярська преса щораз частіше також про необхідність мати спільний польсько-мадярський кордон, щоб також Мадярщина, як протибольшевицька держава, ввійшла до фронту країв, що відділюють Совіти від Европи. Теперішне полагодження польсько-литовських відносин приведе без сумніву до того, що Польща буде до реалізації цього плану прямувати ще завзятіше...“

Таким робом, як бачимо, вся чеська преса оцінює останні події, як дуже неспокійні для Чехословаччини.

М. Ол-ич

ославлене, польська сторона (маємо на увазі польське гал. громадянство й урядничий апарат) переконувалась, що „нормалізація" зводилась тільки до виборчого компромісу, себто після виборів вже не обовязує. До того долучилось кардинальне непорозуміння з самим поняттям „нормалізація": українське громадянство уявляло собі, що нарід дістане більше прав, що бодай частинно звернуть йому його давні надбання у ділянці національної культури, зліквідовані за польських часів (шкільництво, поміч науковим установам і т. д.), — польська сторона уявляла собі, що „нормалізація" означає зречення українців з їхніх прав, аспірацій і амбіцій. Відгук того непорозуміння чули ми навіть у цілком останніх днях, серед буджетової дебати в сенаті, де навіть поважні польські сенатори, далеко не шовіністи, висловлювали здивування, чому то українці не хотять лучитися з поляками у спільних організаціях, себто резигнувати зі своєї організаційної окремішности, та утотожнювали такий український національний „сепаратизм" з мало не протидержавною сепаратистичною ірредентою! До відповіди, яку польська сторона дістала на ті свої претенсії, можнаб додати ще цей короткий запит: чомуж поляки тепер у Чехословаччині чи Литві хотять мати власне, окреме, польське шкільництво, окремі польські культурні й господарські організації, чому на цілому світі кожна нація у тому й розуміє свій розвиток, своє природне призначення, щоб виказувати свою конструктивну здібність, свою амбіцію, власною працею на рідному терені?!

Але поруч із ствердженням факту, що національна політика уряду супроти українців залишається та сама, що була й перед „нормалізацією", польське громадянство, польський місцевий бюрократичний апарат та польська вулиця почали добачувати корисну конюнктуру для кампанії — протиукраїнської. Українці звернули були всю свою увагу на фронт протимосковський, ретельно віручи, що енергія, витрачувана на польсько-українську боротьбу, має йти на боротьбу зі спільним ворогом — Москвою. Краєві-ж поляки не тільки не виказали для тієї тези найменшого зрозуміння і признання, але — навпаки — протимосковську мобілізацію українців використали для своєї мобілізації — проти українців. Розпочалися відомі герці з „українською небезпекою", котра акуратно саме тоді вигринула, коли українці задеклярували своє позитивне відношення до армії і ФОН-у, почалися масові протиукраїнські збори, віча, протести, нагінка, яка врешті прийняла зорганізовані форми під проводом Комітету Порозуміння Польських Суспільних Організацій. Загострився режим, пішов протиукраїнський наступ на „шляхотському" й віроісповідному відтинку, попередній політичний регіоналізм, що його мала ліквідувати „нормалізація", прийняв ще яскравіші форми, загострилась аграрна політика, словом, дійшли ми до того стану, в якому є сьогодні.

Очевидно, що рівнобіжно наступала й радикалізація українських настроїв: соціяльна й національна, при чому обидві ці ділянки тісно заузблювались, творючи неоднократно амальгам — своєрідного націоналістичного „комунарства" чи комунізуючого націоналізму. У дивоглядних відносинах можливі всякі суспільні дивогляди! Одночасно зі зростом совітофільських настроїв, для яких найбільшим гамульцем є московсько-большевицьке безглуздя, укоронова не московськими процесами, мусять відроджуватись концепції проросійської орієнтації.

У надзбручанських повітах, найбільш відпорних проти всякого совітофільства і тому, що тамошні люди найкраще знають, що діється по другому боці, і тому, що на тамошньому подільському чорноземі панує ще розмірний добробут, — трапилися — як відомо — випадки перебіжництва на той бік Збруча. У Тернополі — відбувся перший збірний комуністичний процес. Одночасно мали ми в 1936. і 1937. рр. цілу низку актів націоналістичного підпілля.

Для чужинця такий образ відносин зовсім незрозумілий. Чужинець не всилі ніяк второпати, як можна в нинішніх часах витворювати в прикордонних воєвідствах такі обставини, серед яких не меншала би, а зростала ворожнеча між двома національними групами населення, в яких загострювались би щораз більше політичні відносини, а через те й радикалізувались по обох сторонах настрої?! Річ цілком незрозуміла, як можна в часах, коли вся державна верхівка ставить як головне гасло „оборонну силу держави", робити щонеділі у Львові протиукраїнські віча, виголошувати у соймі провокаційні промови проти голови Церкви,

та робити безліч інших історій, які викликують як реакцію — радикальні настрої серед міліонових мас українського населення.

Покищо цей процес триває далі. І покищо радістю сповняється душа і серце „того третього", якому залежить на щораз гірших відносинах у тій частині Польщі і на щораз більшій національній та соціяльній радикалізації настроїв. Українці від віків мали до діла з дилемою „Польща або Росія". Провал „нормалізації" немов автоматично підсуває чимало громадянам думку: як не Польща, то хто?! І знову грозить відродження ери „Ради", „Праці" й „Нових Шляхів". Кому на користь і кому на шкоду?! І чи про це хтонебудь з польської сторони думає? Чи може вважає це щасливим явищем, бо дасть лише притоку до евент. репресій? Але — що далі?!

На всі ці питання нема відповіди, бо живемо в часах, коли найтрудніше дістати відповідь на запит — найпростіший.

ік.

Польський ультимат у дзеркалі чехословацької преси.

(Від нашого кореспондента).

Прага, 22. III. 1938.

Почнемо з крайностей — лівої і правої. Комуністи або свідомо стараються викликати паніку і примусити соціялістів, щоби під впливом переляку створити спільний фронт, або справді ними вже опанував смертельний острах.

Бо ось центральний орган чехословацької комуністичної партії **„Руде Право"** ч. 67. містить вступну статтю під назвою: „В дванацятій годині", в якій читаємо: „Людство стоїть на самому краю пропасти. Лише крок далі й покотиться до катастрофи — війни. Захоплення Австрії, загострена інтервенція фашистівських держав в Еспанії, ультимат Польщі Литві, загроження Чехословаччини — на всіх цих місцях тліють іскри, що можуть розгорітися у велику пожежу...

„..У проводі мира стоїть СССР і Літвінов. Тов. Літвінов виголосив кілька днів тому промову, в якій підкреслив вірність СССР союзницьким обовязком щодо Франції і Ч. С. Р. Далі тов. Літвінов розвинув сміллу й нову ініціятиву у боротьбі за мир. Запропонував, щоби скликати спільну конференцію всіх (!) демократичних великих держав — Франції, Англії, Спол. Держ. Півн. Америки й СССР, котрі створилиб могутній фронт мира на цілому світі. Москва-Париж-Вашингтон-Льондон є фронтом, до якого кличе тов. Літвінов. Створення такого фронту, зеднання цих могутніх мирових сил, відразу змінило би цілу світову ситуацію, зберіглоб світовий мир у годині дванацятій..."

Далі закликає „Руде Право" до єдности комуністів і соціялістів, до єдности працюючої кляси Ч. С. Р. Але з сумнівом запитує: „робітники цю правду зрозуміли, але чи зрозуміють соціялістичні провідники, бодай у цій 12-ій годині?"

На щастя, ініціятива Літвінова, як відомо з преси, не зустріла ніякого співчуття ані в Парижі ані в Льондоні. А в німецьких офіційних колах пропозиції Літвінова вважають „кепським жартом". Японський представник міністерства закордонних справ висловився про ініціятиву Літвінова: „Коли другої групи держав не закличуть, то ця пропозиція безглузда".

„Народні Політика" у вступній статті пише: „Усі ознаки вказують на те, що протикомінтерний фронт розпочав боротьбу проти Совітського Союзу. Першою метою є виявити слабість Москви і цим відтягнути від неї союзника та ізолювати її. Другою і головною метою є війна проти Совітів з метою розподілу Росії та скинення совітської влади. Німеччина вислала до Австрії військові сили та велику силу летунства, але метою не може бути сама Австрія, яка взагалі не боронилася, лише під покришкою оборони Мадярщини й Румунії — спільний виступ із цими державами проти кордонів Совітського Союзу. Через те й рішено окружити Чехословаччину, щоб вона не могла ані подумати про свій обовязок допомогти Москві, навіть колиб їй помагала Франція"...

Ультимат Литві вважає автор статті за початок цієї акції. Порівнює цей ультимат з ультиматом Відня Сербії з 1914 р. „За порадою Росії й останньої Антанти приняв тоді Пашіч в основі ультимат. Але для Відня цього не було досить, бо він хотів війни з Сербією. Так і тепер Литва за порадою Москви й західних держав може приняти в основі ультимат Польщі, але для неї цього не вистане або зараз або при дальших переговорах, коли вона хоче викликати війну з Москвою. Бо Польща має безсумніву за собою Німеччину, Японію та Італію. Йде їй про те, щоб не мусіла сама атакувати Совітів, лише щоб Совіти, охороняючи Литву, перші напали на Польщу. Тоді Румунія булаб зобовязана йти на поміч Польщі, формально нападеній Совітами. І коло буде злучене — бо Букарешт не тільки не міг би відхилити військову допомогу Німеччини через Мадярщину й околиці, але й мусів би витати таку поміч"..."

Автор признає, що коли Литва приняла ультимат, небезпека війни віддалена. Однак він усетаки підозріває, що тут іде лише про „передишку" чи про пересунення терміну війни.

„Венков", орган республиканців (аграрників), так вияснює польсько-литовський конфлікт:

„Приняття польських вимог Литвою значить заспокоєння над Балтиком. Цей розвиток подій ми передбачали, не віручи у панічні вістки, немов Польща хотілаб забрати Литву. Це суперечилоб політичній концепції покійного маршала Пілсудського, якої сторожем почуває себе теперішній польський міністр Бек. Польща співпрацює у згоді з балтійськими державами тому, що хоче витворити смугу нейтральних держав між СССР та Німеччиною. Пересунення кордонів між балтійськими державами віднулоб ці держави до одної з великих держав і то напевне проти Польщі. Через те балтійські держави вплинули на Литву, щоби вона приняла т. зв. „мировий ультимат" Польщі. Польська нота мала ультимативну рису, але її вимоги не мали цієї риси. З ліквідацією литовського конфлікту можна вважати, що вісти про можливости виміни Данцігу на Литву не відповідають дійсности... Скора ліквідація польсько-литовського випадку спричила мирові і є передовсім заслугою англійської та французької дипльоматії..."

Подібно висвітлюють ситуацію „Лідове Новіни", орган поступової інтелігенції, близької до президента д-ра Е. Бенеша, подібно як „Венков" до голови ради міністрів д-ра М. Годжі: „..Було давнім бажанням Польщі захопити під своїм проводом пасмо країв від Балтійського до Чорного Моря, яке відділялоб від Европи Совітський Союз. Польща гадає, що Европа булаб охоронена цим поясом нейтральних земель перед большевизмом і таким чином булаб унеможливлена ймовірна війна між Німеччиною та СССР. Зусилля Польщі і досі розбивалися об спротив Литви, що відмовлялася від співпраці з Польщею з огляду на невияснені взаємини. Тому Литва взяла таку горячу участь у балтійському союзі, що обєднує Литву, Латвію й Естонію. З другого боку Польща, вправлена невдачею на півночі, продовжувала заходи і собі приятелів на півдні. Навязала зносини з Мадярщиною і скріплювала свої союзні звязки з Румунією. Пояс від Балтійського Моря до Чорного мали творити Естонія, Латвія, Литва, Польща і Румунія. У звязку з цими планами згадувала польська й мадярська преса щораз частіше також про необхідність мати спільний польсько-мадярський кордон, щоб також Мадярщина, як протибольшевицька держава, найшла до фронту країв, що відділюють Совіти від Европи. Теперішнє полагодження польсько-литовських відносин приведе без сумніву до того, що Польща буде до реалізації цього плану прямувати ще завзятіше..."

Таким робом, як бачимо, вся чеська преса оцінює останні події, як дуже неспокійні для Чехословаччини.

М. О[illegible]

Нужда українського села.

Перенаселення і спролетаризовання нашого села — це загально відома справа. Людей рік на рік прибуває, вузенькі нивки діляться на щораз то вужчі, що не в силі вигодувати їхніх власників. Заробітків нема, тож недоїдання, а навіть голод, це звичайний гість у галицькому селі.

На доказ, що це не пусті фрази, представлю стан підльвівського села Гаїв. Табличка вкаже найкраще, який страшний у ньому брак землі. І так:

мають землю:	родин:	душ:
від 0—1 га	123	555
від 1—2 га	99	485
від 2—3 га	70	379
від 3—4 га	15	85
від 4—5 га	13	75
від 5—6 га	5	32
від 6—7 га	0	0
від 7—8 га	3	15
від 8—9 га	2	16

Коли зважимо, що щойно господарство від 5—8 га землі може приносити дохід і прогодувати своїх власників, то стане ясним, що населення Гаїв — це самі пролетарі, що в голоді і холоді коротають свої дні.

Перед війною люди давали собі лекше раду. Частина знаходила сякий-такий заробіток на двох місцевих фільварках. Богато йшло до Львова, де працювали переважно на будовах і приносили готовий гріш до села. Та по війні і цього не стало. Запас землі на фільварках через парцеляцію і поселення на двірських ґрунтах „обронцуф Львова" зменшився більш як на половину. Через те і заробітки на фільварках сильно зменшилися. Відпали також заробітки у Львові і небагато є щасливців, що по великих трудах можуть там заробити марний гріш.

Наслідки цього жахливі. За багачів уважають у селі тих, що не купують для свого прожитку збіжжя. А що більшість не має його за що купити, тож в селі панує хронічно недоїдання і голод. Нема також мови про теплійший одяг. Більшість молоді ходить у зимі в мештах, а жіноцтво в більшости приходить в зимі до церкви в самих блюзках, навіть без теплих хусток. Санітарний стан села страшний. Згідно зі свідоцтвами лікарів, яких 70—80% населення хворіє туберкульозою. Хороби, на які вмирає найбільше людей, — це чахотка і рак. Очевидно, що в селі незвичайно поширене злодійство. Безробітні, передусім безробітна молодь, у безділлі деморалізується і дає щораз більше заняття карним судам. З великим зусиллям удалося здушити щораз частіші прояви бандитизму в селі. На жаль, ніхто не дошукується коріня зла, а кожний вчинок, що колідує з законом, уважають антидержавним актом. Внаслідок цього Гаї мають — зовсім неслушно — марку антидержавно настроєного села, про що свідчить хочби переведення в ньому 1930. р. пацифікації, в часі якої потерпіли зовсім невинні люди.

Не можна сказати, що населення не думало про те, щоби знайти вихід з цього жахливого положення. Багато помогли йому в цьому наші господарські й економічні організації, в першій мірі „Сільський Господар". Завдяки викладам і курсам, що їх уладжували ці установи, село зачало раціонально господарити і взялося плекати молочарство. В імя правди треба зазначити, що влада довгий час з неохотою дивилася на ці спроби економічного піднесення села і не тільки їх не підтримувала, але навіть схильна була нераз дошукуватися в них ворожої для себе діяльности. Та хоч завдяки молочарству село не скотилося в пропасть, то не врятувалося і не може врятуватися від нужди. Бо в селі нема пасовиська і люди мусять тримати цілий рік худобу у стайні. Сіножатей мало і всі підмоклі, так, що сіно не надається до годівлі коров. Орного поля за мало, щоби можна засівати потрібну кількість пашних рослин і кормів. Тому молочарства не

можна поставити на відповідній висоті і воно не виплачується. Придбаний з молока гріш іде на податки, сіль, нафту, опал (стіс дров з доставою коштує понад 60 зол.), а на прожиток і одяг вже нічого не лишається. Цей стан буде з року на рік погіршуватися, бо кілька сотень доростаючої молоді витягає руки по свої пайки з цих мініатурних скибок поля. Та недалекий час, коли не буде вже взагалі що ділити.

Здавалосяб, що єдиний спосіб зарадити болай в частині грядучій катастрофі — це розпарцелювати між населення землю обох фільварків. Підчас теперішньої соймової сесії відповів міністр хліборобства Понятовський на інтерпеляцію посла Гуттен-Чапського в справі купна землі при парцеляції колишніми військовими, що „ustawowe pierwszeństwo przy nabyciu ziemi z parcelacji mają być pracownicy folwarczni, tracący pracę wskutek parcelacji, drobni dzierżawcy rolni parcelowanego objektu i miejscowi małorolni, uzupełniający swe drobne gospodarstwa." Та ми є свідками чогось зовсім іншого. Саме цього року парцелюють один (більший) гаївський фільварок і на його ґрунтах поселюють понад трицять родин із заможного підльвівського польського села Прус. Таким чином в Гаях кільканацять родин знову стратить заробіток, а загал населення надію поліпшити свою долю. Кажуть, що цим польським родинам забракло землі при комасації в їхньому селі. Але невже не можна було знайти іншого місця на їх поселення, тільки якраз Гаї, де такий голод землі? Зрештою і Гаї внесли подання за комасацію, але досі не дістали навіть відповіди на своє письмо.

Такі невеселі, просто розпучливі вигляди перед Гаями. Нема мови про покращання відносин, навпаки, вони будуть певно з кожним роком погіршуватися. Великих, просто надлюдських зусиль коштувало церкву і священика, щоб здушити зародки комунізму в селі. Але що буде далі? Голод і розпука — це найгірші дорадники. Повинні подумати про це чинники, яких обовязком дбати про добробут і задоволення громадян, цього фундаменту сили та могутности держави.

Агроном.

МИКОЛА ФЕДЮК.

Основи малювання й оцінки іконостасу.

(Докінчення).

Треба ще розглянути питання кваліфікаційного осуду парохіян. Ясне всім, що на те, щоб видати справедливий осуд, чи образ має мистецьку вартість і в якій мірі — треба на цьому розумітися. Парохіяни, люди з маси не можуть під цим оглядом дорівняти фаховим знавцям. Вони мають якийсь свій, сказатиб збірний ідеал доброго іконостасного малювання. Ось такий Святопятницький, Богородчанський чи Скварявський іконостас хіба певно стрінувся був з повним признанням, а може і захопленням усіх, що його вперше побачили, і годі собі уявити, щоб було інакше. Але це були люди XVII. ст. — замітить дехто зовсім правильно. Із свого боку додамо, що XVI—XVII. століття називають теж деякі історики мистецтва „золотою добою". Не було в тих часах такого розгардіяшу понять, а був стиль, не було ярмарочних і відпустових тандитних образків святих, які сьогодні має кожна дитина у своєму молитовнику, та через них викривляє свій ідеал національного вигляду церковного образу.

Певно — найкраща розвязка питання була така, що іконостас по рівній частині повинен бути і мистецьким твором і рівночасно подобатися загалові. Однак з огляду на щойно наведене скривлення понять — ми не можемо приняти беззастережно права осуду загалові, не тому, що люди в цій дисципліні „не вчені", а тому, що вони (особливо по містах) серед ча[illegible] всяких бачених образів та образків в своїх осудах дуже розбіжні. Сказане торкається найбільше всякої стилевої роботи. Треба признати, що тут дійсно не легко мистцеві вивязатися із завдання, коли взяти під увагу ще й той момент, що чейже, де як де, а тут засада „мистецтво для мистецтва" — ні при чому, бо іконостас призначений для церкви і для загалу.

Але візьмемо під увагу ось такий конкретний випадок, коли в письмі люди ремствують, що „св. Николай намальований у фіолетових рукавичках, що виглядає здалека, якби мав мертві руки" — то знову годі цим парохіянам відмовити слушности. Це доводило й доводить у практиці до ріжних менше або більше неприємних зударів між замовниками й виконавцями. Та запобігти їм можна тільки через піднесення продукції на якусь означену висоту, змагання до якоїсь норми. На жаль це тяжко в часах, коли іконостаси малює хто хоче, хто спритніший, кому вдасться дістати замовлення від кого, а продукцію не нормують ніякі законні застереження.

Ось візьмемо ще такий випадок, що іконостас виконає хто з молодих мистців за зразком найновіших сучасних напрямків. Аж лячно подумати, що сказалиб люди, побачивши в церкві сюрреалістичний або кубо-конструктивістичний іконостас? Чи слушно обурювались би? А вжеж! Хочби тому, що досі на Україні ніде нема ще церкви побудованої на концепціях сучасного західньо-европейського мистецтва. Зрештою анархічний неспокій, що разом з цими напрямками ввійшов би до церкви, стояв би в різкій суперечности із гармонійним спокоєм, що в такому місці повинен панувати. Діло в тому, що мистецька творчість в даному випадку не призначена до заспокоєння індивідуальних мистецьких уподобань, а для загальної вжиткової потреби з усіми відомими даними. Тут більше, як всюди інде допущене послідовно тільки обмежене число ваганЬ щодо ладу, а оригінальність полягає у степенуванні виконання, яке може бути поправне, можливе, добре, дуже добре і вище, або невдатне. Досвід повчає, що у межах цих можливостей малювали іконостаси не тільки ремісники, а й мистці загально відомі. І давали собі якось раду з опінією відборців і ті, що працювали у стилю, і то з іншим підходом як Панькевич або Сосенко, як і ті, що приступали до малювання без стилевих ідей, як Пилиховський, Устиянович, Курилас. Отож треба теж вірити, що українська маса і при повени всякої крамарщини — не пересякла тандитою аж так, щоби утримала всякий смак і почуття краси. Доказом того хочби поворот до т. зв. простонародного мистецтва або мода на вишивку.

І тому не мають рації ті малярі, які на оправдання чому вилизують своїх святців, побільшуючи їх то більше то менше вдатно із ярмарочних образків — кажуть, що тільки такі малюнки добрі, які відборцям подобаються. Цими своїми безнадійними виробами йдуть ці ремісники по найлекшій лінії опору, не можуть спромогтися на щось ліпше, бо це вимагає більшого зусилля, хисту і вишколу. Не поможе тут також заводити побутові вставки як вишивки чи сорочки на постатях, мовляв ось вони українські, тим самим це „український національний стиль". Ці дешевенькі ефекти обраховані на „патріотичні" почування, в дійсности з мистецтвом і стилем не мають нічого спільного й занадто прозоро служать плащиком, що має покрити недостачу поважних мистецьких даних. У церкві ці малюнки, коли не вжиті дуже дискретно, попросту невідповідні.

Не від речі буде ще й коротко засувати відношення мистця до церковного малярства окремо до іконостасного. Небажані тут якісь сильніші скоки, чи диверзії, які вражалиб усіх, як нетактовні, чи то що до самої теми, чи її малярсько-мистецької розвязки. Призначення церкви — як дому молитви, богослуження, співу — все має характер торжественний, сакральний, сказатиб навіть архаїчний і до нього мусить малярство достроїтися.

В тому сенсі говорили ми про обмеження, які безумовно обовязують мистця, що береться малювати у церкві. Однак в рамках цих обмежень вміщується безліч розвязок, при яких аж

Нужда українського села.

Перенаселення і спролетаризовання нашого села — це загально відома справа. Людей рік на рік прибуває, вузенькі нивки діляться на щораз то вужчі, що не в силі вигодувати їхних власників. Заробітків нема, тож недоїдання, а навіть голод, це звичайний гість у галицькому селі.

На доказ, що це не пусті фрази, представлю стан підльвівського села Гаїв. Табличка вкаже найкраще, який страшний у ньому брак землі. І так:

мають землю:	родин:	душ:
від 0—1 га	123	555
від 1—2 га	99	485
від 2—3 га	70	379
від 3—4 га	15	85
від 4—5 га	13	75
від 5—6 га	5	32
від 6—7 га	0	0
від 7—8 га	3	15
від 8—9 га	2	16

Коли зважимо, що щойно господарство від 5—8 га землі може приносити дохід і прогодувати своїх власників, то стане ясним, що населення Гаїв — це самі пролетарі, що в голоді і холоді коротають свої дні.

Перед війною люди давали собі лекше раду. Частина знаходила сякий-такий заробіток на двох місцевих фільварках. Богато йшло до Львова, де працювали переважно на будовах і приносили готовий гріш до села. Та по війні і цього не стало. Запас землі на фільварках через парцеляцію і поселення на двірських ґрунтах „оброньцуф Львова" зменшився більш як на половину. Через те і заробітки на фільварках сильно зменшилися. Відпали також заробітки у Львові і небагато є щасливців, що по великих трудах можуть там заробити мізерний гріш.

Наслідки цього жахливі. За багачів уважають у селі тих, що не купують для свого прожитку збіжжя. А що більшість не має його за що купити, тож в селі панує хронічно недоїдання і голод. Нема також мови про тепліший одяг. Більшість молоді ходить у зимі в мештах, а жіноцтво в більшости приходить в зимі до церкви в самих блюзках, навіть без теплих хусток. Санітарний стан села страшний. Згідно зі свідоцтвами лікарів, яких 70—80% населення хворіє туберкульозою. Хороби, на які вмирає найбільше людей, — це чахотка і рак. Очевидно, що в селі незвичайно поширене злодійство. Безробітні, передусім безробітна молодь, у безділлі деморалізується і дає щораз більше заняття карним судам. З великим зусиллям удалося здушити щораз частіші прояви бандитизму в селі. На жаль, ніхто не дошукується коріня зла, а кожний вчинок, що колідує з законом, уважають антидержавним актом. Внаслідок цього Гаї мають — зовсім неслушно — марку антидержавно настроеного села, про що свідчить хочби переведення в ньому 1930. р. пацифікації, в часі якої потерпіли зовсім невинні люди.

Не можна сказати, що населення не думало про те, щоби знайти вихід з цього жахливого положення. Багато помогли йому в цьому наші господарські й економічні організації, в першій мірі „Сільський Господар". Завдяки викладам і курсам, що їх уладжували ці установи, село зачало раціонально господарити і взялося плекати молочарство. В імя правди треба зазначити, що влада довгий час з неохотою дивилася на ці спроби економічного піднесення села і не тільки їх не підтримувала, але навіть схильна була нераз дошукуватися в них ворожої для себе діяльности. Та хоч завдяки молочарству село не скотилося в пропасть, то не врятувалося і не може врятуватися від нужди. Бо в селі нема пасовиська і люди мусять тримати цілий рік худобу у стайні. Сіножатей мало і всі підмоклі, так, що сіно не надається до годівлі коров. Орного поля за мало, щоби можна засівати потрібну кількість пашних рослин і кормів. Тому молочарства не можна поставити на відповідній висоті і воно не виплачується. Придбаний з молока гріш іде на податки, сіль, нафту, опал (стіс дров з доставою коштує понад 60 зол.), а на прожиток і одяг вже нічого не лишається. Цей стан буде з року на рік погіршуватися, бо кілька сотень доростаючої молоді витягає руки по свої пайки з цих мініятурних скибок поля. Та недалекий час, коли не буде вже взагалі що ділити.

Здавалосяб, що єдиний спосіб зарадити бодай в частині грядучій катастрофі — це розпарцелювати між населення землю обох фільварків. Підчас теперішньої соймової сесії відповів міністр хліборобства Понятовський на інтерпеляцію посла Гуттен-Чапського в справі купна землі при парцеляції колишніми військовими, що „ustawowe pierwszeństwo przy nabyciu ziemi z parcelacji mają byli pracownicy folwarczni, tracący pracę wskutek parcelacji, drobni dzierżawcy rolni parcelowanego objektu i **miejscowi małorolni, uzupełniający swe drobne gospodarstwa.**" Та ми є свідками чогось зовсім іншого. Саме цього року парцелюють один (більший) гаївський фільварок і на його ґрунтах поселюють понад трицять родин із заможного підльвівського польського села Прус. Таким чином в Гаях кільканацять родин знову стратить заробіток, а загал населення надію поліпшити свою долю. Кажуть, що цим польським родинам забракло землі при комасації в їхньому селі. Але невже не можна було знайти іншого місця на їх поселення, тільки якраз Гаї, де такий голод землі? Зрештою і Гаї внесли подання за комасацію, але досі не дістали навіть відповіди на своє письмо.

Такі невеселі, просто розпучливі вигляди перед Гаями. Нема мови про покращання відносин, навпаки, вони будуть певно з кожним роком погіршуватися. Великих, просто надлюдських зусиль коштувало церкву і священика, щоб здушити зародки комунізму в селі. Але що буде далі? Голод і розпука — це найгірші дорадники. Повинні подумати про це чинники, яких обовязком дбати про добробут і задоволення громадян, цього фундаменту сили та могутности держави.

Аґроном.

МИКОЛА ФЕДЮК.

Основи малювання й оцінки іконостасу.

(Докінчення).

Треба ще розглянути питання кваліфікаційного осуду парохіян. Ясне всім, що на те, щоб видати справедливий осуд, чи образ має мистецьку вартість і в якій мірі — треба на цьому розумітися. Парохіяни, люди з маси не можуть під цим оглядом дорівняти фаховим знавцям. Вони мають якийсь свій, сказатиб збірний ідеал доброго іконостасного малювання. Ось такий Святопятницький, Богородчанський чи Скварявський іконостас хіба певно стрінувся був з повним признанням, а може і захопленням усіх, що його вперше побачили, і годі собі уявити, щоб було інакше. Але це були люди XVII. ст. — замітить дехто зовсім правильно. Із свого боку додамо, що XVI—XVII. століття називають теж деякі історики мистецтва „золотою добою". Не було в тих часах такого розгардіяшу понять, а був стиль, не було ярмарочних і відпустових тандитних образків святих, які сьогодні має кожна дитина у свому молитовнику, та через них викривляє свій ідеал національного вигляду церковного образу.

Певно — найкраща розвязка питання була така, що іконостас по рівній частині повинен бути і мистецьким твором і рівночасно подобатися загалові. Однак з огляду на щойно наведене скривлення понять — ми не можемо признати беззастережно права осуду загалові, не тому, що люди в цій дисципліні „не вчені", а тому, що вони (особливо по містах) серед наплину всяких бачених образів та образків в своїх осудах дуже розбіжні. Сказане торкається найбільше всякої стильової роботи. Треба признати, що тут дійсно не легко мистцеві вивязатися із завдання, коли взяти під увагу ще й той момент, що чейже, де як де, а тут засада „мистецтво для мистецтва" — ні при чому, бо іконостас призначений для церкви і для загалу.

Але візьмемо під увагу ось такий конкретний випадок, коли в письмі люди ремствують, що „св. Николай намальований у фіолетових рукавичках, що виглядає здалека, якби мав мертві руки" — то знову годі цим парохіянам відмовити слушности. Це доводило й доводить у практиці до ріжних менше або більше неприємних зударів між замовниками й виконавцями. Та запобігти їм можна тільки через піднесення продукції на якусь означену висоту, змагання до якоїсь норми. На жаль це тяжко в часах, коли іконостаси малює хто хоче, хто спритніший, кому вдасться дістати замовлення від кого, а продукцію не нормують ніякі законні застереження.

Ось візьмемо ще такий випадок, що іконостас виконає хто з молодих мистців за зразком наймодерніших сучасних напрямків. Аж лячно подумати, що сказалиб люди, побачивши в церкві сюрреалістичний або кубо-конструктивістичний іконостас? Чи слушно обурювались би? А вжеж! Хочби тому, що досі на Україні ніде нема ще церкви побудованої на концепціях сучасного західньо-европейського мистецтва. Зрештою анархічний неспокій, що разом з цими напрямками ввійшов би до церкви, стояв би в різкій суперечности із гармонійним спокоєм, що в такому місці повинен панувати. Діло в тому, що мистецька творчість в даному випадку не призначена до заспокоєння індивідуальних мистецьких уподобань, а для загальної вжиткової потреби з усіми відомими даними. Тут більше, як всюди інде допущене послідовно тільки обмежене число ваганъ щодо ладу, а оригінальність полягає у степенуванні виконання, яке може бути поправне, можливе, добре, дуже добре і вище, або невдатне. Досвід повчає, що у межах цих можливостей малювали іконостаси не тільки ремісники, а й мистці загально відомі. І давали собі якось раду з опінією відборців і ті, що працювали у стилю, і то з іншим підходом як Панькевич або Сосенко, як і ті, що приступали до малювання без стилевих ідей, як Пилиховський, Устиянович, Курилас. Отож треба теж вірити, що українська маса і при повени всякої крамарщини — не пересякла тандитою аж так, щоби утримала всякий смак і почуття краси. Доказом того хочби поворот до т. зв. простонародного мистецтва або мода на вишивку.

І тому не мають рації ті малярі, які на оправдання чому вилизують своїх святців, побільшуючи їх то більше то менше вдатно із ярмарочних образків — кажуть, що тільки такі малюнки добрі, які відборцям подобаються. Цими своїми безнадійними виробами йдуть ці ремісники по найлекшій лінії опору, не можуть спромогтися на щось ліпше, бо це вимагає більшого зусилля, хисту і вишколу. Не поможе тут також заводити побутові вставки як вишивки чи сорочки на постатях, мовляв ось вони українські, тимсамим це „український національний стиль". Ці дешевенькі ефекти обраховані на „патріотичні" почування, в дійсности з мистецтвом і стилем не мають нічого спільного й занадто прозоро служать плащиком, що має покрити недостачу поважних мистецьких даних. У церкві ці малюнки, коли не вжиті дуже дискретно, попросту невідповідні.

Не від речі буде ще й коротко засувати відношення мистця до церковного малярства, окремо до іконостасного. Небажані тут якісь сильніші скоки, чи диверзії, які вражалиб усіх, як нетактовні, чи то що до самої теми, чи її малярсько-мистецької розвязки. Призначення церкви — як дому молитви, богослуження, співу — все має характер торжественний, сакральний, сказатиб навіть архаїчний і до нього мусить малярство достроїтися.

В тому сенсі говорили ми про обмеження, які безумовно обовязують мистця, що береться малювати у церкві. Одначе в рамцях цих обмежень вміщується безліч розвязок, при яких аж

ЗНОВУ ГРИНЬКИ!

Wojewoda Wołyński. Nr. BPO — 10 38.

Luck, dn. 15. III. 38.

D E C Y Z J A.

Na podstawie art. 6. ust. 3 Rozp. P. Prez. z dn. 23. XII. 27 r. o granicach Państwa (Dz. Ust. Nr. 11. poz. 83 z 1927 r.) **zabraniam Panu zamieszkiwania i przebywania na obszarze strefy nadgranicznej** na przeciąg lat 3-ch ze względu na bezpieczeństwo i ochronę granicy.

Decyzji niniejszej nie uzasadniam, gdyż decyzje oparte na podstawie prawnej powołanej powyżej są pozostawione całkowicie swobodnej ocenie władzy i jako takie, zgodnie z art. 75, ust. 3 zdanie pierwsze rozp. P. Prez. R. P. z dn. 22. marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. ust. Nr. 36, poz. 341) uzasadnienia nie wymagają. Zgodnie z art. 87, ust. 4 powołanego wyżej rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym nadaję decyzji **niniejszej moc natychmiastowej wykonalności ze względu na ważny interes publiczny.** Od tej decyzji wolno Panu wnieść odwołanie do Ministra Spraw Wewnętrznych za moim pośrednictwem w terminie dni 14-tu, licząc od dnia następnego po doręczeniu Panu niniejszej decyzji.

Wojewoda (—) H. Józefski.

Таку постанову волинського воєводи одержали мешканці с. Гриньок — Киприян Дуровий — 34 р., Гаврило Цимбалюк — 53 р., Мусій Зиска — 30 р., Юхим Гаврилюк — 66 років і Остап Зиска — 28 р. Яка причина висилки — в постанові не подано, хіба тільки та, що вони залишилися православними і переконували своїх сусідів, що не треба боятися погроз і через те міняти віру. Тепер прийшлося на власній шкурі відчути, що такі погрози здійснилися. Постанову воєводи доручила їм поліція 20. березня опівночі та наказала до 4-ох годин зібратися і покинути прикордонну смугу, що вони і змушені були під ескортою поліції виконати, залишаючи свої родини в розпучливому стані, особливо тепер, коли починаються полеві роботи. Що вислані мають робити і де знайдуть пристановище — невідомо?

Ця висилка зробила пригноблююче враження на місцеве православне населення, котре цю акцію уважає початком нових репресій проти православних, щоб знову оживити справу навертання православних на католицизм. Дивно тільки одно, що рішення про висилку підписане самим воєводою Юзефським, котрого досі не вважали прихильником політики, яку застосували льокальні чинники в Гриньках.

Від священника Малюжинського, що приїхав до Гриньок правити Службу Божу, відібрали перепустку та „довуд особісти" і наказали виїхати з Гриньок. Тепер він нікуди з Лановець не може рушитися, хоч є деканом і має обовязок відвідувати свій деканат. Православні богослуження в Гриньках припинилися. Учитель у Гриньках п. Внук не дозволив ходити на вечірні курси для дорослих православним селянам с. Гриньок, кажучи, що курси ці призначено лише для католиків

Що писало „Діло" 50 рокiв тому.

Ч. 59. Понеділок, 26 (14) березня 1888.

ШЛЯХОТСЬКИЙ ПОДАТОК.

Українське громадянство чимало хвилював новий податок від горілки, над яким радив віденський парлямент. Річ в тому, що „коло польське" годилося на той податок, який мали наложити на власників ґоралень в Галичині, головно польських поміщиків, під умовиною, що уряд виплатить до пропінаційного фонду Галичини 21 мілійонів зр. відшкодування, виплачуючи по одному мілійонові річно. Цей компроміс між австрійським урядом та власниками ґоралень мусів відбитися на шкірі української людности. Саме про те пише „Діло" у своїй статті п. н. „Компроміс на чужій шкірі":

„Пересічний консумент пізнає, що крім підвищеного значно державного податку, який він заплатить у формі консумційного податку від горілки і який вияснить собі ще може скарбовими потребами держави, мусітиме ще платити окремий шляхотський податок на покриття цих 21 мілійонів зр. котрих хоче „коло" і які уряд може евентуально признати „ад каптандам беневоленціям" польської делеґації".

АПРОБАТА ПОЛІТИКИ БІСМАРКА.

У статті п. н. „Теперішнє становище Німеччини" читаємо між іншим: „Франція не перестане уважати Альзацію і Льотарингію за свої забрані провінції, а Німеччина чейже не дасться наклонити якоюсь одою до свого цісаря до того, щоб віддала їй добровільно ці краї. Цісар Фридрих зазначив ясно у своїй відозві до цих країн їх нероздільність з німецькою державою і що готов боронити кожної хвилини прав держави. Тож з цього боку Німеччина не позбулася небезпеки. Друга небезпека, хоч у теперішній порі ще невелика, але зате далеко більша в будучині, загрожує Німеччині від славянської Росії".

Навівши з відозви нового цісаря до парляменту уступ про творення воєнної сили для забезпеки держави, „Діло" пише: „Виходить з цього, що новий цісар годиться з потребою збільшення воєнної сили Німеччини і цим дав апробату політиці кн. Бісмарка, який головно цього домагався."

ЗАВІЩАННЯ САМОГУБНИКА.

В новинці під цим наголовком читаємо: „Перед кількома днями застрілився у Відні адвокат д-р Фр. Найман. Своїм дітям залишив він завіщання, в якому подав такі правила життя: 1. Не беріть ніколи карт до рук. 2. Стережіться позичок. Радше голодуйте, заки позичите крейцар, — а ніколи не жадайте крейцаря рахуючи на завтрішній дохід. 3. Як будете женитися, беріть дочку здорових батьків."

З польської преси.

Крик на показ і признання внутрі.

„Слово Народове" — як це бачимо з його статті п. н. „Ревіндикація польскосьці на Волиню" (ч. 94. з 25. березня ц. р.) — гадає, що найважнішим польським завданням тепер є „одзискаць утрацоне жонд душ, повруцьць польскосьць зрущоних люб зрусифікованих"

„Ця справа актуальна у Східній Галичині і ще більше на Волині. В Галичині ми могли частинно звести боротьбу за „зрущоних" поляків за часів автономії в б. Галичині. Тільки частинно, бо властива боротьба повинна була розігратися у відновленій Польщі. На жаль, ми спізнилися у цій акції головно тому, що нема у Польщі справжнього національного уряду. Але ще більше спізнилася Волинь, яка до останнього часу залишалася під денаціоналізаційним царським гнетом, а пізніше перейшла ще німецьку окупацію з її підтримкою українства і делеґуванням січових стрільців з б. Галичини до агітації на волинському селі. За польських часів Волинь стала вкінці тереном відомої українізаційної політики під владою воєводи Юзефського,

„І тому треба тішитися і сердечно радіти, що навіть на тій Волині, на яку спадають важкі допусти, всупереч т. зв. офіційній дійсности дійшло якби до вибуху національних сил, до масового в деяких околицях повороту до польськости".

І далі „Слово Народове" наводить як приклад історію в Гриньках, каже, що цей рух поширився на 29 місцевостей в кремянецькому та здолбунівському повіті і твердить, що він „міг би прибрати просто революційний характер для національних відносин у волинському воєвідстві,

„якби не — скажім отверто — відомі відносини в державній адміністрації на Волині. Бо проти Гриньків виступили не тільки православні кола і не тільки соймові посли з т. зв. Волинського Українського Обєднання (ВУО, ці ініціяли припадково нагадують відоме УВО), але й місцеві адміністраційні чинники".

„Слово Народове" обурюється, що в соймі виступали в цій справі солідарно посли з УНДО, посли з ВУО і польські посли з Волині.

„Особливо обурюючий був виступ посла Якуба Гофмана, який є жидом з походження, сином Акіби і Фами з Коломиї. Цей неофіт дозволив собі окреслити ревіндикаційну акцію як „вибрики окремих одиниць" і апелював до премієра, щоб „не входити в душу людини вульгарно з кальошами". На жаль, ніхто не прикликав неофіта до порядку і не вияснив йому, що не має морального права мішатись до справ польського народу старших, як його формальна приналежність до польського громадянства"

На думку „Слова Народового" з польських послів у соймі ніхто не виступив у цій справі рішуче, бо волинські посли повні „залежні від свого протектора воєводи Юзефського", а посли з інших воєвідств або цієї справи не знають, або солідаризуються з волинськими послами. А тимчасом — обурюється „Слово Народове" — спеціяльна політика волинського воєводи і як вислід тієї політики акція адміністраційних чинників утруднюють „ревіндикацію" польськости на Волині.

„Від польського громадянства в пропаґандовій ревіндикаційній акції беруть участь старшини і підстаршини КОП, всі вони, учителі та самоврядні урядовці, але ці останні тільки тоді, коли живуть в районі КОП, бо тільки там можуть почуватися безпечними перед натиском політичних адміністраційних чинників. А цей натиск є і то навіть дуже сильний"

І „Слово Народове" уважає ненормальним станом, те, що в одному воєвідстві може вести хтось якусь спеціяльну політику, суперечну з інтересами польського народу і польської держави. „Слово Народове" кричить з цього приводу. Воно вимагає, щоб політика воєводи Юзефського на Волині раз скінчилася, бо щойно тоді „акція ревіндикації того, що польське, на Волині пішла би живіше вперед".

Ендеки добре знають суть урядової політики воєводи Юзефського на Волині. Як навіть не знали, то могли довідатися про це в минулорічному процесі, який вони вели з редакцією „Волиня" і на якому їм свідками доказали, що курс теперішньої політики на Волині нічим не ріжниться від ендецької програми. Тож цей ендецький крик з приводу політики воєводи Юзефського робить враження, що це тільки крик на показ, причому внутрі ендеки мусять висловлювати і напевно висловлюють цій політиці повне признання.

надто свобідно, як показує історія, може проявитися й талановитість та хист виконавця, його мистецька культура та індивідуальність. Ці обмеження зовсім не є путами, що зав'язували б творчу одиницю: вона всюди знайде для себе поле виявити свої творчі задуми. Над церквами й іконостасами працювали в нас цілі покоління мистців, а — які величезні ріжниці в обрібці тої самої теми в ріжному розумінні щодо цілости і подробиць! Чи славний тенор, „обмеживши себе" і співаючи в церкві очевидно не оперову арію, — не зможе проявити сили й краси свого голосу? Тимто ці обмеження зводяться властиво до відповідної пошани для місця, та звязаних з цим місцем дій, осіб і живої традиції. А вже деяке помітне обезцінення церковного мистецтва в користь суто світської „чистої творчости" слід уважати зовсім неоправданим.

Виеінувати по мистецьки церкви та іконостаси — це справа важна, не тільки з погляду релігійного та обрядового. — Цілими століттями церква серед нашого народу сповняла не тільки словом, але зверхнім і внутрішнім виглядом велике культурно-виховне діло. Ритміка форм і барв у церкві, давала численні спонуки до народньої творчости, в котрій можна простежити безліч мотивів, що їх у відповідній інтерпретації й модифікації віднаходимо в орнаментиці, вишивках, писанках і т. д. Аналогічно і в українській устній словесности знаходимо відгомін усього, що звязане з поняттям церкви, в тому числі й церковного малярства. І церква для цього народу завсіди була не тільки домом молитви, але від віків рівночасно музеєм і ґалерією картин. Цю свою велику, славну, традиційну ролю сповняла вона досі; булоб побажано, щоб її сповняла і далі.

Ось чому це справа далеко не байдужа, навіки вельми важна не тільки для церковних комітетів і парохіян, але для всякого, хто усвідомлює собі вислід культурно виховне значіння церкви для українського народу на цілі покоління

І Велика Британія домагається відшкодування від Японії.

Британський амбасадор у Шангаю зажадав від японського уряду відшкодування у висоті 180.000 фунтів шт. за затоплений на ріці Янтсе пароплав „Тукво" та знищені забудування британських корабельних товариств у Шангаю і Нанкіні.

ПОЛЯГЛО 12.000 КИТАЙЦІВ.

Як стверджує японський комунікат, під час відвороту з південного Шантую від 14. в м. полягло 12.000 китайців.

ЗНОВУ ГРИНЬКИ!

Wojewoda Wołyński. Nr. BPO — 10 38.
Łuck, dn. 15. III. 38.

D E C Y Z J A.

Na podstawie art. 6. ust. 3 Rozp. P. Prez. z dn. 23. XII. 27 r. o granicach Państwa (Dz. Ust. Nr. 11, poz. 83 z 1927 r.) **zabraniam Panu zamieszkiwania i przebywania na obszarze strefy nadgranicznej na przeciąg lat 3-ch ze względu na bezpieczeństwo i ochronę granicy.**

Decyzji niniejszej nie uzasadniam, gdyż decyzje oparte na podstawie prawnej powołanej powyżej są pozostawione całkowicie swobodnej ocenie władzy i jako takie, zgodnie z art. 75, ust. 3 zdanie pierwsze rozp. P. Prez. R. P. z dn. 22. marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. ust. Nr. 36, poz. 341) uzasadnienia nie wymagają. Zgodnie z art. 87, ust. 4 powołanego wyżej rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym **nadaję decyzji niniejszej moc natychmiastowej wykonalności ze względu na ważny interes publiczny.** Od tej decyzji wolno Panu wnieść odwołanie do Ministra Spraw Wewnętrznych za moim pośrednictwem w terminie dni 14-tu, licząc od dnia następnego po doręczeniu Panu niniejszej decyzji.

Wojewoda (—) H. Józefski.

Таку постанову волинського воєводи одержали мешканці с. Гриньок — Киприян Дубовий — 34 р., Гаврило Цимбалюк — 53 р., Мусій Зиска — 30 р., Юхим Гаврилюк — 66 років і Остап Зиска — 28 р. Яка причина висилки — в постанові не подано.

Постанову воєводи доручила їм поліція 20. березня опівночі та наказала до 4-ох годин зібратися і покинути прикордонну смугу, що вони і змушені були під ескортою поліції виконати, залишаючи свої родини в розпучливому стані, особливо тепер, коли починаються полеві роботи. Що вислані мають робити і де знайдуть пристановище — невідомо?

Ця висилка зробила пригноблююче враження на місцеве православне населення,

Дивно тільки одно, що рішення про висилку підписане самим воєводою Юзефським, котрого досі не вважали прихильником політики, яку застосували льокальні чинники в Гриньках.

Від священника Малюжинського, що приїхав до Гриньок правити Службу Божу, відібрали перепустку та „довуд особісти" і наказали виїхати з Гриньок. Тепер він нікуди з Лановець не може рушитися, хоч є деканом і має обовязок відвідувати свій деканат. Православні богослуження в Гриньках припинилися. Учитель у Гриньках п. Внук не дозволив ходити на вечірні курси для дорослих православним селянам с. Гриньок, кажучи, що курси ці призначено лише для католиків.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Ч. 59. Понеділок, 26 (14) березня 1888.

ШЛЯХОТСЬКИЙ ПОДАТОК

Українське громадянство чимало хвилював новий податок від горілки, над яким радив віденський парлямент. Річ в тому, що „коло польське" годилося на той податок, який мали наложити на власників ґоралень в Галичині, головно польських поміщиків, під умовиною, що уряд виплатить до пропінаційного фонду Галичини 21 мілійонів зр. відшкодування, виплачуючи по одному мілійонові річно. Цей компроміс між австрійським урядом та власниками ґоралень мусів відбитися на шкірі української людности. Саме про те пише „Діло" у своїй статті п. н. „Компроміс на чужій шкірі":

„Пересічний консумент пізнає, що крім підвищеного значно державного податку, який він заплатить у формі консумційного податку від горілки і який виснить собі ще може скарбовими потребами держави, мусітиме ще платити окремий шляхотський податок на покриття цих 21 мілійонів зр., котрих хоче „коло" і які уряд може евентуально признати „ад каптандам беневоленціям" польської делєґації".

АПРОБАТА ПОЛІТИКИ БІСМАРКА.

У статті п. н. „Теперішнє становище Німеччини" читаємо між іншим: „Франція не перестане уважати Альзацію і Льотарингію за свої забрані провінції, а Німеччина чейже не дасться наклонити якоюсь одою до свого цісаря до того, щоб віддала їй добровільно ці краї. Цісар Фридрих зазначив ясно у своїй відозві до цих країн їх нероздільність з німецькою державою і що готов боронити кожної хвилини прав держави. Тож з цього боку Німеччина не позбулася небезпеки. Друга небезпека, хоч у теперішній порі ще невелика, але зате далеко більша в будучині загрожує Німеччині від славянської Росії".

Навівши з відозви нового цісаря до парляменту уступ про творення воєнної сили для забезпеки держави, „Діло" пише: „Виходить з цього, що новий цісар годиться з потребою збільшення воєнної сили Німеччини і цим дав апробату політиці кн. Бісмарка, який головно цього домагався."

ЗАВІЩАННЯ САМОГУБНИКА.

В новинці під цим наголовком читаємо: „Перед кількома днями застрілився у Відні адвокат д-р Фр. Найман. Своїм дітям залишив він завіщання, в якому подав такі правила життя: 1. Не берідь ніколи карт до рук. 2. Стережіться позичок. Радше голодуйте заки позичите крейцар, — а ніколи не жадайте крейцаря рахуючи на завтрішній дохід. 3. Як будете женитися, беріть дочку здорових батьків."

З польської преси.

Крик на показ і признання внутрі.

„Слово Народове" — як це бачимо з його статті п. н. „Ревіндикація польскосьці на Волиню" (ч. 94. з 25. березня ц. р.) — гадає, що найважнішим польським завданням тепер є „одзискаць утрацоне жонд душ, повруціць польскосьць зрущоних люб зрусифікованих"

„Ця справа актуальна у Східній Галичині і ще більше на Волині. В Галичині ми могли частинно звести боротьбу за „зрущоних" поляків за часів автономії в б. Галичині. Тільки частинно, бо властива боротьба повинна була розігратися у відновленій Польщі. На жаль, ми спізнилися у цій акції головно тому, що нема у Польщі справжнього національного уряду. Але ще більше спізнилася Волинь, яка до останнього часу залишалася під денаціоналізаційним царським гнетом, а пізніше перейшла ще німецьку окупацію з її підтримкою українства і делегуванням січових стрільців з б. Галичини до агітації на волинському селі. За польських часів Волинь стала вкінці тереном відомої українізаційної політики під владою воєводи Юзефського.

„І тому треба тішитися і сердечно радіти, що навіть на тій Волині, на яку спадають важкі допусти, всупереч т. зв. офіційній дійсности дійшло якби до вибуху національних сил, до масового в деяких околицях повороту до польськости".

І далі „Слово Народове" наводить як приклад історію в Гриньках, каже, що цей рух поширився на 29 місцевостей в кремянецькому та здолбунівському повіті і твердить, що він „міг би прибрати просто революційний характер для національних відносин у волинському воєвідстві,

„якби не — скажім отверто — відомі відносини в державній адміністрації на Волині. Бо проти Гриньків виступили не тільки православні кола і не тільки соймові посли з т. зв. Волинського Українського Обєднання (ВУО, ці ініціяли припадково нагадують відоме УВО), але й місцеві адміністраційні чинники".

„Слово Народове" обурюється, що в соймі виступали в цій справі солідарно посли з УНДО, посли з ВУО і польські посли з Волині.

„Особливо обурюючий був виступ посла Якуба Гофмана, який є жидом з походження, сином Акіби і Фами з Коломиї. Цей неофіт дозволив собі окреслити ревіндикаційну акцію як „вибрики окремих одиниць" і апелював до премієра, щоб „не входити в душу людини вульгарно з кальошами". На жаль, ніхто не прикликав неофіта до порядку і не вияснив йому, що не має морального права мішатись до справ польського народу старших, як його формальна приналежність до польського громадянства".

На думку „Слова Народового" з польських послів у соймі ніхто не виступив у цій справі рішуче, бо волинські посли подавки „залежні від свого протектора воєводи Юзефського", а посли з інших воєвідств або цієї справи не знають, або солідаризуються з волинськими послами. А тимчасом — обурюється „Слово Народове" — спеціяльна політика волинського воєводи і як вислід тієї політики акція адміністраційних чинників утруднюють „ревіндикацію" польськости на Волині.

„Від польського громадянства в пропагандовій ревіндикаційній акції беруть участь старшини і підстаршини КОП, кольонисти, учителі та самоврядні урядовці, але ці останні тільки тоді, коли живуть в районі КОП, бо тільки там можуть почуватися безпечними перед натиском політичних адміністраційних чинників. А цей натиск є і то навіть дуже сильний"

І „Слово Народове" уважає ненормальним станом, те, що в одному воєвідстві може вести хтось якусь спеціяльну політику суперечну з інтересами польського народу і польської держави. „Слово Народове" кричить з цього приводу. Воно вимагає, щоб політика воєводи Юзефського на Волині раз скінчилася, бо щойно тоді „акція ревіндикації того, що польське на Волині пішла би живіше вперед".

Ендеки добре знають суть урядової політики воєводи Юзефського на Волині. Як навіть не знали, то могли довідатися про це на минулорічному процесі, який вони вели з редакцією „Волиня" і на якому їм свідками доказали, що курс теперішньої політики на Волині нічим не ріжниться від ендецької програми. Тому цей ендецький крик з приводу політики воєводи Юзефського робить враження, що це тільки крик на показ, причому внутрі ендеки мусять висловлювати і напевно висловлюють цій політиці повне признання.

надто свобідно, як показує історія, може проявитися й талановитість та хист виконавця, його мистецька культура та індивідуальність. Ці обмеження зовсім не є путами, що звязували б творчу одиницю: вона всюди знайде для себе поле виявити свої творчі задуми. Над церквами й іконостасами працювали в нас цілі покоління мистців, а — які величезні ріжниці в обрібці тої самої теми в ріжному розумінні щодо цілости і подробиць! Чи славний тенор, „обмеживши себе" і співаючи в церкві очевидно не оперову арію, — не зможе проявити сили й краси свого голосу? Тимто ці обмеження зводяться властиво до відповідної пошани для місця, та звязаних з цим місцем дій, осіб і живої традиції. А вже деяке помітне обезцінення церковного мистецтва в користь суто світської „чистої творчости" слід уважати зовсім неоправданим.

Виминувати по митецьки церкви та іконостаси — не справа важка, не тільки з погляду релігійного та обрядового. — Цілими століттями церква серед нашого народу сповняла не тільки словом, але зверхнім і внутрішнім виглядом велике культурно-виховне діло. Ритміка форм і барв у церкві, давала численні спонуки до народної творчости, в котрій можна прослідити безліч мотивів, що їх у відповідній інтерпретації й модифікації віднаходимо в орнаментиці, вишивках, писанках і т. д. Аналогічно і в українській устній словесности знаходимо відгомін усього, що звязане з поняттям церкви, в тому числі й церковного малярства. І церква для цього народу завсіди була не тільки домом молитви, але від віків рівночасно музеєм і галерією картин. Цю свою велику, славну, традиційну ролю сповняла вона досі; було б побажано, щоб її сповняла і далі.

Ось чому це справа далеко не байдужа, навіть вельми важна не тільки для церковних комітетів і парохіян, але для всякого, хто усвідомлює собі якслід культурно виховне значіння церкви для українського народу на цілі поколінь.

І Велика Британія домагається відшкодування від Японії.

Британський амбасадор у Шангаю зажадав від японського уряду відшкодування у висоті 180 000 фунтів штр. за затоплений на ріці Янгце пароплав „Тукво" та знищені забудування британських корабельних товариств у Шангаю і Нанкіні.

ПОЛЯГЛО 12.000 КИТАЙЦІВ.

Як стверджує японський комунікат, підчас відвороту з південного Шантуну від 16 і 17. ц. м. полягло 12.000 китайців.

—o—

Економічний огляд.

Господарський патріотизм і господарська „тромтадратія“.

(ВІДГУК НА СТАТТЮ В ЧАСОПИСІ „ЖІНКА“.)

Наше господарське життя має свої куліси. Розвивають там свою активність ріжні актори і режисери, починаючи від людей ідеї і посвяти та кінчаючи зручними грачами, що жонглюють дешевими гаслами і патріотизмом. Не про все, що проходить на сцені перед очима сотень і тисячів глядачів можна покищо писати. Тим менше можна писати про куліси. В аналізі дійсности український господарський публіцист, відповідальний своїм призвищем, більше звязаний, як публіцист політичний, а вже тільки з тугою може він глядіти на свободу аналізи таких ділянок, як наукові, літературні, музичні, тощо, завидувати тим, що беруть перо в руки зі свідомістю свободи вислову і думки.

Та трапляється нерідко, що за перо беруть принагідні люди, законспіровані автори, що в господарську публіцистику впроваджують свою дозу „патріотичної“ емоції, непродуманість, ба навіть звичайний примітивізм. Може навіть роблять вони це в добрій вірі, в пориві патріотичних почувань. Але часто не вистачає мати тільки національний нерв правильно розвинений. Треба ще відчувати господарську доцільність, а це вимагає господарської культури, якої в нашому народі, зокрема в інтелігенції — ніде правди діти — таки дуже бракує. Насаджування духової культури розвинуло в нас нерв національний, тоді коли господарський нерв, донедавна заниділий, проявляє тепер усі прикмети новородка, невиплеканого з відповідною дбайливістю під цілющим промінням сонця традиції і знання.

З багатьох прикладів, що в нашому житті бракує змислу господарської доцільности, хочу тут вибрати один. Є це приклад надмірного та при тому поверховного патріотизму в господарських справах, приклад безплідного, ба навіть шкідливого шовінізму, звичайної собі „тромгадратії“.

Видрукував орган Союзу Українок „Жінка“ статтю криптонімної авторки п. н. „Домагаймось українських шильдів“. Видрукував її без застережень, що їх робить звичайно редакція, коли порушена справа — обєктивно беручи — спірна і може підлягати дискусії. Коли звaжити, що є це пресова трибуна зорганізованого українського жіноцтва і що взагалі жіноцтву (не тільки в нас, але в усіх народів) треба приписати перможний вплив на ринок консумційних дібр, тоді поява згаданої статті в часописі „Жінка“ матиме свою питому вагу і особливу промовність.

Чого хоче авторка статті? Хоче українських вивісок (чи як пише вона „шильдів“). Вимога зовсім очевидна і слушна тільки не тоді, коли її ставимо в абсолютній формі (це для нас, мовляв, „кондіціо сіне ква нон“, „ми, жінки, можемо примусити наших купців і підприємців щоб вони шанували рідну мову та українську клієнтелю“, тощо). Авторка статті признається, що не знає, як є на провінції (до речі: на провінції наші підприємці майже поголовно мають українські вивіски). Їй іде про Львів, де „українські шильди поволі майже зовсім зникають, хоч наших купців і промисловців щораз більше“.

Може це й сумна правда. Але чи патріотична авторка завдала собі труду, щоб прослідити, чому воно так? Для неї істнує тільки національна рація, а не істнує мабуть зовсім рація господарська, ця єдино міродайна „раціо екзістенціє“, яку вона примітивізує до поняття „матеріяльних користей“, до проскрибованого у нас (на жаль!) збагачування себе...

А тимчасом воно найчастіше йде про Гамлетове „бі ор нот ту бі“ („бути чи не бути!“). Візьмім споживчо-кольоніяльну крамницю: вона може рахувати на найближчу околицю, на кільканадцять чи кількананцять найближчих камяниць. Чи творимо ми денебудь у Львові (з винятком району т. зв. „Власної Хати“) компактну оселю, що заповнювалаб повний прожиток такій крамниці? Ні! Візьмім інші бранжі: галятерійну, текстильну, білизнярську, косметичну, бюрово-машинову, тощо. Вони вже можуть рахувати на ширший засяг української клієнтелі. І тут вже зустрічаємось з іншим прикрим явищем: практичні прояви господарського патріотизму українського громадянства далеко стоять позаду теоретичних можливостей і патріотичної вербальности. Теоретично моглиб ми у Львові мати бодай по десятці крамниць із згаданих та багатьох ще інших бранж. Практично: істнуюча одна-дві з тих бранж у найкращому разі доходить до 50 прц. української клієнтелі, а частогусто тільки до 10 чи 20 відсотків.

„Жінка“ ставить як зразок кооперативні крамниці у Львові: Маслосоюзу, Центросоюзу та Нар. Торговлі. Мовляв: їм не шкодять двомовні вивіски. Поминаючи те, що таке твердження ледви чи вповні слушне, треба мати на увазі ще те, чим вони торгують („М. С.“ і „Ц. С.“) власні вироби і то з даної бранжі в повному комплекті), їх традицію („Н. Т.“), віру в деякої частини клієнтелі, навіть польської і жидівської, у вищість купецької етики кооператив, більшу вірність української клієнтелі у відношенні до кооперативних станиць (назвім це: корисніша „психосфера“ з відомих причин пропагандивного характеру), можливість бодай якийсь час працювати дефіцитово в даній крамниці чи на даному відтинку, „відбиваючись“ на іншій крамниці, чи на іншому відтинку, тощо. Отож спроба „Жінки“ такого доказу „нешкідливости“ українських вивісок при деякій застанові дуже мало переконлива, так само, як спроба викликати враження, немов би то польська клієнтеля ставилась толерантно до українських вивісок, ще й у часі сильно напнятої енергії польської вулиці.

Не будемо тут покликуватись на зразок передвоєнного Познаня, де польська кооперація йшла з відкритим шоломом (як суспільницька організація мусіла!), а багатий (бо обережний і розумний!) приватно-господарський сектор затаював назверх своє польське обличчя і відслонив його щойно в слушний час, віддаючи безцінні послуги, тоді і пізніше польській справі. Зате відкличемось до здорової льогіки: що важніше — форма чи зміст? Невжеж і в нашій економіці будемо гнатись за блудними вогниками шовіністичних гасел, не дивлячись на те, що доктринерський шлях чи шлях фразерства збудований є все з лихого матеріялу, який не дозволяє йти по ньому сильним і твердим кроком.

Пише авторка статті в „Жінці“, що українське жіноцтво може змусити наших купців і підприємців вивісити над їх крамницями написи в рідній мові. Певно, що так, але дуже жаль, що вона не скінчила так, як повинна була скінчити, турбуючись не тільки про зверхній вигляд Львова, але і про те, щоб наш купецько-промисловий стан зростав і могутнів: може змусити зосереджуючи свої закупи виключно в українських купців і маючи на це моральну легітимацію. Так пані! Не так у руках купців є справа частинної зміни зверхнього характеру Львова, як саме в руках нашого жіноцтва. Його патріотичний (але справжній, а не вербальний!) підхід до превужної проблеми нашого господарського відродження у значній мірі причиниться до зросту нашої господарської сили, нашого міщанства, нашого добробуту, змінюючи рівночасно в нашу користь зверхній і внутрішній зміст Львова. В іншім випадку не тільки щезати будуть українські вивіски, про що пише авторка статті (і не тільки в тому міститься „лергельд“, що його платить нераз купець за молодечу віру в заавансований вже господарський патріотизм українського громадянства), але „забріханість“ — як висловиться вона про кривлення душі купцем у приязности польської клієнтелі, — загрозить дійсно поважно і не вперше національному характерові дозріваючого тепер нашого третього стану. Бо „раціо екзістенціє“ має свою велику силу.

В. Несторович.

КОРОТКА ХРОНІКА.

— У краєвій і заграничній пресі появилися міркування з приводу **обєднання Австрії з Німеччиною**. Коли примовкли політичні пристрасті, темою стають господарські наслідки. **„Рейніш-Вестфаліше Цайтунг“** пише, що ділo не може скінчитися швидкого процесу втягання австрійського господарського організму в орбіту загально-німецької господарки. Чеська і польська преса чимало стурбована правдоподібним зменшенням торговельних оборотів у наслідок „аншлюсу“.

— Японський уряд предложив парляментові проєкт закону про **господарську мобілізацію в Японії**. Це буде стисла інтервенція держави не тільки в сільській господарці, але теж у промислі, торговлі і навіть у диспозиції людським матеріялом. Уряд буде скермовувати громадян до тої галузі продукції, де вони будуть потрібні, буде устійнювати умовини праці, контролювати торговлю, реквірувати те, що потрібне, керувати рухом капіталів, контролювати ціни, тарифи і пресу.

— На світових ринках замітний **упадок цін на всі роди збіжжа**. Польський ринок проявляє від початку року хитку тенденцію, здебільша у зниженому напрямі.

— Політична непевність в Европі знову рушила **течію золота** в сторону Америки.

— В Празі появилась монументальна (з точки змісту) економія відомого реформатора чеської валюти **д-ра Карла Енгліша**. Твір, що обіймає два томи з сумі 1650 великих сторінок, має наголовок: **Система народнього господарства.**

—o—

З нашої кооперації.

КУРСИ ОРГАНІЗАТОРОК І ПРОПАГАТОРОК КООПЕРАЦІЇ У ЛЬВОВІ.

Під цю пору Т-во „Сільський Господар“ і Центр. Жіноче Т-во „Союза Українок“ у Львові переводить два курси вишколу організаторок, сільсько-господарських інструкторок та кооперативних пропагаторок. В курсі Сільського Господаря бере участь 16 курсанток, а в курсі улодженім Союзом Українок 22 курсантки з ріжних областей нашої країни — в тому і Волині.

Крім організаційних та сільсько-господарських предметів у програму обох курсів входять виклади з ділянки кооперації. В кооперативній частині цих курсів викладають прелегенти з РСУК, Центросоюзу, Маслосоюзу, Народньої Торговлі та Центробанку про історію, теорію, всі форми нашого кооперативного будівництва, засади книговодства, пропаганду кооперації і т. д. Курс Сільського Господаря є піврічний і триватиме ще до травня, а курс Союзу Українок є 3-місячний та закінчиться в половині квітня.

ПРОПАГАНДИВНІ КОМІТЕТИ ПРИ НАШИХ МІСЬКИХ СПОЖИВЧИХ КООПЕРАТИВАХ.

Народна Торговля видала доручення до всіх наших міських споживчих кооператив у тім напрямі, щоби при кожній кооперативі працював окремий пропагандивний комітет, який має дбати про поширення членства, збирання уділів і піднесення торговельної вірности членів супроти своєї кооперативи. При деяких міських споживчих кооперативах існують вже такі кооперативи і їх діяльність дає дуже гарні наслідки.

ЗМАГАННЯ ЗА НАЙКРАЩИЙ ВИСЛІД ПРАЦІ У МІСЬКИХ СПОЖИВЧИХ КООПЕРАТИВАХ.

Перед двома роками Р. С. У. К. ввів у цілій нашій кооперації щорічні змагання за найкращий вислід праці поодиноких кооператив. Минулого року розділено вже нагороди у формі почесних грамот РСУК кооперативам-переможцям у цих змаганнях за 1936 рік. Вислідм змагань у 1937 р. ще не устялені. Міська споживча кооперація зверне в 1938 році пильну увагу на ці змагання, які є дуже добрим товчком до посиленої діяльности. При провірці вислідів праці з кінцем 1938 р. будуть у торговельних видах кооперації рішальні: відсоток скооперування і придбання нових членів та уділів, найбільші обороти з членами, успішна боротьба зі споживчими боргами, відсоток торговельної вірности, поширення торговельної діяльности на нові артикули чи на нові станиці і біляисовий вислід.

ВИСЛІДИ ПРОТИБОРГОВОЇ АКЦІЇ.

Згідно з дорученням Р. С. У. К. чимраз більше у нас таких кооператив, що зовсім не боргують, але не мають піяких залеглих боргів з давніших літ. Одною з таких зразкових кооператив є кооператива „Згода“ в Дідилові пов. Камінка Струмилова. Ця кооператива має на 314 господарств у селі 301 членів з 445 уділами по 10 зол., з того є 44 жінки. Кооператива побудувала недавно власний мурований одноповерховий дім, має в селі дві крамниці і пекольню, а в поблизькім місточку Яричові власний збіжевий магазин. Загальний торг товарами і продуктами в обох крамницях дав в 1937 р. пересічно 282 зол. денно. В тому році торги зросли в порівнанні з попереднім роком на 100%. Це незбитий доказ, що припинення боргування у кооперативі не тільки, як дехто думає, не зменшує, а навпаки збільшує торги.

Добре порадила собі з боргами кооператива для загального закупу і збуту в Угорниках коло Станиславова. Її члени вкладають у місцевій кооперативі на ощадність якусь суму, до висоти якої кооператива для загального закупу і збуту уділює їм впродовж місяця. Якщо член після першого не зверне цього боргу, кооператива на основі окремої деклярації того члена перебирає на себе його ощадність. Така процедура є облегчена в Угорниках тим, що підміське населення цього села після кожного першого одержує заплати за доставлене до міста молоко, городовину і т. п.

В. Л.

Економічний огляд.

Господарський патріотизм і господарська „тромтадратія“.

(ВІДГУК НА СТАТТЮ В ЧАСОПИСІ „ЖІНКА“.)

Наше господарське життя має свої **куліси.** Розвивають там свою активність ріжні актори й режисери, починаючи від людей ідеї і посвяти та кінчаючи зручними грачами, що жонглюють цейними гаслами і патріотизмом. Не про все, що проходить на сцені перед очима сотень і тисячів глядачів можна покищо писати. Тим менше можна писати про куліси. В аналізі дійсности український господарський публіцист, відповідальний своїм прізвищем, **більше звязаний,** як публіцист політичний, а вже тільки з тугою може він глядіти на свободу аналізи таких ділянок, як наукові, літературні, музичні, тощо, заздрити тим, що беруть перо в руки зі свідомістю свободи вислову і думки.

Та трапляється нерідко, що за перо беруть **принагідні люди,** законспіровані автори, що в господарську публіцистику впроваджують зайву дозу „патріотичної“ емоції, непродуманість, ба навіть звичайний примітивізм. Може навіть роблять вони це в добрій вірі, в пориві шляхотних почувань. Але часто не вистачає мати тільки національний нерв правильно розвинений. Треба ще **відчувати господарську доцільність,** а це вимагає **господарської культури,** якої в нашому народі, зокрема в інтелігенції — ніде правди діти — таки дуже бракує. Насаджування духової культури розвинуло в нас нерв національний, тоді коли господарський нерв, донедавна заниділий, проявляє тепер усі прикмети **новородка,** невиплеканого з відповідною дбайливістю під цілющим промінням сонця традиції і знання.

З багатьох прикладів, що в нашому житті бракує змислу господарської доцільности, хочу тут вибрати один. Є це приклад **надмірного та при тому поверховного патріотизму** в господарських справах, приклад безплідного, ба навіть шкідливого шовінізму, звичайної собі „тромтадратії“.

Видрукував орган Союзу Українок „Жінка“ статтю криптонімної авторки п. н. **„Домагаємось українських шильдів“.** Видрукував її без застережень, що їх робить звичайно редакція, коли порушена справа — обєктивно беручи — спірна і може підлягати дискусії. Коли зважити, що є це пресова трибуна зорганізованого українського жіноцтва і що взагалі жіноцтву (не тільки в нас, але в усіх народів) треба признати переможний вплив на ринок консумційних дібр, тоді поява згаданої статті в часописі „Жінка“ матиме свою питому вагу і особливу красномовність.

Чого хоче авторка статті? **Хоче українських вивісок** (чи як пише вона „шильдів“). Вимога зовсім очевидна і слушна тільки не тоді, коли її ставимо в абсолютній формі (це для нас, мовляв, **„кондіціо сіне ква нон“**, „ми, жінки, можемо **примусити** наших купців і підприємців щоб вони шанували рідну мову та українську клієнтелю“, тощо). Авторка статті признається, що не знає, як є на провінції (до речі: на провінції наші підприємці майже поголовно мають українські вивіски). Їй іде про Львів, де „українські шильди поволі майже зовсім зникають, хоч наших купців і промисловців щораз більше“.

Може це й сумна правда. Але чи патріотична авторка завдала собі труду, щоб прослідити: чому воно так? Для неї істнує тільки національна раціо, а не істнує мабуть зовсім раціо господарська, ця єдино міродайна „раціо екзістенціє“, яку вона примітивізує до поняття „матеріяльних користей“, до проскрибованого в нас (на жаль!) збагачування себе...

А тимчасом воно найчастіше йде про Гамлетове „бі ор нот ту бі“ („бути чи не бути!“). Візьмім споживчо-кольоніяльну крамницю: вона мусить рахувати на найближчу околицю, на кілька чи кільканадцять найближчих камяниць. Чи творимо ми денебудь у Львові (з виїмком району т. зв. „Власної Хати“) **компактну оселю,** яка запевнювалаб повний прожиток такій крамниці? Ні! Візьмім інші бранжі: галянтерійну, текстильну, біжутерську, косметичну, бюрово-машинову, тощо. Вони вже можуть рахувати на ширший засяг української клієнтелі. І тут знову зустрічаємось з іншим прикрим явищем: **практичні** прояви господарського патріотизму українського громадянства далеко стоять позаду теоретичних можливостей і патріотичної вербальности. Теоретично моглиб ми у Львові мати бодай по десятці крамниць із згаданих та багатьох ще інших бранж. Практично: істнуюча одна-дві з тих бранж у найкращому разі доходить до 50 прц. української клієнтелі, а частогусто тільки до 10 чи 20 відсотків.

„Жінка“ ставить як зразок кооперативні крамниці у Львові: Маслосоюзу, Центросоюзу та Нар. Торговлі. Мовляв: їм не шкодять двомовні вивіски. Поминаючи те, що таке твердження ледви чи вповні слушне, треба мати на увазі ще те, **чим** вони торгують („М. С.“ і „Ц. С.“) власні вироби і то з даної бранжі в повному комплєті), їх традицію („Н. Т“), віру в деякої частини клієнтелі, навіть польської і жидівської, у вищість купецької етики кооперативів, більшу вірність української клієнтелі у відношенні до кооперативних станиць (назвім це: кориснішa „психосфера“ з відомих причин пропагандивного характеру), можливість бодай якийсь час працювати дефіцитово в даній крамниці чи на даному відтинку, „відбиваючись“ на іншій крамниці, чи на іншому відтинку, тощо. Отож спроба „Жінки“ **такого** доказу „нешкідливости“ українських вивісок при деякій застанові дуже мало переконлива, таксамо, як спроба викликати враження, немов би то польська клієнтеля ставилась толерантно до українських вивісок, ще й у часі сильно напнятої енергії польської вулиці.

Не будемо тут покликуватись на зразок передвоєнного Познаня, де польська кооперація йшла з відкритим шеломом (як суспільницька організація мусіла!), а багатий (бо обережний і розумний!) приватно-господарський сектор затаював назверх своє польське обличчя і відслонив його щойно в слушний час, віддаючи безцінні послуги, тоді і пізніше польській справі. Зате відкличемось до здорової льогіки: що важніше — форма чи зміст? Невжеж і в нашій економіці будемо гнатись за блудними вогниками шовіністичних гасел, не дивлячись на те, що доктринерський шлях чи шлях фразерства збудований є все з лихого матеріялу, який не дозволяє йти по ньому сильним і твердим кроком.

Пише авторка статті в „Жінці“, що українське жіноцтво може змусити наших купців і підприємців вивісити над їх крамницями написи в рідній мові. Певно, що так, але дуже жаль, що вона не скінчила так, як повинна була скінчити, турбуючись не тільки про зверхній вигляд Львова, але і про те, щоб наш купецько-промисловий стан зростав і могутнів: може змусити **зосереджуючи свої закупи виключно в українських купців** і маючи на це моральну легітимацію. Так пані! Не так у руках купців є справа частинної зміни зверхнього характеру Львова, як саме **в руках нашого жіноцтва.** Його патріотичний (але справжній, а не вербальний!) підхід до преважної проблєми нашого господарського відродження у значній мірі причиниться до зросту нашої господарської сили, нашого міщанства, нашого добробуту, змінюючи рівночасно в нашу користь зверхній і внутрішній зміст Львова. В іншім випадку не тільки щезати будуть українські вивіски, про що пише авторка статті (і не тільки в тому міститься „дергельд“, що його платить нераз купець за молодечу віру в заавансований вже господарський патріотизм українського громадянства), але „забріханість“ — як висловлюється вона про кривлення душі купцем у присутности польської клієнтелі, — загрозить дійсно **поважно і не вперше** національному характерові дозріваючого тепер нашого третього стану. Бо „раціо екзістенціє“ має свою велику силу.

В. Несторович.

КОРОТКА ХРОНІКА.

— У краєвій і заграничній пресі поміщені зіркування з приводу **обєднання Австрії з Німеччиною.** Коли приглушили політичні пристрасти, тематикою стають господарські наслідки. **„Рейніш-Вестфаліше Цайтунг“** пише, що ніщо не може спинити швидкого процесу втягнення австрійського господарського організму в орбіту загально-німецької господарки. Чеська і польська преса тимало стурбована правдоподібним зменшенням торговельних оборотів у наслідок „аншлюсу“.

— Японський уряд предложив парляментові проект закону про **господарську мобілізацію в Японії.** Це буде спосіб інтервенції держави не тільки в сільській господарці, але теж у промислі, торговлі і валіть у диспозиції людським матеріялом. Уряд буде спрямовувати громадян до тої галузі продукції, де вони будуть потрібні, буде устійнювати умовини праці, контролювати торговлю, реквірувати те, що потрібне, керувати рухом капіталів, контролювати ціни, тарифи і пресу.

— На світових ринках замітний **упадок цін на всі роди збіжжя.** Польський ринок проявляє від початку року зниж тенденцію, здебільша у зниженому напрямі.

— Політична непевність в Европі знову рушила **течію золота** в сторону Америки.

— В Празі появилась монументальна (з точки змісту) експозиція видного реформатора чеської валюти **д-ра Карла Енгліша.** Твір, що обіймає два томи з сумі 1650 великих сторінок, має наголовок: **Система народнього господарства**

—o—

З нашої кооперації.

КУРСИ ОРГАНІЗАТОРОК І ПРОПАГАТОРОК КООПЕРАЦІЇ У ЛЬВОВІ.

Під цю пору Т-во „Сільський Господар“ і Центр. Жіноче Т-во „Союз Українок“ у Львові переводять два курси вишколу організаторок, сільсько-господарських інструкторок та кооперативних пропагаторок. В курсі Сільського Господаря бере участь 16 курсанток, а в курсі уладженім Союзом Українок 22 курсантки з ріжних областей нашої країни — в тому і Волині.

Крім організаційних та сільсько - господарських предметів у програму обох курсів входять виклади з ділянки кооперації. В кооперативній частині цих курсів викладають предметники з РСУК, Центросоюзу, Маслосоюзу, Народної Торговлі та Центробанку про історію, теорію, всі форми нашого кооперативного будівництва, засади книговедення, пропаганду кооперації і т. д. Курс Сільського Господаря є відкритий і триватиме ще до травня, а курс Союзу Українок є 3-місячний та закінчиться в половині квітня.

ПРОПАГАНДИВНІ КОМІТЕТИ ПРИ НАШИХ МІСЬКИХ СПОЖИВЧИХ КООПЕРАТИВАХ

Народна Торговля видала доручення до всіх наших міських споживчих кооператив у тім напрямі, щоби при кожній кооперативі працював окремий пропагандивний комітет, який має дбати про поширення членства, збирання уділів і піднесення торговельної вірности членів супроти своєї кооперативи. При деяких міських споживчих кооперативах існують вже такі комітети і їх діяльність дає дуже гарні висліди.

ЗМАГАННЯ ЗА НАЙКРАЩИЙ ВИСЛІД ПРАЦІ У МІСЬКИХ СПОЖИВЧИХ КООПЕРАТИВАХ.

Перед двома роками Р. С. У. К. ввів у цілій нашій кооперації щорічні змагання за найкращий вислід праці поодиноких кооператив. Минулого року роздiлено вже нагороди у формі почесних грамот РСУК. кооперативам-переможцям у цих змаганнях за 1936 рік. Висліди змагань у 1937 р. ще не устійнені. Міська споживча кооперація зверне в 1938 році пильну увагу на ці змагання, які є дуже добрим товчком до поширеної діяльности. При провірці вислідів праці з кінцем 1938 р. будуть у торговельних видах кооперацій рішальні: відсоток скооперування і придбання нових членів та уділів, найбільші обороти з членами, успішна боротьба зі споживчими боргами, відсоток торговельної вірности, поширення торговельної діяльности на нові артикули чи на нові станиці і біляносовий вислід.

ВИСЛІДИ ПРОТИБОРГОВОЇ АКЦІЇ.

Згідно з дорученнями Р. С. У. К. щораз більше у нас таких кооператив, що зовсім не боргують, ані не мають ніяких залеглих боргів з давніших літ. Одною з таких зразкових кооператив є кооператива „Згода“ в Дідилові пов. Камінка Струмилова. Ця кооператива має на 314 господарств у селі 301 членів з 443 уділами по 10 зол., з чого є 44 жінки. Кооператива побудувала недавно власний мурований одноповерховий дім, має в селі дві крамниці і шинкарню, а в поблизькім місточку Ярослав власний збіжевий магазин. Загальний торг товарами і продуктами в обох крамницях два в 1937 р. пересічно 232 зол. денно. В тому році торги зросли в порівнанні з попереднім роком на 100%. Це необитий доказ, що припинення боргування у кооперативі не тільки, як дехто думає, не зменшує, а навпаки збільшує торги.

Добре порадила собі з боргами кооператива для загального закупу і збуту в Угорниках коло Станиславова. Її члени вкладають у місцевій кооперативі на ощадність якусь суму, до висоти якої кооператива для загального закупу і збуту уділює їм впродовж місяця. Якщо член після першого не заплатить свого боргу, кооператива на основі окремої декларації того члена перебирає на себе його ощадність. Така процедура є облегчена в Угорниках тим, що більшість населення цього села після кожного першого одержує виплати за доставлення до міста молока, городовину і т. п.

В. Л.

Сторінка без політики.

Забобонність американського часописного короля.

Кілька літ тому славний американський король преси Герст купив собі в Англії старе абатство і шпихлір із XVI. ст. Оба будинки розібрали і камені понумерували. Абатство велів Герст перенести до свого шотляндського маєтку Сан Донат, де він має цілий замок. Шпихлір завантажили на корабель і перевезли до Каліфорнії. Герст хотів показати в Америці рідку старинну будівлю. В Америці цілий будинок, камінь за каменем відбудували і він простояв там два роки. Відтак шпихлір знову розібрали, завантажили на пароплав і небавом він знову приїде до Шотляндії.

Цілий той перевіз шпихліра до Каліфорнії, його відбудова, розбірка і знову перевіз до Шотляндії коштують часописного короля 100.000 долярів. Та він зовсім не рахується з таким видатком.

Бо Герст незвичайно забобонний чоловік. У центральнім архіві його агенцій та видань лежать приготовлені вже докладні аж до найменших подробиць некрольоги всіх більше й менше славних людей із цілого світу, разом із світлинами. На випадок смерти когонебудь із славних людей, часописи Герста дістають негайно потрібний матеріял. Тільки одного некрольогу нема в архіві Герста, а саме некрольогу самого Герста. Часописний король боїться панічно смерти.

Циганка виворожила йому, що він житиме до тієї пори, доки не закінчать будову його замку в Сант Донаті. Тому теж у шотляндськім замку не переривають робіт, руйнують одні частини замку й добудовують інші. Абатство і шпихлір з XVI. ст. теж входять у плян замку в Сант Донаті. Щоб відложити речинець закінчення праць, Герст велів перевезти старинний шпихлір до Америки, притримав його там два роки і знову перевозить до Шотляндії, де, ясна справа, з його будовою теж не будуть спішитися.

Співак конкурентом президента.

Відомий тенор-співак із Голівуду „граф Джон Мак Кормік" рішив виставити свою кандидатуру при найближчих виборах президента в Ірляндії. Цю вістку, що викликала в Голівуді зрозумілу сензацію, подав за посередництвом американських радіостацій сам Мак Кормік.

— Ніхто мене офіційно не просив — заявив славний тенор перед мікрофоном — виставити мою кандидатуру. Одначе я маю багато приятелів в Ірляндії і вони запропонували мені виступити до боротьби з де Валерою. Я телеграфував до сина, який живе у Дебліні і питав його, чи я ще маю право бути вибраний на президента. Йому відповіли, що до моєї кандидатури ніхто не може мати ніяких застережень.

Чи мене виберуть? На це питання, очевидно я не можу дати ніякої відповіди. Одначе будьте всі переконані, що не зважаючи на мою любов до мистецтва, я покину його, Америку, всі мої багатства і полечу до Ірляндії виконати волю моїх виборців.

Мак Кормік заявив ще, що його „конкурент" де Валера має куди менше підстав, щоб займати становище президента: бо він, Мак Кормік, чистокровний ірляндець, а батько де Валери був еспанцем.

— Я мистець-співак... Хіба воно може бути перешкодою? Адже Падеревський був першим головою відродженої Польщі.

Мак Кормік прийняв американське громадянство в 1918. р. В 1920. р. папа надав йому гідність графа. Його несподівана кандидатура на президента Ірляндії — це, не важко здогадатися, черговий, характеристичний для Голівуду, рекламовий трік.

—o—

Шпіонажа підчас війни.

У зв'язку з призначенням нових фондів на розвідчу службу, англійські часописи подають деякі нові подробиці зі шпигунської діяльности в ріжних краях, підчас світової війни.

У перших місяцях війни в 1914. р. французька розвідча служба була краще зорганізована від німецької.

Лючієто

Одним із найкращих французьких шпигунів був Лючієто. Він перебував у Німеччині, одначе мав змогу контактуватися з французьким генеральним штабом. Йому першому вдалося попасти на слід тайної підготови Німеччини до ґазової війни.

Якось одного разу побачив він на залізничій стації кілька величезних вагонів-збірників, які мали віділхати до Ессену. Лючієто виїхав негайно до Ессену, щоб там довідатися, що міститься в таємничих збірниках.

Там почав він пильно заходити до всіх ресторанів та пиварень, в яких сходилися робітники, що працювали в ріжних військових заведеннях. Один із робітників проговорився перед ним, що німецькі гармати стрілятимуть небавом на ворога ґазовими стрільнами. Лючієто видивився на робітника счудований, буцімто він не довіряє йому. Тоді ображений робітник заявив, що дасть Лючієтові нагоду побачити пробу тих стрілен, яка відбудеться в найближчих днях у присутності цісаря.

Лючієто справді бачив ту пробу. Він бачив як приїхав цісар, як із гармати вистрілили ґазове стрільно у напрямі невеликого стада овець. Овець заслонив раптом густий жовтавий дим і коли він розсіявся, всі вівці лежали мертві. Лючієто негайно повідомив про цю пробу Францію і переслав теж кусник стрільна, який йому вдалося знайти.

Аронсон.

Найсміливішим розвідчиком був не француз і не англієць, лиш молодий жидок із Палестини на прізвище Аронсон. Він мешкав разом із своєю сестрою у Яфі і в нього на кватирі станув якийсь німецький генерал, який доволі часто залишав на своїм столі ріжні важні документи. Аронсон ненавидів турків, які були в союзі з Німеччиною і тому рішив помагати англійцям (очевидно не лиш з ідеї, але й за добрі гроші). Він починав із генералом дуже часто ріжні балачки і в них зручно перескакував на військові теми і виманчував від генерала цікаві тайни. Відтак уночі переїздив на човні до англійців і повідомляв їх про все те, що йому вдалося видобути від генерала і що довідалися теж його знайомі. Вкінці запримітили, що їх пляни хтось зраджує англійцям і обвинувачували у шпигунстві сестру Аронсона. Її арештували, почали випитувати, але коли не вдалося від неї нічого видобути, її вбили. Аронсон утік до англійців і вернувся до Яфи разом з англійським військом.

Чоловік, що забув замкнути крамницю.

Рада префектури в Ніці розглядала недавно дивну справу. Купець із Ієру Фортуне Мартен запрацювався так сильно 5. серпня 1933. р. у своїх торговельних книгах і при тому так утомився, що рішив трохи відпочати, забувши перед тим зачинити на долині будинку крамницю-магазин, що був його власністю.

Перед порожнім, освітленим магазином зібралася юрба цікавих. Хтось пустив поголоску, буцімто Мартен зійшов із глуздів і покінчив із собою. Тоді покликали поліцію. Поліція ввійшла спершу до магазину і відтак на перший поверх до мешкання Мартена. Мартен так сильно спав, що зовсім не чув їх приходу. Вкінці галас і крики на вулиці його розбудили. Не прочунявши ще як слід, здогадався, що на його магазин напали злодії. Він узброївся в револьвер і заявив, що боронитиме до останку свого майна.

Поліцай ударив його по руках. Револьвер упав на землю і вистрілив. В юрбі під домом думали, що Мартен убив поліцая. Нещасного купця окружили, повалили на землю, во[...] побили і відтак надягнули на нього кафтан безпеки та відвезли до лічниці.

Коли Мартен вийшов із вязниці, виступив з претенсіями до управи міста Ніци, бо у Франції міська управа все відповідає за вчин[...]ки поліції. У своїй скарзі подав він, що поліція повинна була його рятувати перед юрбою і не тратити холоднокровности і разом із божевільною юрбою кидатися на невинну людину.

Рада префектури признала частинно претенсії Мартена за оправдані і присудила йому 50.000 франків за шкоди, що він їх у звязку з тою пригодою зазнав.

—o—

НЕБУВАЛА ОПЕРАЦІЯ ОКА.

З Америки повідомляють про подію, що справді має архиамериканський посмак. У Новому Орлеані (Злучені Держави) вдалося перенести неймовірну операцію, яка вповні вдалася і викликала серед фахівців небувалу сензацію.

До лічниці зголосився молодий коваль, якому кусник сталі скочив при кованні коня до ока і спричинив таким чином утрату зору. Лікарі ствердили таке важке ушкодження роговки, що ніяка операція не могла її вже вилічити.

Довідався про те якийсь сімдесятлітній старець, який перебував у тій самій лічниці. Він запитав лікарів, чи його око не придалося би молодому ковалеві. Один із лікарів скористав із пропозиції старця і зняв роговку з його ока та переніс її відтак на око коваля. Ця операція вдалася знаменито. Навіть хірург не сподівався такого висліду. Коваль відзискав зір. Вістка про цю подію викликала величезне враження в науковому світі.

ДОЧКА ДЕНТИСТА — ЖІНКА КНЯЗЯ Й ПОЛІЦАЯ.

Марта Рокафорт — це жінка, що про неї розписуються тепер американські часописи на цілих шпальтах. Марта жила ще недавно на Кубі й була дочкою тамошнього зубаря. Пр[...] тім славна вона була на цілий острів із своєї краси.

Кубайська красуня вийшла заміж за б. інфанта ґр. Кавандоґа й таким чином вона стала синовою б. еспанського короля Альфонса XIII. Одначе князеві доволі швидко знудилася красуня, він залюбився в іншій кубайській красуні і взяв розвід із Мартою. Марта не довго побивалася по страті першого мужа й вийшла заміж за поліційного урядовця, з яким почувається дуже щаслива.

—o—

РОЗГУБЛЕНІ АНҐЛІЙЦІ.

Анґлієць без парасолі — це щось [...] лиш половина анґлійця. Чи сонце, чи дощ, чи мрячка, чи погода — анґлієць носить завжди при собі парасолю. Міг би хтось подумати, що анґлієць береже своєї парасолі, як ока в голові — ні! Льондонська статистика подає, що в минулому році (1937) анґлійці забули на залізничих стаціях, в автобусах і таксівках [...] тисяч парасоль.

ВЕСЕЛЕ.

Добрий спосіб.

— Я запримітив, що всі ваші урядовці залюблені по самі вуха в новій вашій секретарці. Я цього не стерпів би!

— Чому? Від часу, як я її маю, жоден з моїх урядовців, не опустив навіть години урядування.

Молода кухарка

Молода жінка спекла перший раз [...] печінку, яка не дуже смакує її мужеві. Вона бентежиться й каже:

— Ох, Данку, кухарська книжка...

— Що? — перебиває їй чоловік — [...] Бога, то й кухарська книжка є також [...] редині?

Час до надуми.

— Панно Іро, якщо ви мене не вислухаєте, то я кинуся під поїзд, що їде в шостій годині...

— Дайте мені ще дві години часу до надуми. У восьмій годині їде ще один поїзд.

Сторінка без політики.

Забобонність американського часописного короля.

Кілька літ тому славний американський король преси Герст купив собі в Англії старе абатство і шпихлір із XVI. ст. Оба будинки розібрали і камені понумерували. Абатство велів Герст перенести до свого шотляндського маєтку Сан Донат, де він має цілий замок. Шпихлір завантажили на корабель і перевезли до Каліфорнії. Герст хотів показати в Америці рідку старинну будівлю. В Америці цілий будинок, камінь за каменем відбудували і він простояв там два роки. Відтак шпихлір знову розібрали, завантажили на пароплав і небавом він знову приде до Шотляндії.

Цілий той перевіз шпихліра до Каліфорнії, його відбудова, розбірка і знову перевіз до Шотляндії коштують часописного короля 100.000 долярів. Та він зовсім не рахується з таким видатком.

Бо Герст незвичайно забобонний чоловік. У центральнім архіві його агенцій та видань лежать приготовлені вже докладні аж до найменших подробиць некрольоги всіх більше й менше славних людей із цілого світу, разом із світлинами. На випадок смерти когонебудь із славних людей, часописи Герста дістають негайно потрібний матеріял. Тільки одного некрольогу нема в архіві Герста, а саме некрольогу самого Герста. Часописний король боїться панічно смерти.

Циганка виворожила йому, що він житиме до тієї пори, доки не закінчать будову його замку в Сант Донаті. Тому теж у шотляндськім замку не переривають робіт, руйнують одні частини замку й добудовують інші. Абатство і шпихлір з XVI. ст. теж входять у плян замку в Сант Донаті. Щоб відложити речинець закінчення праць, Герст велів перевезти старинний шпихлір до Америки, притримав його там два роки і знову перевозить до Шотляндії, де, ясна справа, з його будовою теж не будуть спішитися.

Співак конкурентом президента.

Відомий тенор-співак із Голівуду „ґраф Джон Мак Кормік" рішив виставити свою кандидатуру при найближчих виборах президента в Ірляндії. Цю вістку, що викликала в Голівуді зрозумілу сензацію, подав за посередництвом американських радіостацій сам Мак Кормік.

— Ніхто мене офіційно не просив — заявив славний тенор перед мікрофоном — виставити мою кандидатуру. Одначе я маю багато приятелів в Ірляндії і вони запропонували мені виступити до боротьби з де Валерою. Я телеграфував до сина, який живе у Дебліні і питав його, чи я ще маю право бути вибраний на президента. Йому відповіли, що до моєї кандидатури ніхто не може мати ніяких застережень.

Чи мене виберуть? На це питання, очевидно я не можу дати ніякої відповіди. Одначе будьте всі переконані, що не зважаючи на мою любов до мистецтва, я покину його, Америку, всі мої багатства і полечу до Ірляндії виконати волю моїх виборців.

Мак Кормік заявив ще, що його „конкурент" де Валера має куди менше підстав, щоб займати становище президента: бо він, Мак Кормік, чистокровний ірляндець, а батько де Валери був еспанцем.

— Я мистець-співак... Хіба воно може бути перешкодою? Адже Падеревський був першим головою відродженої Польщі.

Мак Кормік прийняв американське громадянство в 1918. р. В 1920. р. папа надав йому гідність графа. Його несподівана кандидатура на президента Ірляндії — це, не важко здогадатися, черговий, характеристичний для Голівуду, реклямовий трік.

—o—

Шпіонажа підчас війни.

У звязку з призначенням нових фондів на розвідчу службу, англійські часописи подають деякі нові подробиці зі шпигунської діяльности в ріжних краях, підчас світової війни.

У перших місяцях війни в 1914. р. французька розвідча служба була краще зорганізована від німецької.

Лючієто.

Одним із найкращих французьких шпигунів був Лючієто. Він перебував у Німеччині, одначе мав змогу контактуватися з французьким генеральним штабом. Йому першому вдалося попасти на слід тайної підготови Німеччини до ґазової війни.

Якось одного разу побачив він на залізничій стації кілька величезних ваґонів-збірників, які мали відіхати до Ессену. Лючієто виїхав негайно до Ессену, щоб там довідатися, що міститься в таємничих збірниках.

Там почав він пильно заходити до всіх ресторанів та пиварень, в яких сходилися робітники, що працювали в ріжних військових заведеннях. Один із робітників проговорився перед ним, що німецькі гармати стрілятимуть небавом на ворога ґазовими стрільнами. Лючієто видивився на робітника счудований, буцімто він не довіряє йому. Тоді ображений робітник заявив, що дасть Лючієтові нагоду побачити пробу тих стрілен, яка відбудеться в найближчих днях у присутності цісаря.

Лючієто справді бачив ту пробу. Він бачив як приїхав цісар, як із гармати вистрілили ґазове стрільно у напрямі невеликого стада овець. Овець заслонив раптом густий жовтавий дим і коли він розсіявся, всі вівці лежали мертві. Лючієто негайно повідомив про цю пробу Францію і переслав теж кусник стрільна, який йому вдалося знайти.

Аронсон.

Найсміливішим розвідчиком був не француз і не анґлієць, лиш молодий жидок із Палестини на прізвище Аронсон. Він мешкав разом із своєю сестрою у Яфі і в нього на кватирі станув якийсь німецький ґенерал, який доволі часто залишав на своїм столі ріжні важні документи. Аронсон ненавидів турків, які були в союзі з Німеччиною і тому рішив помагати англійцям (очевидно не лиш з ідеї, але й за добрі гроші). Він починав із ґенералом дуже часто ріжні балачки і в них зручно перескакував на військові теми та виманчував від ґенерала цікаві тайни. Відтак уночі переїздив на човні до анґлійців і повідомляв їх про все те, що йому вдалося видобути від ґенерала і що довідалися теж його знайомі. Вкінці німці запримітили, що їх пляни хтось зраджує англійцям і обвинувачували у шпигунстві сестру Аронсона. Її арештували, почали випитувати, але коли не вдалося від неї нічого видобути, її вбили. Аронсон утік до англійців і вернувся до Яфи разом з англійським військом.

Чоловік, що забув замкнути крамницю.

Рада префектури в Ніці розглядала недавно дивну справу. Купець із Ієру Фортуне Мартен заправцювався так сильно 5. серпня 1933. р. у своїх торговельних книгах і при тому так утомився, що рішив трохи відпочати, забувши перед тим замкнути на долині будинку крамницю-магазин, що був його власністю.

Перед порожнім, освітленим магазином зібралася юрба цікавих. Хтось пустив поголоску, буцімто Мартен зійшов із глуздів і покінчив із собою. Тоді покликали поліцію. Поліція ввійшла спершу до магазину і відтак на перший поверх до мешкання Мартена. Мартен так сильно спав, що зовсім не чув їх приходу. Вкінці галас і крики на вулиці його розбудили. Не прочунявши ще якслід, здогадався, що на його маґазин напали злодії. Він узброївся в револьвер і заявив, що боронитиме до останку свого майна.

Поліцай ударив його по руках. Револьвер упав на землю і вистрілив. В юрбі підумали, що Мартен убив поліцая. Нещасного купця окружили, повалили на землю, побили і відтак надягнули на нього кафтан безпеки та відвезли до лічниці.

Коли Мартен вийшов із вязниці, виступив з претенсіями до управи міста Ніци, бо у Франції міська управа все відповідає за вчинки поліції. У своїй скарзі подав він, що поліція повинна була його рятувати перед юрбою і не тратити холоднокровности і разом із безкритичною юрбою кидатися на невинну людину.

Рада префектури признала частинно претенсії Мартена за оправдані і присудила йому 50.000 франків за шкоди, що він їх у звязку з тою пригодою зазнав.

—o—

НЕБУВАЛА ОПЕРАЦІЯ ОКА.

З Америки повідомляють про подію, що справді має архиамериканський посмак. У Новому Орлеані (Злучені Держави) вдалося перенести неймовірну операцію, яка вповні вдалася і викликала серед фахівців небувалу сензацію.

До лічниці зголосився молодий коваль, якому кусник сталі скочив при кованні в око і спричинив таким чином утрату зору. Лікарі ствердили таке важке ушкодження рогівки, що ніяка операція не могла її вже вилічити.

Довідався про те якийсь сімдесятьлітній старець, який перебував у тій самій лічниці. Він запитав лікарів, чи його око не придалось би молодому ковалеві. Один із лікарів скористав із пропозиції старця і зняв рогівку з його ока та переніс її відтак на око коваля. Ця операція вдалася знаменито. Навіть хірург не сподівався такого висліду. Коваль віднискав зір. Вістка про цю подію викликала величезне враження в науковому світі.

ДОЧКА ДЕНТИСТА — ЖІНКА КНЯЗЯ Й ПОЛІЦАЯ.

Марта Рокафорт — це жінка, що про неї розписуються тепер американські часописи на цілих шпальтах. Марта жила ще недавно на Кубі й була дочкою тамошнього зубаря. Притім славна вона була на цілий острів із своєї краси.

Кубайська красуня вийшла заміж за б. інфанта гр. Кавандоґа й таким чином вона стала синовою б. еспанського короля Альфонса XIII. Одначе князеві доволі швидко знудилася красуня, він залюбився в іншій кубайській красуні і взяв розвід із Мартою. Марта не дуже побивалася по страті першого мужа й вийшла заміж за поліційного урядовця, з яким почувається дуже щаслива.

—o—

РОЗГУБЛЕНІ АНҐЛІЙЦІ.

Анґлієць без парасолі — це щось тільки половина англійця. Чи сонце, чи дощ, чи мряка, чи погода — анґлієць носить завжди при собі парасолю. Міг би хтось подумати, що як око в голові анґлієць береже своєї парасолі, як ... ві — ні! Льондонська статистика подає, що в минулому році (1937) англійці забули на залізничих стаціях, в автобусах і таксиках ... тисяч парасоль.

ВЕСЕЛЕ.

Добрий спосіб.

— Я запримітив, що всі ваші урядовці залюблені по самі вуха в новій вашій переписувачці. Я цього не стерпів би!

— Чому? Від часу, як я її маю, ніхто з моїх урядовців, не опустив навіть години урядування.

Молода кухарка.

Молода жінка спекла перший раз печеню, яка не дуже смакує її мужеві. Вона бентежиться й каже:

— Ох, Данку, кухарська книжка...

— Що? — перебиває їй чоловік — ... Бога, то й кухарська книжка ... редині?

Час до надуми.

— Пашно Іро, якщо ви мене ... то я кинуся під поїзд, що іде в ... годині ...

— Дайте мені ще дві години час до надуми. У восьмій годині іде ще один поїзд.

ТАКИ ДЕКРЕТ, А НЕ СОБОР.

ЧОГО ОЧІКУЮТЬ У ПРАВОСЛАВНИХ КОЛАХ?

Варшава, 20. березня 1938.

Справа скликання православного Собору почине бути знов актуальна. Підчас останньої буджетової сесії польських законодатних установ впали кількакратно зі сторони православних українських послів і сенаторів повні зневіри запити: коли і чи взагалі відбудеться цей від 6-ох років очікуваний та урочисто проголошений декретом найвищого державного чинника Собор?

„Діло" широко насвітлювало у недавній частинно сконфіскованій статті настрої і моменти, що впливають на такий а не інший підхід української опінії до справи спору, чи вірніше кажучи — до справи організації самого соборного зїзду, як законодатного тіла православної Церкви. А тимчасом, як довідуємося з дуже добре поінформованих джерел, **справа собору є вже майже пересуджена.**

У найвищих церковних православних колах ніхто до неї — на превеликий жаль — не привязує вже тепер поважної ваги. Ще недавно, бо на початку цієї буджетової парляментарної сесії, міністер освіти Свєнтославський з власної ініціятиви запевнював, що собор внедовзі відбудеться, але вже 2. ц. м. підчас дискусії над буджетом його ресорту в сенаті, не відповів ані словечком на конкретний запит волинського сенатора Маслова в справі речинця собору.

Якою-ж дорогою будуть поладнані взаємини між правосл. Церквою та державою?

У цій справі голоси покищо поділені. На цьому тлі — як довідуємося — виявилася ріжниця становища між поодинокими недуховними членами відомої Мішаної Передсоборної Комісії, до якої — як відомо, — крім митрополита Діонизія, арх. Олександра і арх. Олексія, входять представники двох міністерств (освіти та внутрішніх справ) і волинський воєвода.

Назагал панує тут погляд, що справу **розвяже таки декрет президента, виданий на підставі повновластей.** Це нібито не виключає скликання Собору, який мав би тільки одно завдання: так мовити, адораційне та технічно-формальне. Тільки **з кого такий** собор буде складатись?!

Варта зазначити тут одно цікаве явище: рішальні православні чинники, що чейже ентузіязмувалися ідеєю собору — пішли від деякого часу беззастережно на руку урядовій концепції — заступити суттєве завдання Собору декретом. Своє становище у цій справі православна сторона пояснює тим, буцімто Собор не міг би виконати свого завдання з таких причин: 1) серед православного духовенства брак спеціялістів для опрацювання низки соборних питань у комісіях; 2) сойм, складений з подавляючої більшости неправославних, ворожо потрактував би постанови Собору; 3) католицькі чинники вживали би далекойдучої пресії на якнайбільше обмеження прав і привілеїв православної Церкви, використовуючи свої широкі впливи. З тих головних причин вища духовна православна влада воліє мати до діла з готовим президентським декретом, який — як кажуть — має скріпити досьогочасні права православної Церкви.

Не потрібуємо хіба додавати, що **четвертою** причиною такого а не іншого становища згаданих церковних чинників є **острах перед національно-реформістичними чинниками,** які моглиб підчас Собору завитися в особах **делегатів української, білоруського чи навіть російського** православного населення.

Залишається врешті одно питання: **коли** вийде декрет?

Під цим оглядом панує одноозгідність. Декрет з проголошенням правного стану православної Церкви мав би вийти у днях побуту у Варшаві **румунського патріярха і премієра Мирона Крістеа, отже з кінцем травня, чи на початках червня ц. р.** Тоді саме голова румунської Церкви мав би вшанувати своєю приявністю державний польський акт, про який свого часу, промовляючи на врочистому обіді у честь митрополита Діонізія у Букарешті, 26 вересня 1937 р., м. і. сказав: „...Оскільки нам відомо, небавом має ввійти в життя основний закон про положення православної Церкви у Польщі".

Загально було відомо, що ревізита румунського церковного достойника мала відбутися ще восени м. р. і ми знаємо впр., що варшавська православна митрополія поробила вже були далекойдучі приготування до неї, але згодом її відкладали, бо деякі проєкти не були ще готові.

Знали про ці проєкти добре католицькі польські кола, які через те й зробили тоді в пресі бучу з приводу... здогадного креування у Варшаві православного патріярхату, отже бучу довкола досить фантастичної справи, якої можливости розглядало зрештою перше „Діло" ще минулої весни, маючи тоді до цього відповідні реальні підстави.

Одно є покищо певне: чи речинець проголошення президентського декрету підляже таким чи іншим змінам, чи ні — православний Собор у такій формі, яким його хотіли бачити зажурені долею православного населення і Церкви українські патріоти-церковники — належить до проєктів, яким не суджено — бодай у теперішніх обставинах побачити денне світло. **Гром.**

КЛЯВДІЯ ГАВРИЩАК.

З Нюйорку до Маямі.

2. РАСОВА ПРОБЛЄМА.

Три і пів дня дороги автом. Щось немов наче подорожування почтовими диліжансами: тоді, коли наші „коні" дістають свіжий запас ґазоліни, води, оливи — ми на тій самій ґазоліновій стації, що має і ресторанне підприємство снідаємо, їмо обід чи вечерю. Цих стацій та туристичних домів намножилося вздовж шляху немов грибів по дощі. І у кожному, навіть коли захопить тебе ніч серед непролазних мокляків чи пралісу, де на десятки миль автомобілева шоса є єдиним слідом людського життя, — дістанеш чепурну кімнату з лазничкою, водопроводною холодною та теплою водою і всіми вигодами. Тому, коли ранком всідаєш у авто, щоб провести у ньому знову один день — почуваєш себе таким свіжим і випочатим, якби розкладався у вигідний кіновий фотель, щоб глядіти на цілоденну премієру нової фільми, яку вирежісерувала природа враз із людиною.

Незвичайно цікавою частиною нашої фільми, що зранку до вечора миготіла крізь автомобілеву шибку були полудневі муринські стейти: Вірджінія, Північна та Південна Каролїна та Джорджія. Це батьківщина американських муринів — сюди спершу привозили їх торговці, щоб продавати як робочу силу плянтаторам бавовни та тютюну. Тепер ці колишні невільники розрослися до 14-міліонової нації і стали в американському суспільному житті тою чорною, кошмарною зявою, що зганяє сон з очей усім білим „расистам" цього континенту. Парадоксальна життєва проблєма: білі власною кровю пролитою в домашній війні та життям геніяльного Лінкольна заплатили за скасування невільництва муринів. І ті самі білі досі ведуть безупинну біольогічну боротьбу з чорним суспільним велитнем, бажаючи утримати білий расовий характер американського континенту. Повне товариське відокремлення обидвох рас існує навіть на Півночі, що славиться найліберальнішим відношенням до муринів. І тут мурини мають свої окремі мешкальні дільниці, власні церкви, школи, театри, яких не відвідують білі, не допускаючи чорних до своїх. Расовомішані подружжя є великою рідкістю і білий через такий звязок виключає себе з білої товариської спільноти і прояви погорди для білого „відступника" видко на кожному кроці.

На Півдні цей білий сепаратизм прибрав далеко гострішу, більш визивну форму. Тут білий не сяде поруч чорного в автобусі, залізниці, призначує чорному іншу ждальню на двірці — не впустить його до свого заїзду, ресторану, навіть — туалети. Написами „Тільки для білих" значені всі південні стейти. Але коли американцеві, який горить обуренням на хвилю расових антаґонізмів, що бушує по Европі, підсунете анальоґію з їх поведінкою на Півдні, — дістанете відповідь у відомому нам стилі „Те зовсім інша річ".

Рямці фейлетону за вузькі, щоб глибше аналювати цю расову проблєму. Поділимося лише враженнями, які робить ця частина З. Д. А. на туриста, що вперше в кільканацяти годинах перерізує її автом і старається схопити зором те, що найбільш типове. Зрештою це вистачає, коли зважити, що на тих рідко населених просторах ціле життя зосереджується коло головної шоси: при шосі є школи, церкви, фарми — до неї туляться мешкальні будинки, туристичні домівки, ресторани, крамниці. Шоса означає звязок зі світом — вона стає джерелом заробітку. Переїхавши попри муринські оселі чи міські муринські дільниці приходимо до двох висновків: американські мурини рішуче не признають осторог і засад „свідомого материнства", а оба поли мають органічну нехіть до праці.

Правда, хліборобський Південь це не промислові осередки — багатії центральних і північних стейтів, з високою заробітною платнею, шалом консумпції і манією комфорту, а нижчий рівень прожитку вражає тут таксамо, як сучасна хронічна недуга хліборобського стану. Фарми убогі, примітивні дерев'яні доми, — господарські будинки немов наборзі склеєні. Але всеж біля хозяйства білих видно запопадливу руку: викорчована земля, стежки, квітник, коло хати — у хаті чисті вікна, завіски. Зате кожна муринська хата, з якої висипується на вулицю з тузин чорних смотриків і молокососів із невідступною усмішкою „від вуха до вуха", повбираних у страшенно кольорове лахміття — це немов хатка на курячій ніжці проєкту Баби Яги. З десяти дощок збита коробка застромлена на пару високих каменях чи колодах (забезпека перед гаддям та вогкістю) з повибиваними шибами, а то й без вікон, та дерев'яною будою побіч, де безладно накидано залізних відпадків та подібного „господарського знаряддя". Побіч кусень рілля на тютюн чи бавовну — з пооборюваними пеньками, бо для кожного тут господаря викопати їх із землі це надто виснажлива та морочлива праця. Ці пооборювані пеньки — це щось таке типове для муринського господарства, що дозволяє вже здалека і без інших ознак відгадати, який колір шкури має власник ґрунту. Коли додати до того, що на одного стрічного білого побачите тут двацять чорних — уявляєте собі тривогу за майбутній вигляд континенту, яка огортає запопадливого та цивілізованого білого американця на вид примітивізму і не дуже надійних расових прикмет цієї великої вітки громадян З. Д. А., що викочується з Півдня немов велитенська чорна повінь.

Скок зі зими у весну, коли робити його на 60-кінним Форді направду невеликий і вже третього дня нашої їзди стрічаємо сівачів (З. січня!), а рістня за кожною проїханою сотнею

ТАКИ ДЕКРЕТ, А НЕ СОБОР.

ЧОГО ОЧІКУЮТЬ У ПРАВОСЛАВНИХ КОЛАХ?

Варшава, 20. березня 1938.

Справа скликання православного Собору починає бути знов актуальна. Підчас останньої буджетової сесії польських законодатних установ впали кількакратно зі сторони православних українських послів і сенаторів повні зневіри запити: коли і чи взагалі відбудеться цей від 8-ох років очікуваний та урочисто проголошений декретом найвищого державного чинника Собор?

„Діло" широко насвітлювало у недавній частинно сконфіскованій статті настрої і моменти, що впливають на такий а не інший підхід української опінії до справи спору, чи вірніше кажучи — до справи організації самого соборного зїзду, як законодатного тіла православної Церкви. А тимчасом, як довідуємося з дуже добре поінформованих джерел, **справа собору є вже майже пересуджена.**

У найвищих церковних православних колах ніхто до неї — на превеликий жаль — не привязує вже тепер поважної ваги. Ще недавно, бо на початку цієї буджетової парляментарної сесії, міністр освіти Свентославський з власної ініціятиви запевнював, що собор внедовзі відбудеться, але вже 2. ц. м. підчас дискусії над буджетом його ресорту в сенаті, не відповів ані словечком на конкретний запит волинського сенатора Маслова в справі речинця собору.

Якою-ж дорогою будуть поладнані взаємини між правосл. Церквою та державою?

У цій справі голоси покищо поділені. На цьому тлі — як довідуємося — виявилася ріжниця становища між поодинокими недуховними членами відомої Мішаної Передсоборної Комісії, до якої — як відомо, — крім митрополита Діонизія, арх. Олександра і арх. Олексія, входять представники двох міністерств (освіти та внутрішніх справ) і волинський воєвода.

Назагал панує тут погляд, що справу **розвяже таки декрет президента, виданий на підставі повновластей.** Це нібн не виключає скликання Собору, який мав би тільки одно завдання: так мовити, адораційне та технічно-формальне. Тільки з кого такий собор буде складатись?!

Варта зазначити тут одно цікаве явище: рішальні православні чинники, що чейже ентузіязмувалися ідеєю собору — пішли від деякого часу беззастережно на руку урядовій концепції — заступити суттєве завдання Собору декретом. Своє становище у цій справі православна сторона пояснює тим, буцімто Собор не міг би виконати свого завдання з таких причин: 1) серед православного духовенства брак спеціялістів для опрацювання низки соборних питань у комісіях; 2) сойм, складений з подавляючої більшости неправославних, ворожо потрактував би постанови Собору; 3) католицькі чинники вживали би далекойдучої пресії на якнайбільше обмеження прав і привілеїв православної Церкви, використовуючи свої широкі впливи. З тих головних причин вища духовна православна влада воліє мати до діла з готовим президентським декретом, який — як кажуть — має скріпити досьогочасні права православної Церкви.

Не потрібуємо хіба додавати, що **четвертою** причиною такого а не іншого становища згаданих церковних чинників є **острах перед національно-реформістичними чинниками,** які моглиб підчас Собору зявитися в особах **делегатів українського, білоруського чи навіть російського** православного населення.

Залишається врешті одно питання: **коли вийде декрет?**

Під цим оглядом панує однозгідність. Декрет з проголошенням правного стану православної Церкви мав би вийти у днях побуту у Варшаві **румунського патріярха і премієра Мирона Крістеа, отже з кінцем травня, чи на початках червня н. р.** Тоді саме голова румунської Церкви мав би вшанувати своєю приявністю державний польський акт, про який свого часу, промовляючи на врочистому обіді у честь митрополита Діонізія у Букарешті, 26. вересня 1937 р., м. і. сказав: „...Оскільки нам відомо, небавом має ввійти в життя основний закон про положення православної Церкви у Польщі".

Загально було відомо, що ревізита румунського церковного достойника мала відбутися ще восені м. р. і ми знаємо нпр., що варшавська православна митрополія поробила вже була далекойдучі приготування до неї, але згодом її відкладали бо деякі проєкти не були ще готові.

Знали про ці проєкти добре католицькі польські кола, які через те й зробили тоді в пресі бучу з приводу... здогадного креування у Варшаві православного патріярхату, отже бучу довкола досить фантастичної справи, якої можливости розглядало зрештою перше „Діло" ще минулої весни, маючи тоді до цього відповідні реальні підстави.

Одно є покищо певне: чи речинець проголошення президентського декрету підляже таким чи іншим змінам, чи ні — православний Собор у такій формі, яким його хотіли бачити зажурені долею православного населення і Церкви українські патріоти-церковники — належить до проєктів, яким не суджено — бодай у теперішніх обставинах побачити денне світло. **Гром.**

КЛЯВДІЯ ГАВРИЩАК.

З Нюйорку до Маямі.

2. РАСОВА ПРОБЛЄМА.

Три і пів дня дороги автом. Щось немов наче подорожування почтовими диліжансами: тоді коли наші „коні" дістають свіжий запас ґазоліни, води, оливи — ми на тій самій ґазоліновій стації, що має і ресторанне підприємство снідаємо, ймо обід чи вечерю. Цих стацій та туристичних домів намножилося вздовж шляху немов грибів по дощі. І у кожному, навіть коли захопить тебе ніч серед непролазних мокляків чи пралісу, де на десятки миль автомобілева шоса є єдиним слідом людського життя, — дістанеш чепурну кімнату з лазничкою, водопроводною холодною та теплою водою і всіми вигодами. Тому, коли ранком сідаєш у авто, щоб провести у ньому знову один день — почуваєш себе таким свіжим і випочатим, якби розкладався у вигідний кіновий фотель, щоб глядіти на цілоденну премієру довгої фільми, яку вирежісерувала природа враз із людиною.

Незвичайно цікавою частиною нашої фільми, що зранку до вечора миготіла крізь автомобілеву шибку були полудневі муринські стейти: Вірджінія, Північна та Південна Кароліна та Джорджія. Це батьківщина американських муринів — сюди спершу привозили їх торговці, щоб продавати як робучу силу плянтаторам бавовни та тютюну. Тепер ці колишні невільники розрослися до 14-мільйонової нації і стали в американському суспільному житті тою чорною, кошмарною зявою, що зганяє сон з очей усім білим „расистам" цього континенту. Парадоксальна життєва проблєма: білі власною кровю пролитою в домашній війні та життям геніяльного Лінкольна заплатили за скасування невільництва муринів. І ті самі білі досі ведуть безупинну біольоґічну боротьбу з чорним суспільним велитнем, бажаючи утримати білий расовий характер американського континенту. Повне товариське відокремлення обидвох рас істнує навіть на Півночі, що славиться найліберальнішим відношенням до муринів. І тут мурини мають свої окремі мешкальні дільниці, власні церкви, школи, театри, яких не відвідують білі, не допускаючи чорних до своїх. Расово-мішані подружжя є великою рідкістю і білий через такий звязок виключає себе з білої товариської спільноти і прояви погорди для білого „відступника" видко на кожному кроці.

На Півдні цей білий сепаратизм прибрав далеко гострішу, більш визивну форму. Тут білий не сяде поруч чорного в автобусі, залізниці, призначує чорному іншу ждальню на двірці — не впустить його до свого заїзду, ресторану, навіть — туалети. Написами „Тільки для білих" значені всі південні стейти. Але коли американцеві, який горить обуренням на хвилю расових антаґонізмів, що бушує по Европі, підсунете анальоґію з їх поведінкою на Півдні, — дістанете відповідь у відомому нам стилі „Те зовсім інша річ".

Рямці фейлетону за вузькі, щоб глибше змальовати цю расову проблему. Поділимось лише враженнями, які робить ця частина З. Д. А. на туриста, що вперше в кільканацяти годинах перерізує її автом і старається схопити зором те, що найбільш типове. Зрештою це вистачає, коли зважити, що на тих рідко населених просторах ціле життя зосереджується коло головної шоси: при шосі є школи, церкви, фарми — до неї туляться мешкальні будинки, туристичні домівки, ресторани, крамниці. Шоса означає звязок зі світом — вона стає джерелом заробітку. Переїхавши попри муринські оселі чи міські муринські дільниці приходимо до двох висновків: американські мурини рішуче не признають осторог і засад „свідомого материнства", а оба поли мають органічну нехіть до праці.

Правда, хліборобський Південь це не промислові осередки — багатії центральних і північних стейтів, з високою заробітною платнею, шалом консумпції і манією комфорту, а нижчий рівень прожитку вражає тут таксамо, як сучасна хронічна недуга хліборобського стану. Фарми убогі, примітивні дерев'яні доми, — господарські будинки немов наборзі склеєні. Але всеж біля хозяйства білих видно запопадливу руку: викорчована земля, стежки, квітник, коло хати — у хаті чисті вікна, завіски. Зате кожна муринська хата, з якої висипується на вулицю з тузин чорних смотриків і молокососів із невідступною усмішкою „від вуха до вуха", повбираних у страшенно колірове лахміття — це немов хатка на курячій ніжці проекту Баби Яги. З десяти дощок збита коробка застромлена на пару високих каменях чи колодах (забезпека перед гаддям та вогкістю) з повибиваними шибами, а то й без вікон, та дерев'яною будою побіч, де безладно накидано залізних відпадків та подібного „господарського знаряддя". Побіч кусень ріллі: на тютюн чи бавовну — з пооборюваними пеньками, бо для кожного тут господаря викопати їх із землі це надто виснажлива та морочлива праця. Ці пооборювані пеньки — це щось таке типове для муринського господарства, що дозволяє вже здалека і без інших ознак відгадати, який колір шкури має власник ґрунту. Коли додати до того, що на одного стрічного білого побачите тут двацять чорних — уявляєте собі тривогу за майбутній вигляд континенту, яка огортає запопадливого та цивілізованого білого американця на вид примітивізму і не дуже надійних расових прикмет цієї великої вітки громадян З. Д. А. що викочується з Півдня немов велитенська чорна повінь.

Скок зі зими у весну, коли робити його на 60-кінним Форді направду невеликий і вже третього дня нашої їзди стрічаємо сіначів (3. січня!), а вістям за кожною проїханою сотнею

Сойм ухвалив закон про втрату громадянства.

На засіданні сойму, що відбулося в пятницю 25-го березня ц. р. між іншими справами прийшла на порядок дня справа закону про втрату польського громадянства. Згідно з цим законом польський уряд може відібрати польське громадянство тим громадянам, що: а) діють за кордоном на шкоду польської держави, б) перебуваючи безперервно за кордоном щонайменше 5 літ після створення польської держави втратили звязок з польською державністю, або в) перебуваючи за кордоном не вернулися до Польщі в означеному речинці на заклик закордонного уряду польської держави.

Проти цього закону промовляли посли Моравський, Зоммерштайн і від УНО посол д-р Степан Витвицький. На випадок, якби сойм таки приняв цей закон, пос. д-р Витвицький зголосив цілу низку поправок, щоби бодай злагіднити його постанови. Поправки зголосив і жидівський посол Зоммерштайн.

Сойм відкинув усі поправки і приняв закон так, як його передала комісія.

З ВОЛИНСЬКОГО ЖИТТЯ.

ОЗН ПОКАЗУЄ ПОВОЛІ ОБЛИЧЧЯ.

Алярм ендецької преси, що буцімто на Волині польськість у відступі та що довів до цього відступу воєвода Г. Юзефський, зробив те, що сюди раз-ураз приїзджають зі столиці та інших міст ріжні красномовці, щоб дати настроєві інекції та вказати шляхи до ріжних наступів.

Недавно, з ініціятиви луцького ОЗН, відбувся тут виклад дир. В. Альбрихта з Варшави на тему: „Ідеольогія ОЗН як історичний розвиток польської політично-господарської думки".

Для нас цікаве те, що характеризує відношення ОЗН до національних меншин і взагалі новий загальний націоналістично-антидемократичний курс. А сказав про це п. Альбрихт таке:

„Соймовладство" усунене і влада концентрується в руках президента РП. Ті, що протидіють обєднанню народу, роблять мимоволі прислугу **чужим силам, що діють на шкоду держави**". (Підкреслення наше).

А у висновку — боротьба:

„Обєднаний політично нарід бере у свої руки національну господарку. **Мусить це викликати боротьбу з чужою стихією...** ОЗН ставить собі, як одно з головних завдань, „підтягнути Польщу вгору, передовсім під господарським оглядом".

Отже ОЗН на Волині стає на чолі **внутрішньої економічної боротьби з чужою стихією**, ясна річ — з національними меншинами, які або займалися досі торговлею, як жиди, або мусять нею займатися, бо витиснені з інших ділянок праці (українці). Зрештою, початки цієї економічної боротьби „з чужою стихією" вже бачимо: поважна частина молодих українських купців уже примусово відпочиває...

Про це п. Скрипник сказав на пленум сойму (дослівно цитуємо за луцьким офіціозом, тижневиком „Волинь" ч. 10. ц. р.):

„Але перейду до практики прокураторських урядів. Отже я казав про те, що для неї прикметна масовість арештувань... Цим шляхом створюється психічну пресію на громадянство"...

ЦЕ ТЕЖ ВІДСТУП ПОЛЬСЬКОСТИ.

„Польська Мацєж Школьна" веде на Волині: дві купецькі гімназії, 5 ремісничих шкіл, 3 бурси, 8 дошкіль і 66 вселюдних шкіл. До цього додаймо всі школи ріжних типів, міські й сільські, з польською мовою навчання і у значній більшості з польським учительським персоналом.

А українці, що складають 80 відсотків усього населення, по селах у дійсности не мають вже ніодної чисто-української школи. Щодо приватного шкільництва, то „Т-во ім. Лесі Українки" в Луцьку веде дві українські гімназії в Луцьку й Кремянці, товариство „Українська Школа" в Рівному — початкову школу ім. гетьмана Ів. Мазепи в Рівному й приватний концесіонар — українську гімназію теж в Рівному. Ось і все. Є ще в Кремянці православна духовна семинарія, але й ту хочуть зліквідувати, тобто перенести її до Варшави й перетворити в польсько-російську.

Отакий то відступ польськости на Волині в ділянці народньої освіти!

миль дістає більш соковитий відтінь зелені та чепуриться екзотикою. Шоса втискається у джунглю густо підшиту пальмами. З дерев аж до дахів авт звисають сиві пасма мохів, а кількість пальм більшає з такою скорістю, що під вечір глядимо вже на них звисока, як на збуденніле явище.

Вїзд до стейту Джорджії перегороджує типово підтропікальна ріка Саванна з жовтими водами, немов водостоями та плоскими берегами, що губляться у височезних травах — зливаються з непролазними мочарами. Не дуже то гостинний напис у ворітті стейту відразу зменшує скорість нашої машини, а нам увижається незабутня креація Поля Муні з фільми „Я втікач". — „Будь осторожний на шосі, бо кожний засуд у цьому стейті означає працю в оковах".

Джорджія це стейт, що досі вдержав т. зв. „чейн-генг" — заковування вязнів ланцюгами в часі робіт поза вязничними мурами. Іншої „атракції" він мабуть не має — принаймні ми поза біднотою білих та чорних мешканців та природою, що виглядає, немов поставила собі за ціль не дати людям можливости прожитку нічого не могли доглянути. Сковані ланцюгами люди при праці роблять пригноблююче враження (расова ворожнеча і тут зазначена; ми не стрінули ніодного „генгу", де білі вязні працювалиб вкупі з чорними; навіть на „ланцюгу" держаться обі раси в „пристойній" віддалі). При шосі працюють групи по кільканадцять мужчин, одягнених в чорно-білі пасмисті одяги, скованих одним довгим ланцом. Праця йде під зором вязничної сторожі, що окружає „генг" з рушницями, готовими до вистрілу. Якщоб якимсь „магічним" чи іншим надприродним способом удалося вязневі вирвати ноги з оков та оминути стрілів рушниць — це й так не далоб йому ніяких виглядів на втечу, бо сама природа має всі прикмети непрохідних вязничних мурів: мочари, багна, де кожний крок западається у безвість, а їдовите гадя загрожує смертю від одного дотику їдких зубів...

(Далі буде).

НА ЩО ЙДУТЬ ГРОШІ ХЛІБОРОБІВ.

В репрезентаційній салі волинського воєвідського уряду відбулося звичайне засідання Волинської Хліборобської Палати при участи делегата міністерства хліборобства й земельних реформ та делегата союзу палат і хліборобських організацій і в присутності представників ріжних добровільних організацій Волині (польських, бо українських нема).

Рада хліборобської палати ухвалила буджет на час від 10. квітня 1938. р. до 31. березня 1939. р. в сумі: по стороні видатків 725.291 зол., а по стороні прибутків 726.125 зол., підвищуючи буджет на найближчий рік на 57.227 зол.

Волинська Хліборобська Палата має обслуговувати й українських селян, які складають понад 90 відсотків усього хліборобського стану Волині й поважну частину ухваленого буджету мають покрити з кишені власне наших хліборобів (з податкових сум).

Щож за це дістає наше селянство? Ні одної української хліборобської організації на Волині нема (недавно закрили єдину філію „Сільського Господаря" в Луцьку). Всю роботу ведуть тільки польські організації — „кулка рольнічє" „кулка господинь", головним чином у польських кольоніях, бо українські хлібороби не знаходять у них нічого рідного й справді корисного (правда, є вони й по українських селах, [закладені] здебільша примусово, абй „щоб не було якої кари" й істнують найчастіше на папері). Агрономи самоуправи та палати вживають тільки польської мови й їхня наука або не цікавить українських хліборобів, або, як і слухають її „страха ради юдейська", то не доходить вона до їхньої свідомости й вони її не засвоюють. Єдиному службовикові палати українцеві, б. лекторові Подєбрадської Академії, [...] працю.

Якуж користь принесуть українським хліборобам ці **три четверті міліона золотих?** Яку користь дадуть вони взагалі хліборобській культурі Волині поза польськими „осадниками", кольоністами й поміщиками? Яка користь буде з них державній економіці?

Знавці твердять, що волинська хліборобська палата має дуже малий вплив на зріст сільсько-господарської культури серед української маси хліборобів, себто серед основної маси хліборобського стану. Правда, можна замітити деякий поступ (черепашим кроком), але він відбувається майже виключно завдяки українським хліборобських часописам і книжкам та взаємній науці: одні від одних запозичають нові способи і хліборобське знання.

Зате ідея господарської боротьби з „чужою стихією", що її проповідує від імени ОЗН п. Альбрихт, і що оплескувало 200 слухачів у Луцьку, здійснюється. Одним словом „боротьба" йде.

X.

По широкому світі.

Польський міністр рільництва Понятовський виїхав літаком на відпочинок до Єгипту. По дорозі він спинився в Букарешті.

Совітський уряд признав високі відзначення учасникам експедиції Папаніна.

Данціг має тепер 407.517 мешканців, з чого 256.403 припадає на саме місто. Простір вільного міста обіймає 1.893 кв. км.

—o—

ДАЛЬША КОНСОЛІДАЦІЯ НІМЕЦЬКОЇ МЕНШИНИ У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Провід німецької християнсько-суспільної партії рішив одноголосно, щоб її посли й сенатори вступили до судетсько-німецької партії (Генляйна) та щоби представник [...] виступив з уряду.

Тепер партія Генляйна має 55 послів і [...] сенаторів.

Сойм ухвалив закон про втрату громадянства.

На засіданні сойму, що відбулося в пятницю 25-го березня ц. р. між іншими справами прийшла на порядок дня справа закону про втрату польського громадянства. Згідно з цим законом польський уряд може відібрати польське громадянство тим громадянам, що: а) діють за кордоном на шкоду польської держави, б) перебуваючи безперервно за кордоном щонайменше 5 літ після створення польської держави втратили звязок з польською державністю, або в) перебуваючи за кордоном не вернулися до Польщі в означеному речинці на заклик закордонного уряду польської держави.

Проти цього закону промовляли посли Моравський, Зоммерштайн і від УПР посол **д-р Степан Витвицький.** На випадок, якби сойм таки приняв цей закон, пос. д-р Витвицький зголосив цілу низку поправок, щоби бодай злагіднити його постанови. Поправки зголосив і жидівський посол Зоммерштайн.

Сойм відкинув усі поправки і приняв закон так, як його передала комісія.

З ВОЛИНСЬКОГО ЖИТТЯ.

ОЗН ПОКАЗУЄ ПОВОЛІ ОБЛИЧЧЯ.

Алярм ендецької преси, що буцімто на Волині польськість у відступі та що довів до цього відступу воєвода Г. Юзефський, зробив те, що сюди раз-у-раз приїзджають зі столиці та інших міст ріжні красномовці, щоб дати настроєві інекції та вказати шляхи до ріжних наступів.

Недавно, з ініціятиви луцького ОЗН, відбувся тут виклад дир. В. Альбрихта з Варшави на тему: „Ідеольогія ОЗН як історичний розвиток польської політично-господарської думки".

Для нас цікаве те, що характеризує відношення ОЗН до національних меншин і взагалі новий загальний націоналістично-антидемократичний курс. А сказав про це п. Альбрихт таке:

„Соймовладство" усунене і влада концентрується в руках президента РП. Ті, що протидіють обєднанню народу, роблять мимоволі прислугу **чужим силам, що діють на шкоду держави".** (Підкреслення наше).

А у висновку — боротьба:

„Обєднаний політично нарід бере у свої руки національну господарку. **Мусить це викликати боротьбу з чужою стихією...** ОЗН ставить собі, як одно з головних завдань, „підтягнути Польщу вгору, передовсім під господарським оглядом".

Отже ОЗН на Волині стає на чолі **внутрішньої економічної боротьби з чужою стихією,** ясна річ — з національними меншинами, які або займалися досі торговлею, як жиди, або мусять нею займатися, бо витиснені з інших ділянок праці (українці). Зрештою, початки цієї економічної боротьби „з чужою стихією" вже бачимо: поважна частина молодих українських купців уже примусово відпочиває...

Про це п. Скрипник сказав на пленум сойму (дослівно цитуємо за луцьким офиціозом, тижневиком „Волинь" ч. 10. ц. р.):

„Але перейду до практики прокураторських урядів. Отже я казав про те, що для неї прикметна масовість арештувань... Цим шляхом створюється психічну пресію на громадянство"...

миль дістає більш соковитий відтінь зелені, та чепуриться екзотикою. Шоса втискається у джунглю густо підшиту пальмами. З дерев аж до дахів авт звисають сиві пасма мохів, а кількість пальм більшає з такою скорістю, що під вечір глядимо вже на них звисока, як на збуденіле явище.

Вїзд до стейту Джорджії перегороджує типово підтропікальна ріка Саванна з жовтими водами, немов водостоями та плоскими берегами, що губляться у височенних травах — зливаються з непролазними мочарами. Не дуже то гостинний напис у воріт стейту відрухово зменшує скорість нашої машини, а нам увижається незабутня креація Поля Муні з фільми „Я втікач", — „Будь осторожний на шосі, бо кожний засуд у цьому стейті означає працю в оковах".

Джорджія це стейт, що досі вдержав т. зв. „чейн-генг" — закування вязнів ланцюгами в часі робіт поза вязничними мурами. Іншої „атракції" він мабуть не має — принаймні ми поза біднотою білих та чорних мешканців та природою, що виглядає, немов поставила собі за ціль не дати людям можливости прожитку, нічого не могли доглянути. Сковані ланцюгами люди при праці роблять пригноблююче враження (расова ворожнеча і тут зазначена; ми не стрінули ніодного „генгу", де білі вязні працювали всуміш з чорними; навіть на „ланці" держаться обі раси в „пристойній" віддалі). При шосі працюють групи по кільканадцять мужчин, одягнених в чорно-білі пасмисті одяги, скованих одним довгим ланцюгом. Праця йде під оком вязничної сторожі, що окружає „генг" з рушницями, готовими до вистрілу. Якщоб якимсь „магічним" чи іншим надприродним способом удалося вязневі видерти ноги з окову та оминути стріли рушниць — це ще так не далоб йому ніяких виглядів на втечу, бо сама природа має всі прикмети непрохідних вязничних мурів: мокляки, багна, де кожний крок западається у безвість, а цвинтар гадюк загрожує смертю від одного дотику їхніх зубів...

(Далі буде).

ЦЕ ТЕЖ ВІДСТУП ПОЛЬСЬКОСТИ.

„Польська Мацєж Школьна" веде на Волині: дві купецькі гімназії, 5 ремісничих шкіл, 3 бурси, 8 дошкіль і 66 вселюдних шкіл. До цього додаймо всі школи ріжних типів, міські й сільські, з польською мовою навчання і у значній більшості з польським учительським персоналом.

А українці, що складають 80 відсотків усього населення, по селах у дійсности не мають вже ніодної чисто-української школи. Щодо приватного шкільництва, то „Т-во ім. Лесі Українки" в Луцьку веде дві українські гімназії в Луцьку й Кремянці, товариство „Українська Школа" в Рівному — початкову школу ім. гетьмана Ів. Мазепи в Рівному й приватний концесіонар — українську гімназію теж в Рівному. Ось і все. Є ще в Кремянці православна духовна семинарія, але й ту хочуть зліквідувати, тобто перенести її до Варшави й перетворити в польсько-російську.

Отакий то відступ польськости на Волині в ділянці народної освіти!

НА ЩО ЙДУТЬ ГРОШІ ХЛІБОРОБІВ.

В репрезентаційній салі волинського воєвідського уряду відбулося звичайне засідання Волинської Хліборобської Палати при участи делегата міністерства хліборобства й земельних реформ та делегата союзу палат і хліборобських організацій і в присутності представників ріжних добровільних організацій Волині (польських, бо українських нема).

Рада хліборобської палати ухвалила буджет на час від 10. квітня 1938. р. до 31. березня 1939. р. в сумі: по стороні видатків 725.291 зол., а по стороні прибутків 726.125 зол., підвищуючи буджет на найближчий рік на 57.227 зол.

Волинська Хліборобська Палата має обслуговувати й українських селян, які складають понад 90 відсотків усього хліборобського стану Волині й поважну частину ухваленого буджету мають покрити з кишені власне наших хліборобів (з податкових сум).

Щож за це дістає наше селянство? Ні одної української хліборобської організації на Волині нема (недавно закрили єдину філію „Сільського Господаря" в Луцьку). Всю роботу ведуть тільки польські організації — „кулка рольніче" „кулка господинь", головним чином у польських кольоніях, бо українські хлібороби не знаходять у них нічого рідного і справді корисного (правда, є вони й по українських селах, заложені здебільша примусово, або „щоб не було якої кари" й істнують найчастіше на папері). Агрономи самоуправи та палати вживають тільки польської мови й їхня наука або не цікавить українських хліборобів, або, як і слухають її „страха ради юдейська", то не доходить вона до їхньої свідомости і вони її не засвоюють. Єдиному службовикові палати українцеві, б. лекторові Подєбрадської Академії, виповіли працю.

Якуж користь принесуть українським хліборобам ці **три четверті міліона золотих?** Яку користь дадуть вони взагалі хліборобській культурі Волині поза польськими „осадниками", кольоністами й поміщиками? Яка користь буде з них державній економіці?

Знавці твердять, що волинська хліборобська палата має дуже малий вплив на зріст сільсько-господарської культури серед української маси хліборобів, себто серед основної маси хліборобського стану. Правда, можна помітити деякий поступ (черепашим кроком), але він відбувається майже виключно завдяки українським хліборобським часописам і книжкам та взаємній науці: одні від одних запозичають нові способи і хліборобське знання.

Зате ідея господарської боротьби з „чужою стихією", що її проповідує від імени ОЗН п. Альбрихт, і що оплескувало 200 слухачів у Луцьку, здійснюється. Одним словом „боротьба" йде.

X.

По широкому світі.

Польський міністер рільництва Понятовський виїхав літаком на відпочинок до Єгипту. По дорозі він спинився в Букарешті.

Совітський уряд признав високі відзначення учасникам експедиції Папаніна.

Данціґ має тепер 407.517 мешканців, з чого 256.403 припадає на саме місто. Простір вільного міста обіймає 1.893 кв. км.

—o—

ДАЛЬША КОНСОЛІДАЦІЯ НІМЕЦЬКОЇ МЕНШИНИ У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Провід німецької християнсько-суспільної партії рішив одноголосно, щоб її посли й сенатори вступили до судетсько-німецької партії (Генляйна) та щоби представник цієї партії виступив з уряду.

Тепер партія Генляйна має 55 послів і 26 сенаторів.

Прем. Герінг виїхав до Австрії.

Прем. Герінг виїхав у четвер вечором до Австрії, у першу чергу, щоби полагодити господарські справи звязані з аншлюсом та ввести в Австрії 4-літній плян. З Лінцу до Відня переїде він пароплавом — по дорозі переведе важні розмови на господарські й політичні теми, в яких возьмуть участь м. ін. австрійські міністри. Опісля Герінг звидить важніші господарські осередки та військові обекти Австрії.

ПРОЄКТ МІЖНАРОДНЬОГО КОМІТЕТУ ПОМОЧІ АВСТРІЙСЬКИМ І НІМЕЦЬКИМ ЕМІГРАНТАМ.

Американський державний секретар виринув проєкт міжнароднього комітету, що заопікувавсяб емігрантами з Німеччини й Австрії.

ЛІКВІДАЦІЯ ТУРЕЦЬКОГО ПОСОЛЬСТВА У ВІДНІ.

Турецький уряд повідомив німецький уряд, що він ліквідує своє посольство у Відні та творить там генеральний консулят.

—o—

Смерть словацького діяча.

У Словаччині вмер в 73. році життя відомий словацький діяч довголітній співробітник о. Глінки та співавтор програми словацької народньої партії, о. Иосип Качка. За його національну діяльність мадярська військова влада засудила була його в часі війни на кару смерти, яку на інтервенцію духовенства, між іншим і о. Глінки замінили були на 12 літ вязниці. Похорон покійного був великою словацькою національною маніфестацією. В ньому взяло участь багато провідників словацького національного руху з о. Глінкою у проводі.

—o—

У СПРАВІ ПОУНІЙНИХ ЗЕМЕЛЬ.

Після конференції мін. Свентославського з кардиналом Глььондом підписали проєкт умови між Апостольською Столицею і польським урядом у справі поунійних земель.

НОВИНКИ.

— Справу познанської харчівні полагоджено позитивно. У. С. Г. 667

— **Усім членам Кооперативи „Український Театр"** пригадуємо, що річні Загальні Збори Кооперативи відбудуться в понеділок, 28. III. 1938, в годині 5. вечором у власній домівці (вул. Шашкевича 5 партер). З огляду на важні справи, що стоять у звязи з істнуванням Кооперативи, дирекція просить численно явитися.

— **Дискусійні сходини** у львівській філії Т-ва прихильників астрономії відбудуться в суботу 26. ц. м. в год. 18. вечором у салі Геольог. Інституту при вул. Длугоша 8., з відчитом м-ра Антона Опольського п. н. „Хемія зірок" зі світлинами. Вступ вільний. Гостям раді.

— **Літературний вечір „сім книжок"** — (про нагороджені твори 1937. року) відбудеться у Львові в салі „Української Бесіди" в неділю 27. березня ц. р. в 6. год. веч. — Прелеґент — д-р М. Гнатишак, рецитаторка: м-р Ірина Гургула.

— **Нове обмежування прав української мови.** В останньому часі стрінулися адміністрації українських часописів з новою, дотепер невідомою вимогою почтових урядів, а саме, щоб на грошевих відтинках з розрахункових переказів змінити українські печатки на печатки з написом латинкою. Цю вимогу висувають почтові уряди не зважаючи на те, що при зголошеннях картотеки розрахункового переказу були приняті поруч українських підписів теж і печатки в українській мові, зложені кирилицею. Тепер саме чомусь печатки з українськими написами втратили право громадянства на почті. В обороні української мови повинні виступити представники УПР перед компетентними чинниками.

— **Наганка на священників.** Парох Зборова о. Роман Ганас дістав від старости письмо такого змісту: Starosta zborowski Nr. B. 42. Zborów dnia 22. marca 1938. Do Greckokat. Urzędu Parafialnego na ręce Wielebnego ks. Romana Hanasa w Zborowie. W czasie przeglądu ksiąg kasowych Powiatowego Sojuzu Kružków Ridnoi Szkoły w Zborowie stwierdziłem że gr. kat. Cerkiew w Zborowie w dniu 15. stycznia 1938 r. ofiarowała na rzecz Ridnej Szkoły kwotę 86 zł. 95 gr. zaś w dniu 5. marca 1938 r. udzieliła tytułem pożyczki Ridnej Szkole kwotę 100 zł. Proszę o wyjaśnienie z jakich funduszów cerkiewnych kwoty powyższe zostały wręczone Powiatowemu Sojuzowi Kružków Ridnej Szkoły w Zborowie; na jaki cel; oraz z czyjego upoważnienia. Odpowiedzi pisemnej oczekuję do dnia 26. marca br. — Starosta powiatowy Pawlikowski wr. Як бачимо відомий напад пос. Войцеховського в соймі і нікчемна кампанія польської преси проти Митрополита Шептицького та гр.-кат. священників видає свої овочі. Домагання ендеків не пішли в ліс.

— **Великий дар для Т-ва „Відродження".** На закінчення широкої кампанії Т-ва „Відродження" в цьому році т-во дістало перший запис майна від д-ра Володимира Моравського, активного відродженця зі Стрия, нині заточенця на далекій чужині. Отже д-р Моравський склав у лютому ц. р. у т-ві „Відродження" свій заповіт такого змісту: „На випадок моєї смерти установлюю власником моєї реальности (дім з городом) у Стрию, при вул. Лелевеля 38, Українське Протиалькогольне і Протинікотинне Т-во „Відродження" у Львові". З чистого річного доходу з цієї реальности установить Т-во „Відродження" 2 рівні стипендії, для найближчої рідні фундатора української народности обох полів під умовинами; а) кандидат (ка) мусить бути дійсним членом „Відродження"; б) першенство щодо стипендії мають ті, що довше належать до Т-ва „Відродження", чи пак є активними членами Т-ва „Відродження". Якщоб забракло рідні фундатора, про стипендію може старатись кожний активний відродженець. Цей заповіт є великим моральним капіталом для Т-ва і доказує, що Т-во „Відродження" здобуває сьогодні серед українського громадянства щораз то більшу прихильність і підтримку у своїй важкій і необхідній праці для добра і росту української нації.

— **Гієрогліфами** називає українську мову Володислав Динисевич управитель утраквістичної школи в Любичі—Кудайці, який набрав у крамниці товарів і не хотів за них заплатити. Тому дістав позов написаний згідно з постановами закону в українській мові, щоб заплатив гроші за побрані товарі. Пізваний В. Динисевич звернув позов домагаючись, щоб доручено йому позов у державній мові, бо „чужих гієрогліфів не обовязаний читати і приймати до відома" (ч. акт. І. С. 297. 37. суду городоського в Раві Руській). Слід додати, що селяни цього села мали з ним справу за зневагу, якої цей пан допустився підчас шкільної науки (була це зневага народу, але не хоронена законом), і тоді п. Динисевич зобовязався звернути кошти, а селяни відступили від позву.

— **Суд так, а поліція ні!** Недавно суд у Рівному видав присуд того змісту, що кольпортажа видань „Відродження" його членами на Волині дозволена, якщо кольпортер не бере ніякого рабату. Тимчасом у практиці далі забороняють продавати видання „Відродження". Ось дня 18. м. м. відбулася в селі Боголюбах к. Луцька ревізія в домі Олександра Хлопецького. Ревізію переводила поліція з Улянік. Дня 18. ц. м. Хлопецький дістав зі староства в Луцьку письмо, яким староста покарав Хлопецького за кольпортажу видань „Відродження" гривною 10 зол. — Дня 7. III. ц. р. прийшла на адресу Олекси Кузьмиченка зі села Даничова, п. Межиріче к. Корця поручена посилка з виданнями Т-ва „Відродження". На почті видали адресатові пачку, але по дорозі відібрав йому пачку поліцай Міхальський і заніс на станицю поліції у Харалузі й опісля переслали до староства в Рівному. Командант станиці поліції отверто заявив, що всякі посилки буде відбирати адресатові. Отже суд у Рівному увільняє від вини і кари за кольпортажу видань Т-ва „Відродження", а поліція далі конфіскує посилки. Що на це компетентні чинники?

— **Хто так виховує: школа чи батьки?** Малі діти у віці від 5—8 літ бавилися коло води пускаючи човен по калабанці. На човні повісили між іншим жовто-блакитний прапорчик з паперу. Саме тоді надійшло 6—8 учеників з 2-ої та 3-ої гімназійної і по короткій нараді один з них хопив за камінюку та кинув ним на малу дитину. Камінь вдарив дитину в ногу і вона з плачем побігла до хати, а гімназійні ученики по „геройськи" втікли чимшвидше. Хто їх цього вчить: школа чи дім? Не слід забувати, що це були сини рагських інтелігентів.

— **Напад учителя на хлопця у Верхраті.** Солтис громади Верхрата доручив Теодорові Балух дати підводу і відвезти двох учителів на конференцію до Рави Руської. В означеному часі селянин вислав свого сина Михайла. Коли він приїхав і зголосився в учителя Адольфа Заболоцького, цей наказав йому приготовити сидження на 5 осіб. Хлопець заявив, що коні не довезуть тільки осіб, бо дорога тяжка. Тоді учитель побив його по голові і по лиці. Коли хлопець почав утікати — зловив за батіг, побіг за ним і бив батогом. Лікар ствердив у хлопця нездатність до праці на 7 днів.

— **Львівська хроніка.** Марта Червінська при вул. Кордецького повідомила поліцію, що її чоловік вийшов у середу з хати і дотепер не вернувся. — При вул. Піярів шофер О. Ткачишин наїхав на невідомого хлопчика, якого відвіз сам до шпиталю для дітей. — 21-літня кельнерка Ольга Москвяк кинулася минулої ночі з мосту на залізничий шлях Львів — Станиславів і згинула. Причиною самогубства — нещаслива любов. — Окружний суд у Львові засудив за фальшиві зізнання та обманства при тестаментах Казимира Панькевича на півтора року вязниці, Казимира Ценка, Франца Козьола, Вільгельма Коваля по 10 місяців, Степанію Коваль і М. Скариша по 8 місяців та Яна Білобчука на один рік; трьох підсудних увільнив від вини і кари.

— **Краєва хроніка.** У присілку Кушніри села Вишенька, пов. Городок згоріли будинки Михайла Кушніра і 7-ох господарів. Шкода сягає 12.000 зол. — Робітники Антін Косак і Бронислав Кумеґа з Рудника, пов. Ніско, шукали на терені колишньої порохівні за старим залізом і металями. Між румовищами знайшли запальник гранату, що вибух і вбив обох робітників.

— **Загадочна пошесть.** У селі Пониковиця пов. Броди вибухла грізна пошесть, похожа на еспанку, злучена з мізковими комплікаціями. За два дні захоріло понад сто осіб, із них 12 померло. До Пониковиці приїхав професор-бактеріольоґ д-р Гонсьоровський зі Львова. Школи в цьому селі та довколичних замкнені. Довіз молока до міста з тих сіл здержано.

— **Канал короля Альберта,** що унезалежнить полудневу Бельґію від голяндських каналів, відкриють з весною найближчого року. Канал тягнеться від Лієж до Антверпії; його будова триває вже 10 років. Ініціятором будови каналу був король і тому на початку цього каналу збудують великий памятник королю, що його відслонять разом із відкриттям каналу.

—o—

✝ Посмертні згадки.

Олександер Петро Літинський, лікар української кооперативи „Здоровля" в Ременові, помер дня 25. III. ц. р. у Львові, в 29. році життя. В. Й. П.!

Спорт.

УКРАЇНА—ДОМБ. УКРАЇНА—ЛЬВОВЯНКА.

В суботу відбудеться меч Україна—Домб на грищі Погоні в год. 4. попол. В неділю зіграє комбінована дружина України з А-класовою Львовянкою на грищі Сокола-Батька. Початок цього мечу в год. 11. перед полуднем.

СПОРТОВІ НОВИНКИ:

Зоря—П.К.С.: Товариські змагання між Т-вом „Зоря" і Поліційним Спортовим Клюбом, одним із найповажніших суперників „Зорі" у розгривках за вхід до Б-класи, відбудуться у неділю 27. ц. м. на грищі Цитаделі в год. 12. а не, як було подано, в 10-ій.

Прем. Герінг виїхав до Австрії.

Прем. Герінг виїхав у четвер вечором до Австрії, у першу чергу, щоби полагодити господарські справи звязані з аншлюсом та ввести в Австрії 4-літний плян. З Лінцу до Відня переїде він пароплавом — по дорозі переведе важні розмови на господарські й політичні теми, в яких возьмуть участь м. ін. австрійські міністри. Опісля Герінг звидить важніші господарські осередки та військові обекти Австрії.

ПРОЕКТ МІЖНАРОДНЬОГО КОМІТЕТУ ПОМОЧІ АВСТРІЙСЬКИМ І НІМЕЦЬКИМ ЕМІГРАНТАМ.

Американський державний секретар висунув проект міжнародного комітету, що заопікувався б емігрантами з Німеччини й Австрії.

ЛІКВІДАЦІЯ ТУРЕЦЬКОГО ПОСОЛЬСТВА У ВІДНІ.

Турецький уряд повідомив німецький уряд, що він ліквідує своє посольство у Відні та творить там генеральний консулят.

—o—

Смерть словацького діяча.

У Словаччині вмер в 73. році життя відомий словацький діяч довголітній співробітник о. Глінки та співавтор програми словацької народньої партії, о. Йосип Качка. За його національну діяльність мадярська військова влада засудила була його в часі війни на кару смерти, яку на інтервенцію духовенства, між іншим і о. Глінки замінили були на 12 літ вязниці. Похорон покійного був великою словацькою національною манифестацією. В ньому взяло участь багато провідників словацького національного руху з о. Глінкою у проводі.

—o—

У СПРАВІ ПОУНІЙНИХ ЗЕМЕЛЬ.

Після конференції мін. Свентославського з кардиналом Гльондом підписали проект умови між Апостольською Столицею і польським урядом у справі поунійних земель.

НОВИНКИ.

— **Справу познанської харчівні** полагоджено позитивно. У. С. Г. 667

— **Усім членам Кооперативи „Український Театр"** пригадуємо, що річні Загальні Збори Кооперативи відбудуться в понеділок, 28. III. 1938, в годині 5. вечором у власній домівці (вул. Шашкевича 5 партер). З огляду на важні справи, що стоять у звязи з істнуванням Кооперативи, дирекція просить численно явитися.

— **Дискусійні сходини** у львівській філії Т-ва прихильників астрономії відбудуться в суботу 26. ц. м. в год. 18. вечором у салі Геольог. Інституту при вул. Длугоша 8., з відчитом м-ра Антона Опольського п. н. „Хемія зірок" зі світлинами. Вступ вільний. Гостям раді.

— **Літературний вечір „сім книжок"** — (про нагороджені твори 1937. року) відбудеться у Львові в салі „Української Бесіди" в неділю 27. березня ц. р. в 6. год. веч. — Прелегент — д-р М. Гнатишак, рецитаторка: м-р Ірина Гургула.

— **Нове обмежування прав української мови.** В останньому часі стрінулися адміністрації українських часописів з новою, дотепер невідомою вимогою почтових урядів, а саме, щоб на грошевих відтинках з розрахункових переказів змінити українські печатки на печатки з написом латинкою. Цю вимогу висувають почтові уряди не зважаючи на те, що при зголошеннях картотеки розрахункового переказу були приняті поруч українських підписів теж і печатки в українській мові, зложені кирилицею. Тепер саме чомусь печатки з українськими написами втратили право громадянства на почті. В обороні української мови повинні виступити представники УПР перед компетентними чинниками.

— **Нагінка на священиків.** Парох Зборова о. Роман Ганас дістав від старости письмо такого змісту: Starosta zborowski Nr. B. 42. Zborów dnia 22. marca 1938. Do Greckokat. Urzędu Parafialnego na ręce Wielebnego ks. Romana Hanasa w Zborowie. W czasie przeglądu ksiąg kasowych Powiatowego Sojuzu Kružków Ridnoji Szkoły w Zborowie stwierdziłem że gr. kat. Cerkiew w Zborowie w dniu 15. stycznia 1938 r. ofiarowała na rzecz Ridnej Szkoły kwotę 86 zł. 95 gr. zaś w dniu 5. marca 1938 r. udzieliła tytułem pożyczki Ridnej Szkole kwotę 100 zł. Proszę o wyjaśnienie z jakich funduszów cerkiewnych kwoty powyższe zostały wręczone Powiatowemu Sojuzowi Kružków Ridnej Szkoły w Zborowie; na jaki cel; oraz z czyjego upoważnienia. Odpowiedzi pisemnej oczekuję do dnia 26. marca br. — Starosta powiatowy Pawlikowski wr. Як бачимо відомий напад пос. Войцеховського в соймі і нікчемна кампанія польської преси проти Митрополита Шептицького та гр.-кат. священиків видає свої овочі. Домагання ендеків не пішли в ліс.

— **Великий дар для Т-ва „Відродження".** На закінчення широкої кампанії Т-ва „Відродження" в цьому році т-во дістало перший запис майна від д-ра Володимира Моравського, активного відродженця зі Стрия, нині заточенця на далекій чужині. Отже д-р Моравський склав у лютому ц. р. у т-ві „Відродження" свій заповіт такого змісту: „На випадок моєї смерти установляю власником моєї реальности (дім з городом) у Стрию, при вул. Лелевеля 38, Українське Протиальногольне і Противикотинне Т-во „Відродження" у Львові". З чистого річного доходу з цієї реальности установить Т-во „Відродження" 2 рівні стипендії, для найближчої рідні фундатора української народности обох полів під умовинами; а) кандидат (ка) мусить бути дійсним членом „Відродження"; б) першенство щодо стипендії мають ті, що довше належать до Т-ва „Відродження", чи пак є активними членами Т-ва „Відродження". Якщоб забракло рідні фундатора, про стипендію може старатись кожний активний відродженець. Цей заповіт є великим моральним капіталом для Т-ва і доказує, що Т-во „Відродження" здобуває сьогодні серед українського громадянства щораз то більшу прихильність і підтримку у своїй важкій і необхідній праці для добра і росту української нації.

— **Гієрогліфами** називає українську мову Володислав Динисевич управитель утраквістичної школи в Любичі—Кулайці, який набрав у крамниці товарів і не хотів за них заплатити. Тому дістав позов написаний згідно з постановами закону в українській мові, щоб заплатив гроші за побрані товари. Позваний В. Динисевич звернув позов домагаючись, щоб доручено йому позов у державній мові, бо „чужих гієрогліфів не обовязаний читати і приймати до відома" (ч. акт. I. C. 297. 37. суду городоського в Раві Руській). Слід додати, що селяни цього села мали з ним справу за зневагу, якої цей пан допустився підчас шкільної науки (була це зневага народу, але не хоронена законом), і тоді п. Динисевич зобовязався звернути кошти, а селяни відступили від позву.

— **Суд так, а поліція ні!** Недавно суд у Рівному видав присуд того змісту, що кольпортажа видань „Відродження" його членами на Волині дозволена, якщо кольпортер не бере ніякого рабату. Тимчасом у практиці далі забороняють продавати видання „Відродження". Ось дня 18. м. м. відбулася в селі Боголовах к. Луцька ревізія в домі Олександра Хлопецького. Ревізію переводила поліція з Уляник. Дня 18. ц. м. Хлопецький дістав зі староства в Луцьку письмо, яким староста покарав Хлопецького за кольпортажу видань „Відродження" гривною 10 зол. — Дня 7. III. ц. р. прийшла на адресу Олекси Кузьмиченка зі села Даничова, п. Межиріче к. Корця поручена посилка з виданнями Т-ва „Відродження". На почті видали адресатові пачку, але по дорозі відібрав йому пачку поліцай Міхальський і заніс на станицю поліції у Харалузі й опісля переслали до староства в Рівному. Командант станиці поліції отверто заявив, що всякі посилки буде відбирати адресатові. Отже суд у Рівному увільняє від вини і кари за кольпортажу видань Т-ва „Відродження", а поліція далі конфіскує посилки. Що на це компетентні чинники?

— **Хто так виховує: школа чи батьки?** Малі діти у віці від 5—8 літ бавилися коло води пускаючи човен по калабанці. На човні повісили між іншим жовто-блакитний прапорчик з паперу. Саме тоді надійшло 6—8 учеників з 2-ої та 3-ої гімназійної і по короткій нараді один з них хопив за камінюку та кинув ним на малу дитину. Камінь вдарив дитину в ногу і вона з плачем побігла до хати, а гімназійні ученики по „геройськи" втікли чимшвидше. Хто їх цього вчить: школа чи дім? Не слід забувати, що це були сини раєських інтелігентів.

— **Напад учителя на хлопця у Верхраті.** Солтис громади Верхрата доручив Теодорові Балух дати підводу і відвезти двох учителів на конференцію до Рави Руської. В означеному часі селянин вислав свого сина Михайла. Коли він приїхав і зголосився в учителя Адольфа Заволоцького, цей наказав йому приготовити сидження на 5 осіб. Хлопець заявив, що коні не довезуть тільки осіб, бо дорога тяжка. Тоді учитель побив його по голові і по лиці. Коли хлопець почав утікати — зловив за батіг, побіг за ним і бив батогом. Лікар ствердив у хлопця нездатність до праці на 7 днів.

— **Львівська хроніка.** Марта Червінська при вул. Кордецького повідомила поліцію, що її чоловік вийшов у середу з хати і дотепер не вернувся. — При вул. Піярів шофер О. Ткачишин наїхав на невідомого хлопчика, якого відвіз сам до шпиталю для дітей. — 21-літня кельнерка Ольга Москвяк кинулася минулої ночі з мосту на залізничий шлях Львів — Станиславів і згинула. Причиною самогубства — нещаслива любов. — Окружний суд у Львові засудив за фальшиві зізнання та обманства при тестаментах Казимира Паньковича на півтора року вязниці, Казимира Ценка, Франца Козьола, Вільгельма Коваля по 10 місяців, Стефанію Коваль і М. Скарища по 8 місяців та Яна Білобчука на один рік; трьох підсудних увільнив від вини і кари.

— **Краєва хроніка.** У присілку Кушніри села Вишенка, пов. Городок згоріли будинки Михайла Кушніра і 7-ох господарів. Шкода сягає 12.000 зол. — Робітники Антін Косак і Бронислав Кумеґа з Рудника, пов. Ніско, шукали на терені колишньої порохівні за старим залізом і металями. Між румовищами знайшли запальник гранату, що вибух і вбив обох робітників.

— **Загадочна пошесть.** У селі Пониковиця пов. Броди вибухла грізна пошесть, похожа на еспанку, злучена з мізковими комплікаціями. За два дні захоріло понад сто осіб, із них 12 померло. До Пониковиці приїхав професор-бактеріольоґ д-р Гонсьоровський зі Львова. Школи в цьому селі та довколичних замкнені. Довіз молока до міста з тих сіл здержано.

— **Канал короля Альберта,** що унезалежнить полудневу Бельгію від голяндських каналів, відкриють з весною найближчого року. Канал тягнеться від Ліеж до Антверпії; його будова триває вже 10 років. Ініціятором будови каналу був король і тому на початку цього каналу збудують великий памятник королеві, що його відслонять разом із відкриттям каналу.

—o—

✝ Посмертні згадки.

Олександер Петро Літинський, лікар української кооперативи „Здоровля" в Ременові, помер дня 25. III. ц. р. у Львові, в 29. році життя. В. Й. П!

Спорт.

УКРАЇНА—ДОМБ.
УКРАЇНА—ЛЬВОВЯНКА.

В суботу відбудеться мечі Україна—Домб на грищі Погоні в год. 4. попол. В неділю стрічає комбінована дружина України з А-класовою Львовянкою на грищі Сокола-Батька. Початок цього мечу в год. 11. передполуднем.

СПОРТОВІ НОВИНКИ:

Зоря—П.К.С.: Товариські змагання між Т-вом „Зоря" і Поліційним Спортовим Клюбом, одним із найповажніших супротивників „Зорі" у розгринах за вхід до Б-класи, відбудуться у неділю 27. ц. м. на грищі Цитаделі в год. 12, а не, як було подано, в 10-ій.

Театри.

Великий Театр:

Субота 26. III. год. 7.30 Староміщанська шляхта.

Театр Рiзнородностей.

Субота 26. III. год. 7.30 „Ми були молодими" (для молоді невідповідне).

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича

СИНЕВІДСЬКО ВИЖНЄ:
26. III. Циганський барон.
27. III. Лісова пісня.

БОЛЕХІВ:
28. III. Орфей у пеклі.
29. III. Під куратeлею.
30. III. Ораньия.
31. III. Процес Мері Дуган.
1. IV. Лісова пісня.

Український Народній Театр ім. М. Садовського:

ПІДГАЙЦІ:
27. III. Маруся Богуславка.
27. III. Гейша.
28. III. Мазепа.

ЗАВАЛІВ:
29. III. Пісня Бескиду.
30. III. Гетьман Полуботок.
31. III. Мазепа.

МОНАСТИРИСЬКА:
1. IV. Пісня Бескиду.
2. IV. Маруся Богуславка.
3. IV. Гетьман Полуботок.
4. IV. Супружий меч.
5. IV. Мазепа.

БУЧАЧ:
6. IV. Пісня Бескиду.
7. IV. Гетьман Полуботок.
8. IV. Мазепа.

КІНА.

АПОЛЬО: „Буря й" екзот. фільма.
АТЛЯНТИК: „Шлях у невідоме".
БАЛТИК: „Їх сто, вона одна".
ВАНДА: „Камелiєва дама" і „Продавець трагторів".
ГРАЖИНА: „Костюшко під Рацлавицями".
ЕВРОПА: „Хлопці з Тиролю".
КАСІНО: „Пірати".
КОПЕРНИК: „Шеф розвідки" з Клерансом Файтом.
МАРУСЕНЬКА: „Шуларія роман", комедія гротеска та шалений темп.
МЕТРО: „Забута симфонія", „Клишаки й пазурі".
МІРАЖ: „Кров спінилася" (Даніель Дарйо, Альбер Пре̇жан).
МУЗА: „Моя панна-мама".
ПАКС: „Вірна рада".
ПАЛЯС: „Кафе Метрополь".
РАЙ: „Обіцянка" з Мартою Еґерт.
РІЯЛЬТО: „Палкі серця".
СВІТ: „Один на міліон", „Голос серця".
СТИЛЕВИЙ: „Заплотяна" і ревія.
ТОН: „Стрілець із Бенгалії", „Боротьба за золоті поля".
УТІХА: „Промені загадки" і ревія.
ХИМЕРА: „Танок шасти та розлуки" з Лі Гарвей.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(вл. Марійська 5).
„Вальсуґана та Дольоміти".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовід" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Росія та Сибір".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 26. березня 1938.

6.15—8.00 Ранішня авд.; 11.15 Для шкіл: Співаймо пісеньки; 11.40 Гумпердінк: Фрагм. з оп. „Івась і Ганнуся" пл.; 12.03 Полудн. авд.; 13.45 Концерт бавини; 15.20 Радіотехн. актуалії; 15.30 Господарські вістки; 15.45 Театр Уяви для дітей „27. березня 1794"; 16.15 Концертові мініятури; 16.50 18.35 19.50 Актуальна гутірка; 17.00 Пані на Бернардинськім: шмир-окраїна; 17.15 Форт. рецитал Франсоа де Гаґен; 17.50 Наша програма; 18.00 18.50 Спорт; 18.30 Суспільна гутірка; 18.15 Шотляндська нар. музика пл.; 18.50 Актуальна гутірка; 19.50 Програма на завтра; 19.00 Для дітей: „Вісти під Грунвальдом"; Вечір старих пісеньок; 20.00 „Чорнiєський вершник" оперета К. Кальмана; у перерві коло год. 20.40 Веч. деннік. Актуальна гутірка; 21.55 Школа поетів, скеч; 22.05 При ватрах, легка муз. авд., спів, гітара; 22.50 Ост. вістки; 23.00—23.30 Витяги з оперетом, пл.; у перерві в год. 23.10 Діяльог Щепка й Тонька.

Неділя, 27. березня 1938.

8.00 Сиґнал часу, 8.30 „Хто бережеться, того Бог береже" хліб. гутірка, 8.40 Балетова музика з пл., 8.50 Як охороняти конюшину від хвалька, 11.00 „Мадам Батерфляй" фрагм. з оп. Пуччіні, пл., 12.03 Симф. поранок, орх., квінтет дутих інстр., 13.00 Режисерський спів, 13.10 Оповідання К. Ішерван-Тетмаєра, 13.20 Орх., спів, 14.00 Вислідн Зимового Радіоконкурсу, 14.45 Для села. Огляд ринків рільних продуктів. Музика з пл., 15.45 Для дітей: „Мої бобри" Грей Овля, Музика з пл., **16.00 Старі українські пісні у вик. муж. хору під дир. Івана Охримовича, Марія Сабат-Свірська сопран, Вол. Балтарович тенор, Н. Нижанківський акомпаніямент**, 16.45 „Амер. — понура тінь Сахари" говорена повість К. Йодко-Наркевича, 17.00 Підвечірок при мікрофоні, ревелерси, спів, скеч, два форт., 17.50 Репортаж зі з'їзду жінок, 18.55 Театр Уяви: „Темногорня", 19.35 Воєнний вечірничок, 20.00 Відгомони екрану — розр. концерт, пісеньки, конферансʼєрки, 20.25, 21.00 Спорт, 20.40 Політ. огляд, 20.50 Веч. деннік, 21.15 Американська сенсація. Весела Сирена, 22.00 Оповідання про Бетовена „На верхи", 22.50 Останні вістки, 23.00—23.30 Легка й танк. музика з пл.

Понеділок, 28. березня 1938.

6.15—8.00 Ранішня авдиція, 11.15 Для шкіл: Із мікроскопом на відкриття нових світів, гутірка для старших дітей, Брамсові твори з пл., 11.40 Інтерю з оптиком, 12.03 Полудн. авдиція, 13.45 Чайковський: Симфонія ч. 10. ф-моль, пл., 14.20 Легка музика з пл., 14.55 Біржа, 15.00 Пісеньки у вик. Люби Мішкевич і рецитації Дан. Куцької, 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції, 15.30 Госп. вістки, 15.45 З піснею по краю, 16.15 Розр. орх., 16.50, 19.50, 20.55 Актуальна гутірка, 17.00 Фізика у школі, 17.15 Форт. рецитал — англійська музика, 17.50, 18.50 Спорт, 18.10 Мендельсонові увертури, пл., **18.35 „Три Душі" фрагм. із поеми Тараса Шевченка, у вик. школи Л. Кривіцької, рецитації, вступне слово виг. ред. Р. Пашківський**, 18.55 Програма на завтра; 19.00 Магія спорту, 19.30 Продуцент чи споживач, 20.00 Калейдоскоп, легка муз. авд.: тенор, жін. вок. квартет, два форт., дихов. квінтет, 20.45 Веч. деннік, 21.00 У першi роковини смерти К. Шимановського: Симф. концерт, орх., сопран, тенор, хор; у перерві коло год. 22.00 Літер. новини, 22.50 Останні вістки, 23.00—23.30 Концерт бальний.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 26. березня 1938.

БЕРЛІН 15.30 Оповідання та пісні, 16.00 Вес. пополудне, 22.30 Легка й танк. музика; БІЛГОРОД 21.00 Нар. пісні; БРЕСЛЯВ 20.00 21.00 „Тетяна" оп. Граноса; БУДАПЕШТ 13.30 Циг. музика, 17.00 Форт., 20.45 21.00 Твори Ів. і Йос. Штраусів; ВІДЕНЬ 15.15 Концерт цитристів, 18.20 Камер. музика, 19.25 20.00 21.00 „Жайворонок" оп. Легара, 21.40 22.00 Пісні та враження: Твори Дебюсі, М. Шуберт сопр. Райнінгерових форт.; ДАЙТШ ЛЯНДЗЕНДЕР Тріо на скр., арфу та форт.; КОШИЦІ 14.00 18.50 Вістки, 18.00 Концерт орх.; МІЛЯНО 17.15 Концерт хору, 21.00 Комедія, опісля розр. музика, 22.20 Концерт смичк. орх., форт.; ПРАГА 14.00 Вис. авд. Веселий вечір, 22.30 Джез; РАДІО ПАРІ 18.00 Для дітей, 18.20 Для наймолодших, 19.00 Солісти, 21.15 Пісні, 21.30 22.00 Театр Уяви, 22.10 Кабарет, 23.05 Симф. музика; РИМ 17.15 Спів, скрипка, 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 24.00 „І квартро рустеґі" оп. Вольф Феррарі; СОФІЯ 18.00 Популяр. музика, **19.05 Авд. у честь Тараса Шевченка**, 20.00 Вечір сонат у вик. братів Владигерових.

Неділя, 27. березня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Китиця мельодій, 18.00 Вес. мельодії, БІЛГОРОД 20.00, 21.00, 22.00 Трансм. з театру, БУДАПЕШТ 12.00 орх., 17.00 Циг. орх., 20.25 Квінтет, 22.50 Симфонічна орхестра. ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 10.10 Форт. концерт ц-дур Бетовена, 14.00 Казка для дітей, КОШИЦІ 17.20 Трансм. з Свалявн: Хор свалявських дітей співає нар. пісні, 18.00 „Вбогість приносить доброту" п'єса для дітей. Свалявські діти співають пісні, 18.45 Вістки, ЛЯЙПЦІҐ 18.00, 19.00, 20.00, 21.00 „Трістан і Ізольда" оп. Вагнера, МІЛЯНО 17.00, 18.00 Симф. концерт, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 Комедія, ПРАГА 15.00 Словацькі нар. пісні, 17.50 Хор. солісти. РАДІО ПАРІ 18.00, 19.00 Сценки, 19.30 Театр Уяви, 20.15 Пісні, РИМ 17.00, 18.00 Розр. муз., 21.00 Концерт, СОФІЯ 18.00 Легка й танк. музика, 19.30 Спів, 20.00 Серенада, ФЛЬОРЕНТІЯ 15.00, 18.00 „Вертер" оп. Масенета.

Понеділок, 28. березня 1938.

БЕРЛІН 17.00 Пісні, 17.30 Вес. репортаж, 18.00, 19.00 Розр. музика, 20.00 Військ. орх., БІЛГОРОД 18.00 Нар. пісні, 22.15 Спів. рецитал, БУДАПЕШТ 12.05 Солісти, 18.45, 19.00 Циг. музика, 20.10, 21.00, 22.00 Симф. концерт, БРЮСЕЛЯ ФР. 20.15, 21.00 „Ричард Львине Серце" ком.-оп. Ґретрі, БРЕСЛЯВ 19.10 Валійські пісні, КОШИЦІ 14.00, 18.45 Вістки, 18.00 Нат. Шірокий: „Лопатка" відігр. учениками держ. учит. семінарії; ЛЯҐТІ 19.05; 20.00 „Пори року" орат. Гайдна; МІЛЯНО 20.30 Розр. музика; 21.00 концерт тріо; ПРАГА 19.30; 20.00 21.00 „Птахолов із Тиролю" оп. Целлера; РАДІО ПАРІ 20.15 Пісні, 20.30; 21.00 22.00 концерт, РИМ 17.15; 22.25; Розр. музика, 21.00; 22.00 комедія; СОФІЯ 17.30; 18.10 легка музика; 19.30; 20.00; 21.00 симф. концерт.

БІРЖА.

Львів, 25. березня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельґи бельг. 89·47 89·00, Долари американські 5·29·50, 5·27·00 Долари канад. 5·28·50—5·26·00, Фльорени гол. 294·39—292·65, Франки фр. 16·55—15·05, Франки швайцарські 122·00—121·20, Фунти англ. 26·39—26·23, Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч. 16·70—15·80 Кор. дан. 117·85—117·00 Кор. норв. 132·58—131·60 Корони шв. 135·89—134·90, Ліри італ. 21·60—21·00, Марки фінлянд. 11·67—11·25, Марки нім. 102·00 — 97·00 Шилінги австр. 89·00—84·00, Тель Авів 26·20—25·95, Марки нім. срібні 110·00 — 105·00

Акції.

Банк Польський 112·00. Цукор, 35·50. Вугіль 30·50, 30·00, Ліліпоп 55·50. Мошків 14·25, Островець 54·75, Стараховичі 38·25, 37·25, Габербуш 45·00.

Папери.

4 і пів проц. внутр. 65·50, 65·50, 3 інв. 1 ем. 82·50 серія 90·50, 3 пов. інв. 2 ем 82·00, серія 89·50, 5. конверс. 71·25 прем. дол. 41·50, 4 консол. 67·00

Тенденція сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 25. березня 1938 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 3·25 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 3·30 зол.
молоко 18—19 сот.
(яйця копа) 2·80—2·85 зол.

Попит на масло й яйця вдержаний, на молоко сильний.

ОПОВІСТКИ.

Звичайний Загальний Збір „Народньої Гостинниці" кооп. з обм. відповідальністю у Львові відбудеться 29-го березня ц. р. год. 17-та в домівці „Мол. Громада" при вул. Коспюшка 1а. І пов.

Рахункове замкнення та біланс виложені в канцелярії установи для перегляду членам.

665

Присилайте передплату!

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0.35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденції по зол. 0.15
купно, продаж, вкладки і т. п. . . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . . зол. 400·—
Остання сторінка 1/2 . . . . . . зол. 250·—
Остання сторінка 1/4 . . . . . . зол. 150·—
Остання сторінка 1/8 . . . . . . зол. 75·—

За редакцію відповідає Олександер Костик.

Видає Видавнича Спілка „Діло".

З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10

Театри.

Великий Театр:

Субота 26. III. год. 7.30 „Староєвітська ідилія.

Театр Рівнородностей:

Субота 26. III. год. 7.30 „Ми були молодими" (для молоді недозволене).

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

СІНЕВІДСЬКО ВИЖНЕ:
26. III. Циганський барон.
27. III. Лісова пісня.

БОЛЕХІВ:
28. III. Орфей у пеклі.
29. III. Під курателею.
30. III. Орленя.
31. III. Процес Мері Деген.
1. IV. Лісова пісня.

Український Народній Театр ім. М. Садовського:

ПІДГАЙЦІ:
26. III. Маруся Богуславка.
27. III. Гейша.
28. III. Мазепа.

ЗАВАЛІВ:
29. III. Пісня Бескиду.
30. III. Гетьман Полуботок.
31. III. Мазепа.

МОНАСТИРИСЬКА:
1. IV. Пісня Бескиду.
2. IV. Маруся Богуславка.
3. IV. Гетьман Полуботок.
4. IV. Супружий меч.
5. IV. Мазепа.

БУЧАЧ:
6. IV. Пісня Бескиду.
7. IV. Гетьман Полуботок.
8. IV. Мазепа.

КІНА.

АПОЛЬО: „Буревій" еклют. фільма.
АТЛЯНТИК: „Шлях у невідоме".
БАЛТИК: „Їх сто, вона одна".
ВАНДА: „Камелієва дама" і „Продавець тракторів".
ҐРАЖИНА: „Костюшко під Рацлавицями".
ЕВРОПА: „Хлопці з Тиролю".
КАСІНО: „Пірати".
КОПЕРНИК: „Шеф розвідки" з Конрадом Файдтом.
МАРУСЕНЬКА: „Шулерів роман", комедія гротеска та найновіший тижневик.
МЕТРО: „Забута симфонія", „Клявіки в лазурі".
МІРАЖ: „Кріса оживілася" (Даніеля Даріє, Альбер Прежан).
МУЗА: „Моя панна-мама".
ПАКС: „Вірна ріка".
ПАЛЯС: „Кафе Метрополь".
РАЙ: „Обожана" з Мартою Еґерт.
РІЯЛЬТО: „Палкі серця".
СВІТ: „Одна на мільйон", „Голос серця".
СТИЛЕВНЯ: „Зматована" і ревія.
ТОН: „Стрілець із Бенгалії", „Боротьба за золоті поля".
УТІХА: „Промені заглади" і ревія.
ХИМЕРА: „Танок щастя та розпуки" з Лілі Гарвей.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5)
„Вальсугана та Дольоміти".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовід" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Росія та Сибір".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 26. березня 1938.

6.15—8.00 Раннішня авд.; 11.15 Для школи: Співаймо пісеньки; 11.40 Гумпердінк: Фрагм. з оп. „Івась і Гануся" пл.; 12.03 Полудн. авд.; 13.45 Концерт бажань; 15.20 Радіотехн. актуалії; 15.30 Господарські вісти; 15.45 Театр Уяви для дітей „27. березня 1794"; 16.15 Концертові мініятури; 16.50 18.35 19.50 Актуальна гутірка; 17.00 Палі на Бережанщині: лісовий лицар-опришок; 17.15 Форт. рецитал Франсіс де Ґагон; 17.50 Наша програма; 18.00 18.50 Спорт; 18.10 Суспільна гутірка; 18.15 Шотландська нар. музика, пл.; 18.30 Актуальна гутірка; 19.55 Програма на завтра; 19.00 Для дітей: „Вітте під Грунвальдом"; Вечір старих пісеньок; 20.00 „Чортівський вершник" оперетка Е. Кальмана; у перерві коло год. 20.45 Веч. денник. Актуальна гутірка; 21.55 Школа поетів, скеч; 22.05 При ватрах, легка муз. авд., спів, гітара; 22.50 Ост. вістки; 23.00—23.30 Виїмки з оперет, пл.; у перерві в год. 23.10 Діяльог Шепіна й Тонька.

Неділя, 27. березня 1938.

8.00 Сигнал часу, 8.30 „Хто бережеться, того Бог береже" хліб. гутірка, 8.40 Балетова музика з пл., 8.50 Як охоронити конюшину від каняки, 11.00 „Мадам Батерфляй" фрагм. з оп. Пуччіні, пл., 12.03 Симф. поранок, орх., квінтет дутих інстр., 13.00 Режисерський світ, 13.10 Оповідання К. Пшерви-Тетмаєра, 13.30 Орх., спів, 14.00 Вислідн Зимового Радіоконкурсу, 14.45 Для села. Огляд ринків рільних продуктів. Музика з пл., 15.45 Для дітей: „Мої бобри" Ґрей Овля, Музика з пл., **16.00 Старі українські пісні у вик. муж. хору під дир. Івана Охримовича, Марія Сабат-Сайрська сопран, Вол. Балтарович тенор, Н. Нижанківський акомпаніямент,** 16.45 „Амер. — понура тінь Сагари" говорена повість К. Йодко-Наркевича, 17.00 Підвечірок при мікрофоні, ревелерси, спів, скеч, два форт., 17.50 Репортаж зі зїзду жінок, 78.55 Театр Уяви: „Темногород", 19.35 Вояцькі вечорниці, 20.00 Відгомони екрану — розр. концерт, пісеньки, конферансієрки, 20.35, 21.00 Спорт, 20.40 Політ. огляд, 20.50 Веч. денник, 21.15 Американська сенсація, Весела Сирена, 22.00 Оповідання про Бетовена „На верхи", 22.50 Останні вістки, 23.00—23.30 Легка й танк. музика з пл.

Понеділок, 28. березня 1938.

6.15—8.00 Раннішня авдиція, 11.15 Для шкіл: Із мікроскопом за відкриттям нових світів, гутірка для старших дітей, Брамсові твори з пл., 11.40 Інтерв'ю з оптиком, 12.03 Полудн. авдиція, 13.45 Чайковський: Симфонія ч. 10. ф-моль, пл., 14.20 Легка музика з пл., 14.55 Біржа, 15.00 Пісеньки у вик. Люби Мішкевич і рецитації Дан. Куцької, 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції, 15.30 Госп. вістки, 15.45 З піснею по краю, 16.15 Розр. орх., 16.50, 19.50; 20.55 Актуальна гутірка, 17.00 Фільм у школі, 17.15 Форт. рецитал — англійська музика, 17.50, 18.50 Спорт, 18.10 Мендельсонові увертури, пл., **18.35 „Три Душі" фрагм. із поеми Тараса Шевченка, у вик. школи Л. Кривіцької, рецитації, вступне слово виг. ред. Р. Пашківський,** 18.55 Програма на завтра; 19.00 Магія спорту, 19.30 Продуцент чи споживач, 20.00 Калейдоскоп, легка муз. авд.: тенор, жін. вок. квартет, два форт., джез. квінтет, 20.45 Веч. денник, 21.00 У перші роковини смерти К. Шимановського: Симф. концерт, орх., сопран, тенор, хор; у перерві коло год. 22.00 Літер. новини, 22.50 Останні вістки, 23.00—23.30 Концерт бажань.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 26. березня 1938.

БЕРЛІН 15.30 Оповідання та пісні, 16.00 Вес. пополудне, 22.30 Легка й танк. музика; БІЛГОРОД 21.00 Нар. пісні; БРЕСЛЯВ 20.00 21.00 „Татина" оп. Грамса; БУДАПЕШТ 13.30 Циг. музика, 17.00 Форт., 20.45 21.00 Твори Ів. і Йос. Штравса; ВІДЕНЬ 15.15 Концерт цитристів, 18.20 Камер. музика, 19.25 20.00 21.00 „Жайворонок" оп. Легара, 21.40 22.00 Пісні та вразинд: Твори Дебюсія, М. Шуберт сопр. Райпенштраух форт.; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР Тріо на скр., арфу та форт.; КОШИЦІ 14.00 18.50 Вістки, 18.00 Концерт орх.; МІЛЯНО 17.15 Концерт хору, 21.00 Комедія, опісля розр. музика, 22.20 Концерт смичк. орх., форт.; ПРАГА 14.00 Нім. авд. Веселий вечір, 22.35 Джез; РАДІО ПАРІ 18.00 Для дітей, 18.20 Для наймолодших, 19.00 Свісти, 21.15 Пісні, 21.30 22.00 Театр Уяви, 22.10 Кабарет, 23.05 Симф. музика; РИМ 17.15 Спів, скрипка, 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 24.00 „І квартро рустеґі" оп. Вольф Феррарі; СОФІЯ 18.00 Популяр. музика, **19.05 Авд. у честь Тараса Шевченка,** 20.00 Вечір совет у вик. братів Владігерових.

Неділя, 27. березня 1938.

БЕРЛІН 16.00 Китиця мельодій, 18.00 Вес. мельодії, БІЛГОРОД 20.00, 21.00, 22.00 Транс. з театру, БУДАПЕШТ 12.30 орх., 17.00 Циг. орх., 20.25 Квінтет, 22.50 Симфонічна орхестра. ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 10.40 Форт. концерт ц-дур Бетовена, 14.00 Кава для дітей, КОШИЦІ 17.20 Трансм. з Свалови: Хор свалявських дітей співає нар. пісні, 18.00 „Вбогість приносить доброту" пєска для дітей, Свалявські діти співають пісні, 18.45 Вістки, ЛЯЙПЦІҐ 18.00, 19.00, 20.00, 21.00 „Трістан і Ізольда" оп. Ваґнера, МІЛЯНО 17.00, 18.00 Симф. концерт, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 Комедія, ПРАГА 15.00 Словацькі нар. пісні, 17.50 Хор, солісти, РАДІО ПАРІ 18.00, 19.00 Сценка, 19.30 Театр Уяви, 20.15 Пісні, РИМ 17.00, 18.00 Розр. муз., 21.00 Концерт, СОФІЯ 18.00 Легка й танк. музика, 19.30 Спів, 20.00 Скрипка, ФЛЬОРЕНТІЯ 15.00, 18.00 „Вертер" оп. Масенета.

Понеділок, 28. березня 1938.

БЕРЛІН 17.00 Пісні, 17.30 Вес. репортаж, 18.00, 19.00 Розр. музика, 20.00 Військ. орх., БІЛГОРОД 18.00 Нар. пісні, 22.15 Спів. рецитал, БУДАПЕШТ 12.05 Солісти, 18.45, 19.00 Циг. музика, 20.10, 21.00, 22.00 Симф. концерт, БРЮСЕЛЯ ФР. 20.15, 21.00 „Ришард Львине Серце" ком.-оп. Гретрі, БРЕСЛЯВ 19.10 Валійські пісні, КОШИЦІ 14.00, 18.45 Вістки, 18.00 Нат. Шкрпная: „Лопатки" відогр. ученики держ. учит. семінарії; ЛЯҐТІ 19.05; 20.00 „Пори року" орат. Гайдна; МІЛЯНО 20.30 Розр. музика; 21.00 концерт тріа; ПРАГА 19.30; 20.00 21.00 „Пташник" із Тиролю" оп. Целера; РАДІО ПАРІ 20.15 Пісні, 20.30; 21.00 22.00 концерт, РИМ 17.15; 22.25; Розр. музика, 21.00; 22.00 комедія; СОФІЯ 17.30; 18.10 легка музика; 19.30; 20.00; 21.00 симф. концерт.

БІРЖА.

Львів, 25. березня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·47 89·00 Доляри американські 5·29·50, 5·27·00 Доляри канад. 5·28·50—5·26·00. Фльорени гол. 294·39—292·65. Франки фр. 16·55—15·05, Франки швайцарські 122·00—121·25, Фунти анг. 26·39—26·23 Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч 16·70—15·80 Кор. дан. 117·85—117·00 Кор. норв. 132·58—131·60 Корони шв. 135·89—134·90, Ліри італ. 21·60—21·00, Марки фінлянд. 11·67—11·25, Марки нім. 102·00 — 97·00 Шилінги австр. 89·00—84·00, Тель Авів 26·20—25·95, Марки нім. срібні 110·00 — 105·00

Акції.

Банк Польський 112·00 Цукор. 35·50. Вугіль 30·50, 30·00, Лільпоп 55·50. Можеїв 14·25, Островець 54·75, Стараховичі 38·25, 37·25, Габербуш 45·00.

Папери.

4 і пів проц. внутр. 65·50, 65·50, 3 інв 1 ем. 82·50 серія 90·50. 3 поз інв. 2 ем 82·00, серія 89·50, 5. конверс. 71·25 прем дол. 41·50, 4 консол. 67·00

Тенденція сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 25. березня 1938 р.

1 кг. масла десер. бльок без оп.	3·25 зол.
1 кг. масла бочков. вид. з опак.	3·30 зол.
молоко	18—19 сот.
(яйця копа)	2·80—2·85 зол.

Попит на масло й яйця вдержаний, на молоко сильний.

ОПОВІСТКИ.

Звичайний Загальний Збір „Народньої Гостинниці" кооп. з обм. відповідальністю у Львові відбудеться 29-го березня ц. р. год. 17-та в домівці „Мол. Громада" при вул. Костюшка 1а, І пов.

Рахункове зіставлення та біланс виложені в канцелярії установи для перегляду членам. 665

Присилайте передплату!

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0.35
1 мм. одношпальтовий в тексті і поміж	зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	зол. 0.10
шукаючі праці	зол. 0.05

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	зол. 400.—
Остання сторінка 1/2	зол. 200.—
Остання сторінка 1/4	зол. 100.—
Остання сторінка 1/8	зол. 50.—

За редакцію відповідає Олександер Костик.

Видає Видавнича Спілка „Діло"

З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10